

ANTIQVITATES
BRUNSVICENSES,
SIVE,

VARIORVM
MONVMENTORVM, SE-
RENISSIMÆ AVGVSTISSIMÆQVE DOMVS
BRVNSVIGIO LÜNEBVRGICÆ VETVSTATEM,
SANCTIMONIAM, POTENTIAM, MAIESTATEM,
QVE DECLARANTIVM,

SYLLOGE;

Nunc primum ex MSS. edita,
studio & opera

JOACHIMI JOHANNIS MADERI,
Principalis Scholæ Schenningensis
Rectoris.

HELMESTADII,
Excudit HENNINGVS MVLLERVS. Acad. Typ.
ANNO MDCLXI.

SERENISSIMÆ CELSISSIMÆQUE SE-
RENISSIMORVM DVCV

BRVNSVICENSIVM AC LÜNE-
BURGENSIVM

D O M V I

NVNC DE NOVO IN

CELSISSIMIS ILLVSTRISSIMISQUE PRIN-
CIPIBVS AC DOMINIS

AVGVSTO FRIDERICO,
GEORGIO LVDOVICO,
LEOPOLDO AVGVSTO,

FELICITER EFFLORESCENTI,

EXIGUUM HOC

SUBIECTISSIMI DEVOTISSIMIQUE

ERGA EANDEM

ANIMI SVI

MONVMENTVM,

CVM PERPETVÆ ATQVE OMNIGENÆ PRO-
SPERITATIS VOTO

QVAM

HVMILLIME

DICAT SACRATQVE

OBSEQVENTISSIMVS

EIVSDEM

SVBEDITVS

IOACHIMVS JOHANNES MADERVS
HANNOVERANVS.

BENEVOLO LECTORI.

S. D.

Annus jam volvitur septimus, cum Vir
Amplissimus atque integerrimus H E R-
MANNVS LANSBERGIVS, in Aula
Ser.^{mi} Brunsvicensium & Lyneburgensium
Ducis Hannoverana Camerae Praefectus,
communicaret mecum THEODORICVM ENGEL-
HVSIVM, scriptorem seculi XV. laudatissimum, eo
scilicet fine, ut bono eum publico in lucem ederem.
Quod consilium meum cum Magnifico Consultissimo-
que Viro, IOHANNI SCHVVARTZKOPFIO, Aulae
Ser.^{mi} Brunsvicensium ac Lyneburgensium Ducis Guel-
phicae Consiliario intimo & Cancellario, aperirem,
pro admirabili suo erga omnē antiquitatem studio non
solum hoc propositum meum laudavit, sed & alia haud
vulgaria MSSa monumenta (*in quibus etiam illa San- bla-
siana excerpta erant, quae in hac sylloge numero X. & XI. po-
nuntur*) haud gravate mihi suppeditavit. Uterque licet
interea temporis ē medio excesserit, tamen jam nihilo-
minus apud Deum vivit, rectaeque voluntatis suae, bene-
que tractatae vitae, fructum metit uberrimum. Postea et-
iam Vir Nobilissimus HERMANNVS CONRINGI-
VS, Inclytæ IVLIÆ Academiae, & jam quoque proxi-
) : (2 me lau-

me laudatæ Aulæ Brunsvigio-Lyneburgicæ, singulare
decus atque ornamentum, alium mihi concessit *Engel-*
husianum codicem, dicto *Lansbergiano* multis locis locu-
pletiolem; id quod in his excerptis parenthesi inclusa
additamenta abunde poterunt testari: cui & *Chronicon*
illud Ser^{morum} DVCVM BRVNSVICENSIVM, quod pri-
mo loco hic exhibeo, sub finem erat annexum. Tum & Cla-
rissimus Vir IOHANNES HENRICVS HOFMAN-
NVS qui Cellensi Ser^{mi} Brunsvicensium ac Lyneburgen-
sium Ducis Aulæ à Secretis est, & Germanicæ antiqui-
tatis indagator sedulus, transmisit mihi quoddam *Engel-*
husiani Chronici compendium, à nescio quo contextum,
adjungens aliam adhuc, pro sua in me benevolentia
symbolam, illa nempe XII. *Diplomata vetusta*, quartum
in his opusculis locum obtinentia, veterisque Saxonie histo-
riam non parum illustrantia. Quæ omnia una cum IO-
HANNIS CRAVVSII *Canonici Argentinenfis Chronico*,
hactenus inedito, cujus *αὐτὸς γράφει* penes me est, quod-
que incipiens ab O.C. in A.C. 1458. definit, aliisque haud
contemnendis Germanicæ rei commentatiunculis,
quæ suo etiam loco ex parte hic inserta vides, cogitabam
uno volumine evulgare. Sed cum varias ob causas atque
incommoditates satis commode hactenus id præstare
nequiverim, ut tamen vel hac ratione meam erga Pa-
triam pietatem, Summumque Magistratum obsequium &
observantiam aliquo modo declararem, has ipsas pri-
mum rerum patriarum Ecclogas præmittere, *Cravvsia-*

niq̃tum *Engelhusiani Chronici*, specimen aliquod produ-
cere volui: nullus dubitans, Te pro ingenuitate tua,
qualiacunq; sunt, æqui boniq; consulturum. Neq; enim
Te movebit, quod in nullo horum opusculorum; vel *Li-
vianam* ubertatem, aut *Cæsaris* accuratam diligentiam,
vel *Taciti* acumen prudentiamque; sed plurima non
satis apte, ac contra dignitatem ipsius historiæ, & tan-
torum Heroum, quam optime de Ecclesia & Republi-
ca meritorum, invenias consignata,

Quæ neq; Cæsareos augent vehementer honores,

Nec contexta rei, sed tanquam adsuta coherent:

ut de id genus Scriptoribus jam olim conquestus est
Guntherus, eleganti illo, prout eorum temporum captus
erat, quo *Friderici Barbarossæ* res gestas descripsit, car-
mine. Cum neque *Carolus* Imperator, ille ob res præcla-
re fortiterque gestas cognomine MAGNI insignitus,
juxta *Eginhartum*, maximarum ipsius ac præstantissima-
rum virtutum præconem, refugerit *barbara & antiquis-
sima carmina*, quibus veterum actus & bella canebantur, ex-
scribere atq; memoriæ mandare, quæ tamen τοῖς κρηγυμοῖς τῶν
τετραδὶ βοώντων ὀρνίθων clangori ævium aspere clamantium, *Iuli-
anus* ille ὁ ἑβραῖος in *Misopogone* suo exæquat: Et for-
tissimus ille Heros *Brunsvigius HENRICVS*, ob animi
excelsi atque invicti magnitudinem atque robur *LEO-
NIS* cognomento decoratus (in quem unum Deus ter-
Max. contulisse videbatur, quicquid stirps illa quadri-
) : (3) fida

fidā CELSISSIMÆ SERENISSIMORVM DVCVM
BRVNSVICENSIVM AC LYNEBVRGENSIVM
DOMVS, VVINDIKINDEI scilicet, BILLINGH,
VVELFONES, AZONESQVE, gloriæ potentia-
que possederant unquam) colligi præceperit, & conscri-
bi, & coram se recitari, antiqua ejusmodi Chronicorum scri-
pta, & in hac occupatiōe totam sæpe noctem duxerit insom-
nem, quemadmodum is, qui eodem quoque tempore
vixit, Gerhardus Stederburgi Præpositus, laudabiliter
memorat. Quare nec nobis negligenda erunt ejusmodi ru-
dia quamvis monumenta, quæ multas pulcherimas virtutes
nostrorum Regum & Ducum, si non satis illustant, vivis, ut
ita dicam, coloribus adumbrant tamen; & homines pruden-
tes hac ipsa adumbratio multa monere potest; ut communis
ille totius Germaniæ Magister Philippus ad Abbatem Vr-
spergensē præfatione quam rectissime scribit. Legendi
nempe sunt Sallustii, Livii, Suetonii, Taciti, aliiq; notæ eius-
dem, qui & orationis puritate & sententiarum gravitate sa-
nitateque præcipue sunt commendabiles atq; admirandi, in-
quit alicubi alter ille seculi sui Scævola Conradus Rit-
tershusius, ex vicina Brunsvviga Sermæ illius, & nun-
quam satis à nobis celebratæ, Domus Brunsvigio Ly-
neburgicæ hæreditaria urbe, oriundus: attamen non so-
li; sed & descendendum aliquando ad inferiores, & ad nostra
tempora veniendum est propius: ac quantum omnino po-
test, continua quædam series temporum & rerum præcipu-
arum

arum ex quibusvis scriptoribus colligenda, ac veluti fascicu-
lo comprehendenda est, quamvis alius alio melius & purius,
vel deterius & inquinatius scripserit. Nec tam nobis hic
orationis splendor & dignitas, quam cognitio rerum spectan-
da est; quæ quanto sunt ad nostros usus ac mores accomoda-
tiores, tanto minus ignorari à nobis debent. Forsan operæ
pretium fuisset, cum tabulis genealogicis, seriem &
cognitionem tam Imperatorum, quam reliquorum
Saxoniarum & Brunsvigæ Ducum, ostendentibus hæc illu-
strare; tum notas & observationes ad obscuriora & fal-
sitate nonnunquam laborantia loca adjicere: nisi jam
de novo edita nuper conspexissem varios eo pertinen-
tes commentarios, à Clarissimis & omni laude majori-
bus Viris Reinero Reineccio atq; Henrico Meibomio confe-
ctos, ex quibus quæ hic desunt copiose & abundan-
ter possunt suppleri. Vnde Te, *Leëtor benevole*, ne plu-
ribus Tibi sim molestus, eo, si lubet, remitto, meque
ut favori ac benevolentia Tuæ, sic Te Dei tutelæ ac
patrocinio, quam maxime commendo, Dabam
Scheningæ xxv. die Julij. c1c1cc lxi.

CAPI

CAPITA QUÆ IN HOC TRACTA- TU CONTINENTUR.

- I. *Chronica Serenissimorum Ducum Brunsvicensium, Auctoris anonymi sed vetusti.* Pag. 1.
- II. *Imperatorum ex Celma Ducum Brunsvicensium Domo oriundorum vita, auctore Theodorico Engelshusio, Canonico Hildesheimensi.* p. 23.
- III. *Eorundem Impp. vita, auctore Iohanne Cravus, Canonico Argentinen-
nensi.* p. 79.
- IV. *Eorundem Impp. & Ducum Brunsvic. XII. Diplomata vetusta, veteris Saxonia historiam non parum illustrantia.* p. 111.
- V. *Eorundem ferme Impp. ab Henrico scilicet Aucupe ad Henricum V. res preclare geste, Auctoris eius temporis incerti; in compendium quondam redacta à Monacho quodam Hamerslebiensi.* p. 135.
- VI. *Eiusdem compilatoris Hamerslebiensis Gregorius Papa V. Saxo.* p. 144.
- VII. *Alterius cuiusdam de cathedrali Goslariensi Ecclesia, ab Henrico III. fundata, narratiuncula, ab hoc eodem Monacho exscripta & correcta.* p. 145.
- VIII. *Ex libello, qui forte est Lamberti Schaffnaburgensis, de institutione Hersveldensis Ecclesie, Eiusdem excerpta, &c.* p. 149.
- IX. *De fundatione aliarum Germanie Ecclesiarum, à temporibus Karoli Magni, ad Ottonem M. auctoris vetusti.* p. 159.
- X. *De Ecclesia Collegiata S. BLASII in Brunsvik, & Serms Brunsvicensium Ducibus, &c.*
- XI. *COPIA einer alten auff Pergamen geschriebenen Taffel so in dem Duhm zu Braunschweig ic. öffentlich hanget.* p. 173.
- XII. *Genealogia Celmorum Ducum Brunsvic. Eorum, qui Eymbek, Duderstad, &c. cum attinentiis possederunt.* p. 177.

I.

**CHRONICA
SERENISSIMORUM DU-
CVM BRVNSVI-
CENSIVM,**

**Auctoris anonymi sed
vetusti.**

CHRONICA
SERENISSIMORVM DV-
CVM BRUNSVI-
GENSIUM,

Irca principium conversionis Saxo-
num, LUDOLFUS, Dux *Saxo-*
niæ, post mortem *Karoli* annis XL,
fundavit Ecclesiam *Gandershem* & fi-
dem, quam novellā adhuc habuit, pijs operibus
confirmavit. Iste genuit tres filios, ODDONEM
BRUNONEM & TANQUARDUM. Hi duo
Bruno & *Tanquardus* civitatem *Brunswick*, si-
cut habetur in quibusdam Chronicis, fundave-
runt. Unde & quædam pars ipsius civitatis,
urbis scilicet, in antiquis privilegijs *Tanquerode*
crebrius appellatur. De insulto *Danorum* fuit
illis temporibus populo & Ecclesiæ Dei plaga
maxima, qui in *Francia* & partibus occiduis o-
mnia crudeliter vastaverunt. Iphis in *Theutonia*
Bruno & *Tanquardus* in manu valida occurre-
runt.

run³t & cum eis confligentes, & gloriosa de eis
habita victoria, cum ad sua redirent, inunda-
tione gravi imbrium perierunt. Oddo autem,
qui de fratribus fuit superstes, Dux Saxonie ex-
titit, regnum Romanorum, quia grandævus
fuerat, recusavit. Unde Conradus in regem con-
corditer est electus. Quo cito mortuo, in re-
gem HINRICUS I. Oddonis filius de consen-
su Principum est promotus. Iste Hinricus de
Minkeler dictus, coronam raro sibi imposuit,
sed regnum humiliter gubernavit. Brandeborch
urbem, super glaciem castra ponendo, expu-
gnavit, Sclavos devicit, IX annorum tributum
solventes, simul & interim Saxoniam muniens,
Vngaros, quibus Saxones tributarii erant, eiecit,
& contra insultum Vngarorum Saxonie oppida
munivit. Iuxta Wagersleve L milia Vngaro-
rum cum quatuor millibus in prælio superan-
tur. Misne montem contra Slavos construit,
& urbem Quedelingeborch, in qua congregatio-
nes nobilium feminarum instituit; Vbi filiam
suam primam esse voluit Abbatisam. Et ut
esset Domina Principum, prædia largissime do-
navit,

4.
nāvit Ecclesiam in honore S. Servaciū dedicari fecit, & in die dedicationis in refectorio Domina-
bus XI fercula, XI mensalia pretiosa, XI mil-
lia manforū ministravit. Hic imperavit anno
Domini DCCCCXX, & XVIII regnavit.

Huic erant tres filij, BRUNO Archiepisco-
pus Coloniensis, OTTO primus Imperator, &
HINRICVS Dux Bavariae. Quorum mater
fuit Domina Mechtildis de Ringelheym, soror
Reineri & Immothi, qui fuerunt de semine Re-
gis Saxonum Widekindi. Widekindus Rex Sa-
xonum à S. Bonifacio baptisatus, de sacro fonte
à Karolo est levatus. Qui genuit Wichbertum,
Wichbertus Waltherum. Qui ob devotionem
Romam vadens, à Leone Papa obtinuit corpus
integrum S. Alexandri filij S. Felicitatis, quod
Wildeshusen collocavit. Otto fundavit Epi-
scopatum Magdeburgensem. Iste in die Pa-
schæ homicidam, qui ipso die homicidium per-
petraverat, & in ipsum irruerat, à reatu absol-
vit, & ne aliquis ei molestus esset strictius im-
peravit. Iste primam uxorem habuit Edith, re-
ginam de Anglia, de qua genuit Ludolfum du-
cem

cem Suevorum. *Edith* obit anno DCCCXLVII.
VII. Kal. Febr. Secundam uxorem habuit *Adel-*
heydem, de qua genuit *Ottonem* Rufum, impe-
ratorem II.

OTTO II. vel RVFVS de *Theophania*, fi-
lia Regis Constantinopolitani, genuit OTTO-
NEM III. Imperatorem. HINRICVS fra-
ter *Ottonis* I. genuit *Hinricum* Ducem *Bavariae*,
qui *Ottoni* III. successit in regno. *Ottone* III. de-
functo, principes ad electionem Regis in *Pole-*
de convenerunt. Et tunc tractabatur de *Eke-*
bardo, *Ekehardi* Marchionis Orientalis filio, qui
erat dives & præpotens, & Marchio Orienta-
lis. *Sifridus* & *Benno*, filij Comitis *Sifridi* de *Bur-*
nenborch, cum Comite *Thiderico* de *Kacelinghe-*
borg, ipsum *Ekehardum* ibidem in *Polede* occide-
runt. Qui ad fundum hæreditatis suæ delatus,
super fluvium *Salam* in oppido *Jene* primitus
est sepultus. Postmodum in Ecclesia cathedra-
li *Nuenborch* terræ solemnitus commendatur.

DE HINRICO II.

Post hæc in *Hinricum* Ducem *Bavariæ*, ut
esset Rex hujus nominis secundus, Principes as-

6.
tulerunt. Hic erat filius *Hinrici* Ducis Bava-
riae, cuius etiam pater *Hinricus* Dux Bavariae
fuit, frater *Ottonis* primi. Unde ejusdem no-
minis quot ab uno fratre *Ottone* Reges fue-
runt, tot ab alio *Hinrico* unius nominis Duces
Bavariae successerunt. Iste *Hinricus* sancte & ju-
ste regnum rexit; Episcopatum *Bavemberch* fun-
davit, ubi *Swickerum* Canonicum *Halbersta-*
densem Episcopatum praefecit, qui postea in Pa-
pam est assumptus & *Clemens* II. appellatus.

DE PAPA CLEMENTE II.

Iste *Swickerus* erat de quibusdam nobilibus
in Saxonia, quorum fuit proprietas *Morsleve*
& *Hornborch*, quam *Thidericus* Nobilis de eo-
dem genere, filium non habens, Halberstaden-
si Ecclesiae dedit, indignatione motus contra soro-
rem suam Dominam *Clementiam*, cui eadem
proprietas debuerat successisse. Iste *Ungaros*,
insultum facientes in *Theutoniam*, superavit;
Stephano Vngarorum Regi cum gente sua ad fi-
dem converso, sororem suam matrimonio co-
pulavit; *Conegundam* uxorem suam virginem de-
reliquit. His temporibus in *Brunswick* prin-
ceps fuit *Bruno*, qui Comes dictus est, quod esse
potu-

potuit, quia ducatus, quem prædecessores sui
 tenuerant, maritis deficientibus, ab Ottone I.
Hermanno, Bilingi filio, est donatus. *Brunonis*
 uxor fuit Domina *Ghislā de Verle*, quæ eidem
 genuit *Ludolfum*. *Ghislā* autem prius habens
Lippoldum, Ernesti Ducis filium, genuit *Herman-*
num Ducem *Sueviæ*. Post *Brunonem* autem nu-
 p̄sit *Conrado II. Regi*, qui *Hinrico de Bavenberch*
 successit in regno, cui genuit *Hinricum III. re-*
 gem, qui mansuetè regnavit.

DE HINRICO III.

Hic Ecclesiam B. *Matthiæ* in *Goslaria* præ-
 dijs & multis sanctorum reliquijs honoravit.
 Hic apud *Hartoven* in *Bochvelde* obiit, & filium
Hinricum IV successorem imperij dereliquit.

DE QUARTO HINRICO.

Iste multis prælijs *Saxones* vexavit, urbem
Hartesborch & monasterium construxit in ea,
 quam *Saxones* destruxerunt. Victoriosus in bel-
 lo fuit. Qui & Ducem *Saxonie* de *Luneborch*,
Magnum nomine, & *Albertum* Marchionem de
Ballenstede cepit, & anno integro detinuit ca-
 ptivatos. Tandem Papa contra ipsum ferente
 sen-

sententiam, de regno deponitur, & in *Leodio* moriens, filium *Hinricum* V. successorem regni, qui eidem patri cum *Saxonibus* adversatus fuerat, dereliquit.

DE HINRICO V.

Iste *Hinricus* V. in eos, qui cum Regem creaverant, arma convertit, & cum de magna adiutorum multitudine confideret, *Saxoniam* hostiliter intravit. Cui Dominus *Reinhardus* Halberstadensis Episcopus, *Luderus* Dux Saxonie, Comes *Hermannus* de *Arneborch*, in *Welpesholte* cum militia occurrentes, in bello de Rege victoriam sunt adepti, anno Domini MCXV. Qui postea moriens in *Spira* MCXXV., nullum reliquit de suo genere successorem. Hæc de Regibus, ad Duces *Brunswik* pertinentibus, sufficienter enarrata.

Porro *LVDOLFVS* genuit *EKBERTVM* & *BRVNONEM*. Hi in *Mersborch* Principibus ab imperatore vocatis, venerunt prope *Nendorp* ad flumen, quod *Salica* dicitur. Ubi ipsis *Otto* & *Wilbelmus* fratres, Principes *Thuringia*, hostes eorum, occurrerunt & bello commisso, *Bruno-*

Brunonem occiderunt, *Ekbertum* graviter vuln-
rantes, è contra altero duorum fratrum Princi-
pum Thuringiæ interfecto, scilicet *Vilhelmo*.
Nam *Otto* superstes *Adelheydem Alberti de Bal-*
lenstede generavit. Qui *Otto*, ut fratris bona ab
Archiepiscopo Moguntino obtineret, subditos
suos ad aliqualem decimarum solutionem in-
ducere satagebat, quoniam nullas decimas da-
bant, sed ad coquinam Regis in quingentorum
porcorum tributo annuo à Rege *Thiderico* ipsis
imposito tenebantur. Istud tributum remis-
sum est *Thuringis* à *Hinrico* Rege de Bavenberch,
ad preces & obsequia venerabilis Domini *Olri-*
ci de Uimar, Principis Thuringorum.

DE CLODOVEO REGE.

Nec prætereundum, quod *Clodoveus* Rex
Francorum, quem *S. Remigius* baptizavit, non
tantum *Galliam*, sed totam *Germaniam* obtinuit
violenter, quam & à Romanorum tribunis &
tributis liberam esse fecit. Quo mortuo re-
gnum ejus inter quinque suos filios est divi-
sum. Ita quod filio ejus *Thiderico* hujus habi-
tationis regio est relicta. Qui *Thidericus* *Thu-*
ringos

ringos cum Saxonibus impugnans eos subegit,
 & Thuringos ultra Harconem locans, Thuringo-
 rum terram Saxonibus assignavit. Causa vero
 bellorum supradicti Regis Thiderici cum Thu-
 ringis fuit, quod Thidericus Rex Saxonum, Thu-
 ringorum Regem Erenfridum sibi esse subditum
 exigebat. Erenfridus consilio uxoris suæ usus,
 quæ soror erat Regis Thiderici ex patre, manda-
 vit, quod à sorore sua nobili ipse spurius deberet po-
 tius subjugari. Respondit Thidericus: multis ca-
 pitibus meorum oportet me redimere libertatem.
 Unde cum magno Francorum exercitu & Sa-
 xonum super fluvium Unstrote vallum in Stidin-
 ge obsedit, in quo erat congregatum totum ro-
 bur exercitus Thuringorum. Saxones autem,
 qui erant quasi novem milia pro strenuitate &
 pugnandi audacia præmissi sunt in acie certa-
 mine. Sed Thuringis fortiter oppugnantibus,
 bellum est ingravatum, adeo quod hinc
 & inde vulneratis & occisis plurimis, Saxonum
 VI milia interierunt. Fiunt treugæ, faucij al-
 ligantur, mortui tumulantur. Et ecce quidam
 de Thuringis nisum ferens, illum avolare misit,
 quem

quem Saxo quidam ex altera parte fluminis al-
 lectum cepit. *Thuringo* avem repetente, & *Sa-*
xone negante, spondet *Thuringus*, si Saxo avem
 reddiderit, se secretum proditurum Saxoni, &
 toti populo suo profuturum. Avis remittitur,
 & secretum his verbis familiarius aperitur: *Do-*
minus noster, cum sit Regis nostri & filiorum suo-
 rum affinis & consanguineus, ad faciendam pacem
 flexus, de vestra constantia pertimescit, ut si inimi-
 cos viceritis, arma in ipsum & in suos socios con-
 vertatis. *Ambobus* igitur Regibus cum exercitu
 suo contra vos insurgentibus, mane experiemini,
 quod treugæ factæ in periculum vobis cedent. His
 auditis Saxones recedere disposuerunt: sed de
 consilio cujusdam senis & nobilis, ne crimen
 imponeretur gloriæ suæ die illa, treugæ serva-
 ta, mane hostes hostiliter invadunt, & de ho-
 minibus pecoribus & de omnibus inventis oc-
 cidunt, spoliant & incendunt. Quo facto ad
 Regem suum redeunt suo honori & virtuti
 congaudentes. Propter quod salarium à Rege
 promissum terram recipiunt *Thuringorum*. An-
 no Domini DXXXIV. vii. Kal. Octobris facta

est à Saxonibus occisio Thuringorum. Hæc
ergo dies victoriæ læta & celebris apud Saxo-
nes communiter habita, *communio* dicebatur.
Unde *communes* dicuntur dies qui in Octobri
servantur, ut observantia superstitiosa Saxo-
num, qui tunc pagani erant, modo ipsis Chri-
stum colentibus ad religionem transeat pic-
tatis.

EKBERTUS Brunonis defuncti frater,
qui *Marchio* dicebatur, genuit *Ekbertum* &
Gertrudim. Quæ defuncto patre, & fratre à
fautoribus imperij interfecto, hæreditatem in
Brunswik obtinuit. Cui fidelis erat inter alios
ministeriales: *Widekindus* de *Uulferbutle*,
avus *Ekberti*, patris *Guncelini*, patris *Burchardi*,
de *Assenborch*, adeo ut pro eo obses esset *Hinri-*
co IV. Imperatori. Cujus *Widekindi* fidelita-
tem & constantiam Imperator ipse comperi-
ens, castrum *Schartvelde*, decimam montis *Gos-*
larie, officium imperiale in *Polede*, cujus pro-
ventus erant M. D. libræ, ei jure contulit phe-
odali: quæ tamen cito vacabant imperio, cum
Widekindus tantum filias genuisset. *Gertrudis*
nupsit

nupsit Comiti *Hinrico*, qui *Pinguis* dicebatur, qui fuit filius *Ottonis* de *Northeym*, Ducis quondam *Saxonie*, & erat de progenie *Sifridi* Comitis de *Bernneborch*, cujus filij, ut supra dictum est, *Ekkehardum* Marchionem in *Polede* occiderunt. *Gertrudis* de *Hinrico* genuit *Rikysam*, quæ tradita est *Ludero*, qui fuit filius Comitis *Ghevehardi* de *Supelingheborch*, & erat potens & industrius, ad quem devoluta est hæreditas de *Haldesleve*, morientibus *Bernardo*, qui primo conventum Canoniorum in *Luttre* fundaverunt, qui postea, anno Domini *mcxxxv* per *Luderm* & *Rikizam* uxorem ejus in monachos *S. Benedicti* regulæ est mutatus. Cessit etiam eidem *Ludero* ex uxore sua *Rikiza* *Brunswick* hæreditas dignitatis, qui etiam Duce *Saxonie* *Magno* mortuo, à Rege *Henrico* Ducatum *Saxonie* pro sua industria est adeptus. *Henrico* vero Imperatore defuncto de Principum assensu in imperium est assumptus, cujus gesta magnificata sunt descripta. *Gertrudem* filiam suam ex *Rikiza* *Hinrico* Duci *Bavariæ* dedit, cui & Ducatum *Saxonie* contulit tunc vacantem. *Lu-*

14.

derus, qui & *Lotharius*, in *Longobardia* obiit, sed in *Saxonia Luttre* tumulatus, ubi post sepulti sunt *Rikysa* Imperatrix, anno MCXXXIX. III. Kal. Novembr. Iste Dux matrem habuit *Wilphildem*, filiam Ducis *Magni*, unde & *Catulus* si-
ve *Wely* dicebatur. Patrem vero *Hinricum* Ducem *Bawariæ* qui *Niger* vocabatur. Igitur *Hinricus Niger* ex *Wilphilde* genuit *Hinricum Catulum*, generum Regis *Ludarii*. *Hinricus Catulus* de *Ghertrude* filia Regis unica genuit *Hinricum Leonem*, qui ex patre duos Ducatus *Bawariæ* & *Saxonie* obtinuit, ex matre proprietatem in *Brunswigh* possedit.

DE ETHICONE.

Temporibus *Karoli* erat quidam *Ethico* Princeps magnus, qui pro generis sui excellentia nulli hominum pro pheodo humiliare se volebat, cujus filiam *Lodewicus* Rex, filius *Karoli*, duxit in uxorem. Hæc persuasit *Hinrico Ethiconis* filio, fratri suo, ut vassallus fieret mariti sui *Lodewici*. Quo renuente, tandem de hoc facto a Rege conventus est. Cui & à Rege promissum est, quod præter alia beneficia tantum de præ-

de prædijs suis in proprietatem ei daret, quantum in die æstatis longissima cum curru aureo circuiret. Quo promisso illectus, de auro curriculum fabricans, & eum in finis reponens, socios & equos veloces sibi adhibuit, & in die æstiva montem qui *Mersborch* dicitur circui-
vit. Deinde ad Regem redijt, & Rex ei montem cum Ducatu *Bavariæ* dereliquit. *Ethico*, de facto filij indignatus, in solitudine vitam agens privatam, moritur, nec ulli esse subditus dignabatur, unde *cum curru aureo* dicebatur. De hujus stirpe per aliquas personas interpositas, Duces *Hinricus Niger* & *Hinricus Catulus* descendunt: cujus etiam soror fuit *Iutta*, primi mater *Frederici*. De eadem quoque stirpe fuit in *Constantia* quidam Episcopus, nomine *Cunradus*, qui pro sanctitatis suæ merito est Canonisatus. Quo cum quoque venisset Dux *Hinricus Leo*, pro affectu naturali & devotione Ecclesiam *Constantiensem* ob S. *Conradi* reverentiam donis & prædijs magnifice honoravit. *Hinricus Leo* uxorem duxit suo generi congruentem, filiam Ducis de *Thuringe*, dominam *Clementiam*, de qua genuit

genuit filiam, quam accepit potens quidam & nobilis de *Slavorum* Principibus in uxorem. Quod matrimonium, licet postea iudicio Ecclesiae fuerit solutum, tamen fuit legitimum, quia bona fide utriusque coniugum celebratum. Unde idem *Henricus Leo* postea duxit Dominam *Mechtildem* filiam *Henrici* Regis Angliae senioris, de qua genuit IV. filios, Dominum *Ottonem* Imperatorem, *Henricum* Palatinum Rheni, *Wilhelmum* Ducem, & *Ludericum* qui in pueritia est defunctus. Et nota quod *Henricus* senior Rex Angliae IV. filios habuit: *Henricum*, *Richardum*, *Ioannem* & *Gaufredum*; & IV. filias, quarum una data est uxor Regi Castelle, de qua nata est Dominica *Blancha* regina Francie, nunc regnantis. Secunda data est *Alexio* Imperatori Constantinopolitano. Tertia *Mechtildis* data est *Henrico* Duci Saxoniae, & quarta Comiti *Rolofano*. *Ioannes* *Henrici* filius, duxit filiam, & genuit *Henricum* Regem Angliae, & *Richardum* electum Regem Alemanniae. *Henricus*, filius *Johannis*, duxit filiam Comitis Provinciae, & genuit Dominum *Eadwardum* Regem Angliae, qui nunc regnat.

regnat. Anno Domini MCLXXXIII. obiit *Hinricus* junior ante patrem. MCLXXXVI obiit *Godefridus*. MCLXXXIX obiit *Henricus* Rex Angliæ senior, cui successit filius ejus *Richardus*. *Richardus* obiit MCXCIX & successit ei frater ejus *Iohannes*, qui obiit MCCXVI, & successit ei filius ejus *Hinricus*. Qui obiit MCCLXX, & successit ei Dominus *Edwardus*.

Mortuo *Hinrico* VI. Imperatore, & fratre ejus *Philippo* à Palatino de *Wecelingesbach* interfecto, anno Domini MCCX, Dominus *Otto* IV. in imperium est assumptus. Hic duxit uxorem *Beatricem*, Regis *Philippi* filiam, quæ obiit anno Domini MCCXIII. III. Id Augusti. Postea duxit *Mariam*, sororem Ducum *Brabantia*; de quarum nulla habuit successorem. In crastino *Mariæ* *Magdalenæ*, contra *Philippum* Regem *Franciæ* confligit, MCCXIV. Tribus annis in pace bona regnavit, ut pacis filius, ut Rex pacificus, posset merito appellari. Fuit enim corpore robustus, animo quietus, pro debito auctoritatis justitiam diligens, & pro affectu pietatis miseris condescendens. Quem virga correctionis

onis in ipsum sententiam Ecclesiasticam promulgari permittendo Dominus corripuit. A quo tamen misericordiam non abstulit. Nam bellis provocatus & incursionibus, incendia & cædes hominum horruit. Maxime autem cor ejus tetigit & anxius quod feudi ratione inobediens diceretur. Unde & orare solebat quod eum Dominus misericorditer absolveret, & de Rege utiliori provideret. Factum est autem, ut electionis suæ moreretur anno in *Harteshorch*, in contritione & devotione, sicut secundum hominem putatur iudicium & à viris fide dignis & suis confessoribus enarrari. Anno Domini MCCXVIII. XIV. Kal. Iunij, fuit sepultus in urbe *Brunswik*, cum uxore *Beatrice* & patre *Henrico Leone* & matre *Mechtilde*, in Ecclesia S. *Blasij* ante chorum. Post obitum ejus, cuidam sanctimoniali S. *Borchardi* apud *Halberstadium* pro ipso oranti, idem *Otto* apparuit, & certo signo exposuit, quod de peccatis ereptus esset, & in misericordias Domini misericorditer introisset. *Henricus* denique, frater *Ottonis*, primo dux uxorem de *Reno*, cum qua obtinuit *Palatium* prim-

principatum, de qua duas filias genuit, scilicet *Herinck Ducissam Bavariae*, & *Marchionissam de Baden*. Qui eidem in hæreditate *Brunswik* succedentes, eam imperio vendiderunt. Mulieres autem quædam Saxoniae patribus in hæreditate totaliter non succedunt, propter opprobrium juris, quod *Suavey* dicitur, quod incurrun-
 runt ex eo, quod dum *Saxones* XII annis ad expugnandam *Angliam* defuissent, *Suavey* Saxoni-
 am intraverunt, & quorundam uxoribus sunt abusi. Saxonibus post XII. annos redeuntibus, quædam mulieres ad *Saxones* viros pristinos redierunt. Aliæ *Suevis* adulteris adhæserunt. Unde statuerunt, quod mulieres ad viros pristinos non redeunt, tam in se, quam in filiabus suis, secundum jus, quod *Suavey* dicitur, exhæredarentur. Aliam quoque Dominus *Hinricus* duxit uxorem Agnetem, filiam Marchionis de *Landesberch*. Quæ cum hæredes non haberet, Domino suo moriente MCCXVII. IV. Kal. Maji, sancte & pie vivendo cœnobium Sanctimonialium Ordinis S. *Benedicti* instituit in *Vvinhusen*, ubi etiam in pace moriens requiescit. *Hinri-*

cus vero Palatinus in Ecclesia S. Blasii in Brunf-
wik cum suis patribus est sepultus.

Dux autem *Wilhelmus* frater dictorum Prin-
cipum, qui ducatum *Luneborch* possedit, uxo-
rem duxit MCCII. *Helenam*, sororem Regis Sla-
vorum, Domini *Woldemari*, avi *Erici*, regis
Dacia, nunc regnantis: & genuit *Ottonem* de Lu-
neborch. Obijt MCCXIII. Pridie Idus Decemb.

Otto Dux de *Luneborch*, partem proprietatis
patrui sui *Hinrici* Palatini, quam filia sua ven-
diderant, suae portioni totaliter unitam iure
pfeodali recepit a *Frederico* II. Imperatore, in cu-
ria *Maguntiae* celebrata. Hic in bello *Bornebo-*
ve, contra *Albertum* Ducem *Saxoniae*, & *Hen-*
ricum Comitem de *Swerin*, congregitur, in vigi-
lia III. feria S. *Mariae Magdalene*, cum Comite
Alberto de *Orlemunde*, cumque alijs pluribus
fuit captus. Unde pro sua liberatione castra
Hidsackere & *Lovenborch* & *Tberam* cis *Albiam*
dereliquit. Hic duxit uxorem suae nobilitati
congruentem, *Mechtildem* Marchionis *Alber-*
ti filiam de *Brandesborch*, & genuit *Ottonem*, *Al-*
bertum, *Iohannem*, *Conradum*. Filias quoque
Mech-

Mechtildem, Helenam, Aleydem, Helenam, Agneten. Obiit autem Otto Dux MCCLII. Ducissa vero *Mechtildis* uxor ejus MCCLXI & in *Luneborch* sunt sepulti.

Otto genuit *Albertum* & *Iohannem*. *Albertus* MCCLXIII. V. Kal. Novembr. à *Thiderico* Marchione Misnensi cum multis suis militibus fuit captus. Castrum *Assenborch* obtinuit M. CCLXII. *Albertus* duxit uxorem *Elisabeth* Ducis *Brabantia*, quæ sine liberis obiit MCCLXI. Postea duxit *Adelheydem* filiam Marchionis *Montis ferati*, & genuit *Hinricum*, *Albertum*, *Vilhelmum*, *Conradum*, *Ottonem*, *Luderm* & *Mechtildem*. Obiit *Albertus* MCCLXXIX in die assumptionis B. Virginis, *Brunswick* in Ecclesia S. Blasij est sepultus. *Iohannes* duxit uxorem filiam *Gherhardi* Comitis de *Schonenborch*, qui cum fratre suo terram dividens, *Luneborch*, obtinuit principatum, & genuit *Ottonem*. Obiit MCCLXXVII. XVII. Kal. Ian.

Item Otto senior ex *Mechtilde* genuit *Conradum* Episcopum *Verdensensem*, *Ottonem* Episcopum *Hildensemensem*, qui jura Ecclesiæ suæ bene dicitur defendisse, & obiit anno Domini MCCLXXIX.

15.
Mechtildem, quam duxit *Hinricus* Pinguis Comes de *Anehalt*, & genuit *Ottonem* Comitem, & facta est propter sui discretionem postea Abbatisa in *Gheroude*. *Helenam*, quam primo duxit *Hermannus* Dominus *Hassiae*, filius *B. Elisabeth*. Hanc postea duxit *Albertus* Dux Saxoniae, & genuit *Iohannem* & *Albertum*. Obijt MCCLXX. *Aleydem*, quam duxit *Hinricus* filius *B. Elisabeth*, Landgravius *Hassiae*. *Elysaabeth* quam duxit *V Vilhelmus* de *Hollandria* Rex, & genuit *Florentium* Comitem *Hollandriae*: & *Aagnetem*, quam duxit *V Vislaus* Dominus *Rugyiae* & genuit filios & filias.

Sex filiorum Ducis *Alberti* primus *Hinricus*, duxit uxorem filiam *Alberti* Landgravij *Thuringiae*. Secundus *Albertus* duxit filiam *Hinrici* Domini de *V Verle*. Tres ultimi, *Conradus*, *Otto* & *Luderus*, Cruciferorum se Ordini manciparunt. *Mechtildis* nupsit Duci *Glogoviae* MCCXII. in mense Martio. Sit Deus super omnia benedictus.

Anno Domini MCCLXXXVIII., in die *Bonifacii* martyris *Hinricus* & *Anneko* de *Henborch*, *Hildemarus* Advocatus *Irkesleve*, de *Salderen* miles, cum XII. socijs in *Helmeſtede* à communi vulgo miserabiliter occiduntur. Eodem die inter Dominum *Sifridum* de *Runkil*, Archiepiscopum *Coloniensem* & Ducem *Brabantiae* & eorum complices, inter *Coloniam* & *Nussiam*, praelium fit crudele, in quo duo fratres de *Lucelenborch* cum alijs pluribus occiduntur. Archiepiscopus *Coloniensis* capitur, & plus quam anno ab illis de *Monte* in vinculis detinetur.

II.

IMPERATORVM
EX CELSISSIMA SERENIS-
SIMORUM DUCUM BRUNSWI-
CENSIVM DOMO ORIVNDO-
RVM VITÆ

AVCTORE

THEODORICO ENGELHVSIO
CANONICO HILDESHEI-
MENSI.

IMPERATORES

EX CELSISSIMA DUCVM BRVNSVICEN-
SIVM DOMO ORIvNDI, AVCTORE
*THEODORICO ENGEL-
HVSIO.*

ODE VVICVS III. filius *Arnolphi* dictus
Infans, ultimus Karolorum, imperavit in Alma-
nia annos III, *Verona* captus coecatur & occidi-
tur à Berengario. Quo mortuo videntes Teutoni-
ci, quod Italici regnare cepissent, scientesque quod dignitas
Imperij esset eis assignata in persona Karoli I. elegerunt Du-
cem Francorum nomine *Cunradum*. De quo sunt versus:

Iste puer pietate valens tribus imperat annis;

Ultimus est iste Karolorum germine sanguis,

Attamen à latere germina Karlus habet.

Hic enim duxit uxorem *Mechildam* sororem *Ottonis* primi Du-
cis Saxonum, filiam *Ludolfi* de stirpe Magni *Wedekindi*. Iste
autem *Ludolfus* Dux Saxonum Romam causa devotionis pro-
fectus, reliquias SS. præsulum *Anastasio* & *Innocentij*, impe-
tratas à Papa *Sergio III.* detulit in Saxoniam; in quorum ho-
norem primo coenobium Sanctimonialium in *Brunteshusen*,
postea vero quarto anno construxit in *Gandersen*, hæreditate
sua illic attributa, & filia sua *Hadamoda* Abbatissa Domina-
rum secularium constituta, ecclesiam illam dotavit XI mil-
libus mansis, juxta numerum XI millium SS. virginum. Iste
Ludolfus genuit dictam *Mechildam* quam duxit uxorem ulti-
mus *Ludevvicus* prædictus. Idem *Ludolfus* genuit tres filios,
quo.

quorum unus nomine *Bruno* pugnaturus contra Danos, inundatione repentina periit sine prole; à quo *Brunsvick* civitas nomen habet, quæ tamen ab alio fratre *Tancvordo* scribitur in multis antiquis literis *Tancvorde voërde*. Tertius autem filius Ludolfi erat *Otto* primus, non Imperator, sed Dux Saxonie, quem *Ludovico* Imperatorum mortuo omnis populus Francorum & Saxonum quærebat assumere in Cæsarem: sed ipse quia jam ætate gravior, recusavit imperium. Ejus tamen consilio electus est *Conradus* primus infra sequens. [De isto *Ludolfo* & suis scribit T. E. in poësi Ducum B. sic:

Tancquardus Bruno fratres animo simul uno.

Isti fundabant Brunsvick & situabant,

Ludolf Ecbertum genuit virtute refertum.

Ecclesiam sancto construxerat hic Cyriaco.

Post hac Assenborch, idem construxit Olesborch.

Unde *Henricus Rosla*:

Nomen Brunonis, qui fundator fuit urbis

Contra Danos bellum movit non alite dextro.

Cujus & Ottonis fratris, qui primus ad arcem

Eligitur regni, licet illud spreverit ipse.

Cujus erat natus Henricus Saxonicus rex.]

CONRADUS I. Dux Francorum, regnavit in Almania annos VII. *Otone* cedente imperio & decedente mundo. Cui filius *Henricus* natus est, mundo miratus; cui pater moriens totius Saxonie ducatum reliquit. Versus:

Semine Karlorum jam deficiente virorum

Surgit Conradus lateris cognatus eorum.

Conrado primo natus non extitit hæres.

Iste consilio *Hattonis* misit exercitum validum contra prædictum *Henricum* Ducem Saxonie, ubi Saxones tanta cæde bacchati sunt in Hattonem, & exercitum Regis, ut à mimis

declamaretur: *Vbinam esset tantus infernus, qui tantam casorum multitudinem capere posset.* Ungari vastaverunt Franciam Occidentalem anno *DCCCCX*; & anno *VI.* post hoc vastaverunt Turingiam & Franciam Orientalem.

[*Hic rex Conradus, fortis fuit ut leopardus
Harteborch iste construxerat, & tibi Christe
Ecclesiamq; pio postea Valerio. T. E.*

Fundavit autem Ecclesiam istam Canonorum secularium in castro *Harteborch* anno imperii sui quinto, in honorem *S. Valerij*; quod monasterium transtulit *Henricus III.* Imperator postea in *Goslar*, ubi fundavit Ecclesiam, quam per beatissimum Papam Leonem, cooperantibus sibi Episcopis, rex fecit consecrari in honorem *B. Virginis & SS. Simonis & Judæ*; ut scribitur in *Chronico Goslariensi.*]

HENRICUS primus filius *Ottonis* Ducis Saxonum, imperat annis *XVIII.* Hic inventus in aucupio, dum assumeretur ad imperium dictus est *Auceps.* Noluit coronari dicens: *Satis est mihi, ut prae majoribus meis rex dicar: penes nobiliores sint unctio & diadema. Tanto honore nos arbitramur indignos.* Iste sermo placuit omnibus. Ipse duxit filiam regis *Tyderici* de genere Magni *Wedekindi* uxorem, nomine *Mechildam*, quæ religiosissima multa bona fecit. Fundavit coenobia *Sanctimonialium* in *Northusen*, quod tamen jam muratum est in canonicos seculares. Item monasterium ordinis *Præmonstratensium* in *Peilde*, quod sic dicitur, quia in palude fundabatur. *Henricus* iste in factis armorum strenuissimus, totius religionis amator operibus misericordissimus, inter cætera bona fundavit in *Almania* ultra *xx.* Ecclesias, quas & abundanter dotavit, pro dominabus secularibus, quæ *Canonica* nominantur, utentes habitu *Canonorum regularium Ordinis S. Augustini*, nullam tamen profitentes religionem, nubunt.

bunt in domino, quando volunt. Inventæ sunt autem pro sustentatione nobilium, pro fide Christi ab infidelibus occisorum, ne talium filia cogerentur mendicare, sed in illis monasteriis sustentatæ, cum ad statum nubilem provenissent, vitam eligerent quam vellent. Possent enim ibidem profiteri & perpetue manere; vel recedendo maritari. Quibus inter cætera voluit *Quedelinburch*, prudentum virginum intitulatum, sicut & avus ejus *Gandersem*, fore principale. Ungaros tunc iterum Alsatiam, Franciam, Saxoniamq; vastantes humiliavit: Tunc enim Romani Principes tributis suberant Ungarorum. Ipse autem principum consilio congregato quæsit, quid opus esset in hoc facto? Cumq; singulariter diceretur: non esse tantum, tributum non præstare, ipse solus contradixit, dicens: *Injustum esse Christianos canibus subesse*. Tandem omnes principes consentientes, fideles se ei promittebant, sic quod legatis Ungarorum canem brevem & spissum, auribus & cauda decurtatum præsentans, Ungarorum Regi transmisit, dicens: *aliud se à Christianis non habituros tributum*. Quibus perceptis Ungari commoti, Christianos in duobus locis exeuntes invadunt: pars eorum una per terram Bavariæ & Franconiæ venit in Thuringiam usq; in castrum inde nominatum *Giechborg* prope *Northusen*: alij vero per *Pruciam* Saxoniam introibant L. millibus armatis. Quibus Imperator occurrens cum XII. millibus; quorum tamen hostibus perceptis vix quatuor millia secum manserunt. Imperator autem dixit: *Memineritis fratres, quod non in multitudine populi, sed de supernis est victoria. State viriliter pro cultu divino, pro uxoribus & filiis vestris: & quia Deus in causa, ipse erit merces operis*. Promisit etiam pro adipiscenda victoria, se simoniam à regno penitus eradicaturum. Sic ergo suis confortatis, Deo disponente, nebula mane divinitus immissa est tanta, ut ini-

micos accederet invisus, quos incautos perterruit atq; attri-
 vit, & persequens fugientes, quasi pene delevit, sicq; jugum
 cessavit Ungarorum. Idem Henricus *Augustam* magnam, di-
 ctam *Basileam*, ab Ungaris destructam reedificavit, & Eccle-
 siam cathedralem muneribus cumulavit. Regem etiam Da-
 norum nominatum *VVorm*, quia crudelis erat, adeo perterruit,
 ut pacem supplex peteret, & impetraret. *Bohemos* &
Sclavos ita prælio percussit, ut cæteri, qui perpauci remanse-
 rant, regi tributum, & Christo fidem, ultro promitterent.
 Idem impetravit à *Rudolfo* rege Burgundorum lanceam Do-
 mini, per quam de hostibus sæpe triumphavit, eamque cum
 aliis reliquiis & clenodijs imperialibus *Ottoni* filio suo reli-
 quit, ut postea in Imperatorum tutela permanerent. Ipse
Mersborg civitatem muro cinxit, & *Misenam* civitatem, quam
 à rivo ibi surgente sic nominavit. Construxit & *Goslarium* &
Quedelingborch cum aliis. [Unde legitur in *Chronico Amelungs-*
bornensi: Locum illum, qui nunc *Goslar* dicitur, *Henricus* Im-
 perator adire frequenter venandi gratia consueverat. Nam
 nemorosus erat, & urforum, cervorum, caprearumque ve-
 natu insignis. Erat vero in isto loco homo quidam pauper,
 nomine *Gundelfarl* / parvum habens tugurium, in quo rex
 post venationem venire solebat. Cui idem spe majoris mer-
 cedis focum parare, cibos coquere, ipsosq; mensæ regis, à
 venatu venientis consuevit inferre. Quod cum crebrius fe-
 cisset, atq; suam substantiolam expendisset, regem ut servitii
 sui memor esset admonuit. Cui tandem Rex optionem à se
 petendi dedit, quod vellet. Ille optione sibi data nihil aliud
 petit, quam ut mons sibi contiguus, qui *Ramesberg* nunc di-
 citur, sibi daretur. Rex, ut erat liberalissimus, concessit, di-
 cens *se velle quod utiliora sibi petisset*. Nec mora, homo iste
 non ignorans, quantum utilitatis mons haberet, *Franconiam*
 adiit.

adiit, erat enim *Franco*, & plures gentis suæ viros socios secum
sumens locum ædificare coepit, venas metallorum, cupri,
plumbi & argenti reperit, ditatus ultra modum; sicq; plures
accurrentes civitatem ædificant. Sic locum illum alienigenæ
fundantes, Saxoniam cesserunt; unde adhuc montem eundem
quondam *Frankenberg* nominaverunt. Unde Poëta T. *Emb.*

Longa silva scrutator, servorum concomitator

Ramme fuit dictus, ramorum pertulit ictus.

Est mox tantillo Rammesberg dictus ab illo.

Vxor hujus Goza: nunc est ex hac aqua Goza.]

Henrico Imperatori Karolus rex Francorum manum misit S. Di-
onysij, cum alijs reliquijs preciosis, auro gemmisq; inclusis,
dicens: *Hoc habet opignus federis perpetui, & amoris vicarij par-*
tem hanc scilicet unici solatii Francorum. Postquam enim nos S.
Vitus ad nostram perniciem deseruit, & ad vestram perpetuam
pacem Saxoniam visitavit, à nobis nec civilia, nec externa cessave-
runt bella. Iste Henricus cum anno vitæ suæ LX. regni vero
XIX. causa devotionis *Romam* pergeret, gentibus circumqua-
que perdomitis, plenus dierum feliciter obdormivit in Do-
mino in *Remele*: cujus corpus à suis translatus est *Quedelens-*
borg in Basilicam S. Petri quam fundavit, cum lacrymis plu-
rimorum. Dereliquit autem filios, quorum unus dictus est
Bruno postea factus Episcopus Colonienfis: Secundus *Otto*
Magnus, de quo infra: tertius *Henricus Probus*. Et filias: qua-
rum unam fecit Abbatissam in *Quedelinsborg*; aliam, dictam
Gerboreh / tradidit in uxorem *Gyselberto* Duci Galliae; quo
mortuo eadem nupsit *Lodeuvico* regi Franciæ. Versus:

Henricus Dux Saxonicus regnare vocatur,

Noluit imperium sumere rite datum.

Invenere Ducem veterano more sedentem,

Aucupis officio sua retia perficientem,

*Vt modicas caperet insidiantes aves.
 Et quia simpliciter fuit his presentibus auceps,
 A modo perpetuo cognomine dicitur Auceps.
 Cum tamen egregium mundus haberet eum.
 Cogitur in regem tandem reverenter inungi,
 Nulla tamen capiti missa corona fuit.
 Ex hoc Henrico rex primus nascitur Otto,
 Cujus & egregia nunc gesta referre peropto.*

OTTO I. dictus *Magnus*, pius & amor mundi, filius *Henrici I.* imperat annis *xxxvii.* fuit octuagesimus quartus ab Augusto, coronatus ab Archiepiscopo Moguntino *Hildeberto*, qui decessit anno sequenti, & ei successit *Fridericus* filius Sororis *Ottonis*. Otto iste justissimus fuit, ideo bipennis ejus cotidie pependit coram eo, in signum ulciscendi vindictam malorum: cujus jurare fuit, *Per barbam Ottonis*. Iste in principio regni sui gravissimos habuit adversarios. Inimicabatur enim ei frater suus carnalis *Henricus Præbus*, Dux *Bavariæ*, filius suus *Ludolfus* Dux *Sueviæ*, & *Arnoldus* Dux *Noricorum*, cujus sororem idem *Henricus* habuit uxorem; *Giselbertus* Dux *Lotharingiæ*, qui sororem habuit *Ottonis*, quæ postea nupsit *Lodovico* Regi *Francorum*: De quo venerunt *Fridericus* Archiepiscopus *Maguntinus* & *Lotharius* Rex *Francorum*. Hos omnes passus intestinos adversarios tandem superavit, sicut *David* inimicos suos. [Alia soror *Ottonis* nomine *Hädrwich* nupsit *Hugoni* Comiti *Parisiorum*, quorum filius fuit *Hugo*, qui postea regnavit in *Francia*] Adversitates autem istæ creduntur ex hoc evenisse, quod matrem suam *Mechildem* ad quorundam instinctum dotalitiis privavit: quam postmodum reconciliatam honestissime tractabat. Occasio autem discordiæ ex hoc videbatur fore justa. *Giselbertus* prædictus & *Everhardus* Comes *Pallatii* suaserunt *Henrico* fratri *Ottonis*

Ottonis imperium appetere, quia potius sibi in regno nato
 competeret, quam *Ottoni* anteregnum nato. Ideoque juxta
Rhenum milites Ottonis graviter offendeabantur, Imperatore
 ab alia parte Rheni coram lancea Domini in oratione pro-
 strato; sicq; victi terga verterunt. *Otto* duxit filiam *Ethmuni*
di regis Angliæ, nomine *Edithe*, quæ fundavit *Parthenopolin*,
 teutonice *Wendeborg* / Augusto tunc in Italia perseverante.
 Qua feliciter in *Wendeborg* sepulta, duxit *Albeydam*, relictam
Rodolphi Ducis Burgundiæ, quæ sepulta est in *Setse* Diocesis Ar-
 gentinensis: ubi dictus *Otto* duo venerabilia monasteria, u-
 num monachorum, aliud monialium de novo fundavit, &
 suo more opulenter dotavit. Ista *Alheid* fuit relictæ Lotharii
 Imperatoris, captivata à *Berengario* quarto, qui totam Ro-
 mam & Italiam occupaverat. Quem *Otto* debellavit, & illam
 de carcere liberatam duxit uxorem, cujus de primo viro filius
 fuit *Ernestus*, qui leonem adduxit: de qua genuit *Wilhelmum*
 & *Ottonem* secundum, ducens secum dictum *Berengarium*,
 cum filio suo *Berengario* & multis captivis *Babenbergam*, ubi
 exilio perierunt. In via tunc cepit *Papiam* & *Mediolanum* quæ
 rege recedente monetam ejus respuerunt; Quare rex regres-
 sus coëgit Mediolanenses de corio incidere nummos, quos
 ab eis recipi mandavit, constituens per Italiam denarios, qui
 ab eo usque hodie *Ottoloni* vocantur. Tunc quædam mulier
 conquesta est Ottoni, quod quidam eam oppressisset violen-
 ter, instanter petens vindictam. Cui rex dixit: *Dum reversus*
fuero, faciam justitiam. Et ait mulier: *Domine, forsitan tunc non*
eris memor hujus injuriæ: Respondit rex, digito demonstrata
 Ecclesia propinqua: *Ecce, inquit, ecclesia sit mihi & tibi in signum*
memoriæ. Reversus ergo de Italia videns Ecclesiam istam, fe-
 cit vocari mulierem, quæ dixit: *Domine, vir ille jam est meus*
legitimus, & peperit de eo. Et ait rex in vulgari suo: *Wu Otten*
Wald:

Bardel hē moit *Bardē* schmecken: & fecit eum decollari. *Cosmodrom*. Otto item reperit venas auri & argenti *Goslaria*, unde duas Ecclesias collegiatas & nobile palatium imperiale fundavit ibidem. In immensum vero per talem aurifodinam ditatus, tam *Roma*, quam alibi Ecclesias cum Coenobiis construxit. Ipse *Parthenopolim* Archidiaconatū Halverstadensem fecit Archiepiscopatum, præficiens ei *Adelbertum* & subjiciens eidem Episcopatus *Citzensem*, *Misnensem*, *Mersborgensem*, *Brandeborgensem* & *Havelbergensem*, cum terra Sclavorū. Ipse Ducem *Boleslaum* Bohemiæ, qui fratrem occiderat *S. Wenceslaum* captivavit, & *Bohemiā* subjugavit: quibus reconciliatus Episcopatum *Pragensē* fundavit. *Vngaros* Augustam obsidentes ad requisitionem *S. Odolrici* Episcopi *Otto* adveniens ita humiliavit, ut vix septem de multis millibus dicantur evasisse. Eo tempore *Lotharius* rex Francorum à suis captus incarceration. Quod audiens *Otto* cum xxvii. legionibus ad eum liberandum Franciam aggreditur Occidentalem. Sed fama percepta metu Cæsaris statim relaxatur. Ipse castrum *Brisack* circa *Basileam* obsedit, in quo *Everhardus* supra dictus habitans, rapinis & incendiis terram vastabat. Erat tunc cum *Ottone* *Fredericus* Archiepiscopus Maguntinus, quem *Otto* fidelem reputavit: Ipse vero contra magnates induxit *Ottonem* deserere inter adversarios. Sicq; multis recedentibus, *Otto* cum paucis confusus in Domino, castrum cepit, *Everhardum* occidit, & *Giselbertum* Ducem Galliæ cum multis similiter aversis interfecit. Demum Maguntiam veniens, illam obsedit, *Fredericum* cepit, & in monasterio Fuldensi monachari mandavit, *Vilhelmum* filium suum in Archiepiscopatu Maguntino præficiendo. Similiter *Rothardum* Episcopum Argentinensem sibi suspectum deposuit, & ad Monasterium Corbejen-
 sederruit. Ipse autem fratrem suum fecit Archiepiscopum Colo-

Coloniensem *Brunonem*, cui non est similis repertus in devo-
 tione & bono regimine Ecclesiæ Coloniensis. Qui & pluri-
 ma venerabilia loca in partibus illis fundavit & dotavit. Ipse
 dedit filio suo *Ottoni* filiam Imperatoris Græcorum *Theopha-*
niam uxorem: sicq; tribus illa affinitate Græcis est conjuncta.
 Filiam autem suam, nomine *Ricke*, dedit uxorem nobili *Ro-*
dolfo de Bavaria, fratri patris *Conradi* sancti Episcopi Constan-
 tiensis. De eadem *Ricken* venerunt *Welfones*. Idem Otto
 construxit *Schleswig* / & *Ottensund* nominavit. Uxor e-
 jus supra dicta *Edith* multum misericors pauperibus dum
 multa cotidie tribueret, quodam tempore à rege prohi-
 bita, per eundem tentabatur. Nam ipse pauperis in specie,
 cum cæteris pauperibus expectabat *Edith* venientem, quam
 & manica apprehendens petiit sui misereri. Cumq; diceret,
se nec audere, nec aliquid habere: ille subjunxit, *se adventitium*
nunc primum ab ea petentem in tanto festo vacuum relinqui nec
debere nec decere. Illa dicente, *se præter vestes in promptu nihil*
habere: ille respondit, *vestis particula se bene posse juvari*. Illa
 miserta, manicam, quam manu tenuit, abrupte permisit,
 quam pauper putatus abscondit, & illa veste truncata proces-
 sit. Ad mensam igitur veniens alia veste induta, audivit à re-
 ge: *Cur in festo non indueretur pretiosiori?* & tandem tristis,
 sed in domino confisa, truncatam induit & integra videbatur.
 Quo viso rex partem abruptam ostendens coram omnibus factum
 suum enarrans, licentiam plene concessit, quæcunq; vellet,
 erogandi. H. Idem *Otto* pius quodam festo Paschæ, dum puer
 quidam nobilis more puerili ferculum quoddam de mensa
 projiceret, & ob hoc à Dapifero percuteretur, pædagogus pu-
 eri Dapiferum occidit. Otto surrexit commotus occisorem
 puniturus, sed & fortior Ottonem projectum barba pilisque
 nudavit. Accurrentibus igitur aliis, dixit Otto: *plusego, quam*
E
ille,

ille, peccavi; qui honorem festo non detuli. Ideo non ipse me vicit, sed Deus sibi me tradidit. Sicq; absolvit eundem. Isigitur pius Otto vitæ termino propinquante, vidit in somnis sibi feminam mirabilem astare, quam quæsit qua esset, & ad quod venisset. Respondit: Effluxio ventris mihi nomen, & veni ventrem tuum ad tempus inhabitare, postmodum in visceribus septem principum recondenda. Prædicto ergo modo res exitum habuit: nam primum in ipso rege, deinde in cæteris uno post alium dysenteria vitæ lumen extinxit, sicque anno regni sui XXXVIII. Magdeborg sepelitur. T. E.

Otto post Otto, regnavit Tertius Otto.

Sed primus Magnus dictus, qui vixit ut agnus.

Quas bene perduxit pius ecclesias cito struxit:

Magdeburgensem fundavit & Suerinensem.

Mira Dei gessit, Magdeborch & requiescit,

Inq; feri parte qua circumfunditur arte,

Sub turri sculpta stat imago sua bene fulta.

Filius ipsius, rex fuit Otto pius.

O T T O Secundus dictus *Ruffus & Sanguinarius* ac pallida mors *Sarracenorum*, propter interfectionem paganorum, imperavit annos x. Cum filia *Theophania* Imperatoris Græcorum acquisivit imperio regna *Croatie, Calabriam, Siciliam & Apuliam*. Ipse bellum transferens in *Calabriam*, à Sarracenis sæpe victus, victor sæpius, tot eorum interfecit, ut, mirabile dictu, mare proprium mutasse diceretur colorem. Ipse tandem solus miraculose evadens pervenit ad suos. Ipse *Lotarium* regem Francorum Lotringiam vastantem cum inæstimabili exercitu prosecutus, condito die, scilicet Kalendis Octobris, Franciam Occidentalem intravit, quam usque Kalendas Decembres pervagatus, fines Remensium, Laudunensium, Suesonensium & Parisiensium diversa cæde vastavit, Ecclesiis ta-

men

men omni immunitate concessa. Ipse Bonventum expugnans,
 S. Apostolum *Bartholomæum* Romam duxit, proponens cum
 secum ducere in Saxoniam. Sed infirmitate præventus, man-
 sit uterque Romæ. Unde legitur apud S. Bartholomæum:
*In nomine sanctæ atq; individua Trinitatis Fredericus divina fa-
 vente clementia Romanorum Imperator. Nos pro inquirenda ve-
 ritate annales prædecessorum nostrorum, catholicorum Imperato-
 rum revolvimus, & in ipsorum sexto libro invenimus, qualiter
 Imperator Otto II. venerandum corpus sanctissimi Apostoli Bar-
 tholomæi, à Bonvento Romam detulit, & in insula Lycaonia in tum-
 ba porphyretica gloriosissime collocavit. Idem Otto, pacem su-
 am, quam mundo statuerat, violantes, interfecit, in urbe,
 unde Pantheon:*

Otto secundus adeit Romæ diademate functus,

Latus Apostolicis manibus discedit inunctus,

Is dedit Italicis undiq; pace frui.

Rex ubi discessit, gens Itala bella capeßit,

Terra perit, gens pressa gemit, nimis atq; gravatur.

Rex venit iratus, concurrit ab urbe senatus.

Suscipit imperij regia Roma caput.

Imperij vocat Otto Duces Comitesq; potentes,

Pontifices similes Ecclesia recipit venientes,

Et queritur populos pace carere suos.

Judicis officio numerat, quos culpa notavit,

Pœnæ præcipitur Ducibus condigna parari,

Ultio terribilis dira flagella parit.

Ante gradus Romæ mensas jubet Otto parari

Multaq; circuitu jubet & tunc scamna locari

Et loca principibus undiq; more dari.

Dum cibus adducitur, dum potus & esca paratur,

Dum procures comedunt, dum letior hora putatur,

Otto per armatos cinxit utring; latus:

Præco

Braco jubet taceant, & ne quis abhinc moveatur.

Qui loquitur, qui se moveat, gladio feriat,ur,

Turbatimet procerum, terror ubiq; datur.

Crimina scripta Ducum, quæ jusserat ante notari,

Ante suas mensas jubet Otto sic recitari,

Damnat & obtentos crimine lege pari;

Qui meruit, damnatur ibi pœna capitali,

Sanguine nobilium jam mensa potest maculari.

Otto sibi capita quia vult quasi fercula dari.

Humani capitis dum mensa cruore madescit

Nos minus ante datis rex jubet undiq; vesci,

Mittit & ingratis, fercula cocta satis

Taliter alludit sceleri sic corpora fudit

Sic scelus excludit, sic pacis commoda cudit.

Sic sua pax viguit, sic reus acta luit.

*Iste idem Otto moriens testamentum suum condidit, thesau-
rum suum in quatuor partes distribuens, unam partem dedit
Ecclesiis, alteram pauperibus, tertiam militibus & ministris,
& quartam sorori suæ Mechilda, Abbatisæ in Quedelinborg;
sicq; obiens in Domino in orientali porticu Basilicæ S. Petri
Romæ sepelitur. anno 982. [Gentes circa Albiam prope indo-
mitæ, noviter nunc ad fidem conversæ, iterum relapsæ, mul-
ta mala fecerunt: opidum Havelberg ceperunt, sedemq; Epi-
scopalem ibi destruxerunt. Brandenburgensem Episcopatum
invasere, ipsumque Ecclesiæ pastorem fugere compulerunt;
clerum autem omnem ceperunt, aliaq; multa horrenda fece-
runt. Eodem tempore Citenfis Episcopatus à Bohemis destrui-
tur. Tunc & Sclavi urbem, quæ Calve dicitur, delevere, san-
ctarumque monialium congregationem ibidem fugam inire
compulere. Urbem Hammaburg, ubi tunc sedes Episcopalis
erat, iidem incenderunt, & vastaverunt. A.]*

OTTO tertius, dictus *mirabilia mundi*, puer xviii annorum coepit imperare cum matre annis xviii. Cujus provisor erat *Wilhelmus* Maguntinus Archiepiscopus, patruus ejus, qui de tributo *Lumbardia* fecit ei crucem DC. librarum auri purissimi, hunc titulum habentem: *Auri sexcentas habet hac crux aurea libras*. Ipse duxit uxorem, filiam regis *Arragonum*, quæ quendam nobilem Comitem, stuprum ejus recusantem accusavit Ottoni, qui nimis credulus occidit eundem; de quo *Panthæon*:

*Est juxta Mutinam, comitis domus, Amula dicta,
Imperij tunc obsequiis jussisq; relicta,
Qua vacat hospitibus crebrius Otto suis.
Corpore glorificum Comitem, vultuq; decorum,
Dum regina videt, stimulis urgetur amorum,
Et cupit hunc regis clam violare thorum.
In vitium regina virum dum flectere credit,
Veste trahit comitem, tractus sine veste recedit,
Spretæ dolens mulier vota nefanda dedit.
Protinus accito queritur regina marito,
Suggestit ut comitis caput amputet ense petito,
Crimine mentito credidit Otto cito.
Jam dolus astruitur cito mors indigna paratur,
Nec locus in fonti pandere vera datur.
Indicat uxori propria comes acta pudoris,
Dicens malle mori, quam regis obesse pudori:
Se mihi prostituit femina digna mori.
Tu mihi post mortem conscia testis eris.
Judicio candentis eos ferri superabis,
Judicij causas dum precipit Otto parari
Imperat & viduas celebri præcone vocari
Hisq; piis studiis jura cupita dari.*

Astitit occisum plorans comitissa maritum,

Dicit ei, dic pœna reis quo jure paratur,

Si rupta quandoq; fide vir fraude necatur?

Retulit Otto, caput perdere jure datur.

Intulit hæc; tua te Caesar sententia damnat,

Fraude meum jugulasse virum te, Caesar ô, pandam,

Si vis jura coli, te decet inde mori.

Hæc tacuit, rex obstupuit, dicens mulieri,

Nescio quid quæris, nec vera tulisse videris

Hujus enim sceleris quis tibi testis erit.

Ecce caput comitis, dixit comitissa, paratum,

Fraude tua perit, proprium cognosce reatum,

Suscipe judicium te perhibente datum.

Rex ait; iste comes meruit pro crimine mortem:

Illam negat, cupiens ignitam sumere sortem.

Rex parat ignita, femina vincit ita.

Dum laqueo juris se conspicit Otto ligari,

Mira viri bonitas ratione potest superari,

Femineis nutibus se sinit ipse dati

Dum regem comitissa tenet, dat regis honestas,

Vt capitis sit plena sibi collata potestas,

Cogitat illa modum quo regem perdere possit.

Inducias modicas populus pro tempore poscit.

Femina victa prece distulit illa necem.

Nec tamen illa dedit, nisi rex promitteret illi

Quod prius ignitis pereat regina favillis.

Pro tribus inducijs tribuit tria castra monarchus

Nec fuit in reliquis concedere plurima parcus.

Et ista castra juxta inducias, primo decem, postea septem, &
tertio octo dierum, adhuc vocantur ibidem, scribit Pantheon.
Eo tempore S. Adalbertus Episcopus Pragensis primus obiit,
occi-

occisus à Prutenis. Ad cuius honorem dictus Otto disposuit septem Episcopia in *Sclavia*, & *S. Gaudentium*, fratrem *S. Adalberti*, fecit Episcopum Pragensem. Idem Otto dum *Aquisgrani* admirationis causa ossa *S. Karoli Magni* videret, audivit ab eodem in visu noctis, quod immatura morte vitam finiret sine prole: quod sic contigit. Nam *Romæ* degens, cum iura regni & Ecclesiæ reformare cogitaret, Romani subito contra eum conspirantes, aliquos de suis occiderunt, unde rex recessit. Cui tunc *Crescentii* relicta misit chirothecas & annulum, quasi memoriale amoris. Cæsar autem nesciens illam esse veneficam, quamprimum illis attractis morte præventus est. Ipse enim dictum *Crescentium* fecit suspendi in Castro *S. Angeli*, & filium eius *Placentium*, qui dictus est *Iohannes XVII.* Papa contra *Gregorium* intrusus, oculis privavit, & omnes fautores ejus interfecit, *Gregorium* honorifice restituendo. Ob hoc dicta mulier, quasi sub amoris specie Cæsarem veneficat: cuius corpus *Augustæ*, reliquum vero intestinorum *Aquisgrani* juxta *S. Karolum* sepelitur, ex cuius linea mater ejus originem duxit, ut scribit Magister *Tidericus de Nyem* in Chronica sua. *Hatto* Maguntinus Episcopus obiit, cui succedit *Wikegisus*.

HENRICUS II. filius *Henrici* ducis Bavarix, & nepos *Ottonis* primi, fuit enim filius fratris carnalis Ottonis. Hic igitur Henricus dux Noricorum & Bavarix, vocatus *Pius* & *Claudus*, imperavit annos *XXII.* menses *II.* Dum enim in Ecclesia Ratisbonensi devotius oraret, audivit vocem dicentem sibi: *Post sex.* Quod ipse interpretatus post sex dies, deinde post sex septimanas, inde sex menses, & demum sex annos se moriturum: Deo providente post sex annos electus est in Augustum. Cujus uxor Diabolo procurante de adulterio accusata per *xv.* vomeres ignitos se purgavit. Hæc est sancta
Kunegun-

Kunegundis. Ipse autem *Gisla*m sororem suam dedit uxorem
 Ungarorum regi, per quam cum toto regno conversus ad
 Christum, vocatus est in baptismo *Stephanus*, qui & conver-
 tit terram Polonorum, & est *Praga* sepultus; de quorū etiam
 genealogia multi nobiles devenerunt, quos Ungari pro san-
 ctis venerantur, De quibus etiam venit *S. Elisabeth* & *Marga-
 reta* & ceteri. Maximum enim incrementum recepit fides
 Christi de domo dictorum Ottonum, ut scribit idem T. N.
 quorum etiam tempore fides in tantum crevit, ut nec angu-
 lus esset in Sclavia, qui non urbibus & monasteriis abunda-
 ret. H. Iste Henricus vir magnæ devotionis, habuit consili-
 um in *Tremozia*, anno regni sui quarto, ubi fuerunt præsen-
 tes Magdeburgensis, Coloniensis & Bremensis, Archiepisco-
 pi; Monasteriensis, Osnabruggensis, Padebornensis, Meren-
 sis, Wormatiensis, Leodiensis, Traiectensis, Verdensis, Hil-
 denshemensis & Merseburgensis, Episcopi, cum aliis multis
 nobilibus: in quo consilio ordinatum fuit, inter cetera, quod
 post obitum cuiuslibet principis seu Episcopi; quilibet Epi-
 scopus superstes, ibidem ex iis per xxx dies qualibet die mis-
 sam pro defunctis diceret, vel per se vel per alium & CCC.
 pasceret pauperes, & totidem denarios pauperibus aliis ero-
 garet, totidemq; lumina accenderet: Rex autem & regina
 pauperes pascere MD. & totidem denarios pauperibus aliis
 erogarent. Alii vero inferiores similiter facerent secundum
 suas facultates. Sequenti anno fuit statutum etiam in consi-
 lio, ut corpus Dominicum ad sinistram, calix ad dextram sa-
 cerdotis poneretur in missa. Cum igitur istud in consilio sit
 statutum, non licet sacerdotibus singularibus immutare.
 Idem Henricus dum in extremis ageret, dedit Ecclesiæ Merse-
 burgensi calicem xx. libras auri ponderantem, cumq; na-
 talem Domini Babenbergæ, Pascha Parthenopoli, Penteco-
 sten

Iten vero Goslarix celebrasset, venit in castrum suum *Grona*, ubi languore correptus III. Idus Julii, anno vite sue LI I. decessit in Christo, Bambergæ translatus, sepultus in Ecclesia S. Petri, quam de novo fundavit, anno Domini M X II. anno regni sui, ut alii scribunt, decimo. De eodem legitur, quod dum in extremis ageret, solitarius quidam audiuit turbam, & quærens, qui essent, audiuit, *quod legio demonum, ad tollendam animam Imperatoris festinantes.* Et ille dæmonem adjuravit, ut ad se rediret, quid de anima fieret relaturus. Dæmon rediit dicens: *Dum bona opera Cesaris & peccata sua ponderanda ponebantur, in statera, venit adustus Laurentius, imponens calicem, qui preponderavit omnibus peccatis suis, & sic anima ejus defraudati sumus: Quod dum ego vidi, commotus abstuli de calice auriculam unam.* Et compertum est Imperatorem illo die decessisse & auriculam calicis deesse; qui inter cætera ornamenta, quæ idem Imperator Ecclesiæ Mersburgensi contulit, usq; in præsens ostenditur. *Cosmodr.* Bambergense Episcopium coepit, cui Eberhardus præficitur a Henrico, & Hungaria convertitur. Sclavi iterum à fide aversi Christianis magnam stragem intulerunt. Nam tanti martyrizati sunt in Saxonia, ut vix possent libro comprehendi: inter quos fuerunt, *Johannes* Episcopus Magnipolensis, *Oppo* Presbyter super altari immolatus, & *Godescalcus* in urbe Leontio, Teutonice *Lenzin.* H. Imperator igitur Henricus curiam celebrans in *Werben* juxta Albiam, illos convertit ad pacem. *Egbertus* Marchio Saxonix, fundator Ecclesiæ S. Cyriaci in *Brunsvick*, obiit. De Henrico vero præmisso T. E.

*Hic est Henricus, qui Christi rexit amicus
Vixerat hic munde, cum conjuge Kunigunde,
Hi fuerant tanti, quod facti postea sancti.
Marsburg fundabant, Bavenberg & situabant.*

Bavenberg sancti restant ambo tumulati.

Qui vixit mundus Conradus, eratq; secundus

Nominis illius, rex fuit ipse pius

Exstruxit Goslaria pius Ecclesiamq; Maria.

CONRADUS secundus *Salicus & Spirensis*, quia *Spi-*
ram valde dilexit, imperavit annis xv. prius dictus est *Cuno*
de Webelingen in Suevia *de genere Ottonum*, condidit multas
leges, & fecit præcipuam pacem in Almania, sub edicto, ut
quicunq; infringeret, capite plecteretur. Cuius statuti trans-
gressor accusatur Comes *Lippoldus*, qui fugiens à facie regis,
heremitorium sibi construens in vasta solitudine, vixit ibi-
dem cum uxore. Contigit igitur Cæsarem in venatu ibidem
nocte permanere, qua & Lippoldi conjux peperit. Et audivit
Cæsar vocem dicentem: *Accipe, Accipe.* Et rex tremefactus
audivit secundario: *Redde, redde, redde.* Et tertia vice; *Fuge,*
fuge, fuge. Et adjunctum erat: *Conrade, hic puer erit gener*
tuus. Recedens ergo Cæsar, mandavit puerum occidi, & cor
sibi præsentari. Videntes autem puerum elegantem, qui mis-
si fuerunt, misericordia moti, dimiserunt vivum, cor leporis
pro corde pueri præsentantes. Inde casu *Henricus* Dux Saxo-
num iter agens, puerum pulchrum reperiens, in filium ado-
ptavit, *Henricum* à se nominando. Crevit puer, prudens &
pulcher, & petitur à Cæsare *Conrado.* Cui cum summe ser-
viret, & omnibus placeret, coepit rex cogitare de priori vi-
sione, timens illum esse filium Eremitæ. Cum ergo esset in
Italia; scripsit literas reginæ per eundem ut statim occidere-
tur. Contigit autem juvenem in via apud quendam presby-
terum hospitari: qui sciens eum ab Imperatore venisse, cu-
riosius nova diligens, literam regis aperuit, & nefas quidem
invenit horrens, diligentius radendo, ubi scriptum erat: *Iu-*
venis occidatur; rescripsit: Filia mea tradatur. Regina hoc le-
gens,

gens, & juvenem elegantem videns, de suorum consilio, juxta regis scriptum tradidit ei filiam in uxorem. Quod rex Conradus percipiens, ait: *Contra Domini voluntatem non possumus.* Matrimonium ergo approbans, generum suum successorem imperii declaravit, cum prole careret. In eodem loco eremi, construxit idem Henricus monasterium *Herze* nominatum, dominarum secularium in diocesi Padeburnensi. Idem Conradus fratrem habuit *Henricum* Ducem Sueviæ, qui sibi diu rebellans, tandem venit ad *Stefanum* regem Ungariæ. Qui, dum factum audiret, jussit ei die parasceves carnes apponi. Et nefas horrenti, dixit: *Servire in fratrem, & hodie tibi carnes assumere, æque licitum est.* Sic leviter castigatus remeans gratiam fratris impetravit. Idem Conradus liberavit terram Lusitiorum à Sclavis, quorum rex *Misacho* innumerabilem multitudinem virorum ac mulierum trucidavit in Saxonia Orientali. Nunc autem coronam cum regalibus imperatori transmisit, ac se subditum fore promisit. Quem rex clementius quam existimaverat *Merseburg* suscepit, eiq; cum ejus patrucele dimisit. *Werben* enim castellum obtinuit, multis ibi Christianis occisis, quos Imperator nunc subjugavit. Eclipsis solis facta est hora sexta, & tonitrus tantus, quod LX. viros de exercitu regis, cum equorum armentorumq; magna multitudine peremit, rege Conrado existente in campo Mediolanensi: & sequenti die similiter eadem hora multos prostravit. Tunc *Bruno* Episcopus, familiaris Imperatoris, missam ibi celebrans, vidit S. Ambrosium Imperatori minantem, nisi civitati parceret. Sicq; parcens ab Italia recessit, Spiræ sepultus. *Versus:*

Dux erat ex villa, quam rite vocant Guebelinga

Incluta nobilitas regnum generatur ab illa.

Magna ducis gesta fuerant, sed major honestas.

*Conradus pro pace duces deponit honore,
 Et pacis sancita facit constare favore.
 Unus erat Comitum pacem violasse notatus,
 Cui domus in latebris nemorum clam parva paratur.
 Ille locus nemorum, quo tunc fuit ille creatus,
 Nobilis ecclesia nobis Hertzinga vocatur
 Magna Creatori nunc ibi pompa datur.*

*Circa hoc tempus obiit Bernhardus Dux Saxonum, relin-
 quens duos filios, Henricum & Ordolfum, qui duxit filiam re-
 gis Danorum, de qua genuit Magnum.*

HENRICUS III. dictus pius & niger cum barba, impe-
 rat annos xvii. fuit filius Lippoldi Comitis prædicti, & gener
*Conradi Imperatoris: cuius & dictus est filius, saltem adopti-
 vus. Unde T. E.*

*Conradi natus, Henricus nempe beatus,
 Rexit non frustra tribus annis & tria lustra.
 Hic in honore Dei sic Simonis atq; Tadei,
 Quam cito perduxit pius ecclesiam sibi struxit.
 Hinc rex, o Christe, placeat tibi tertius iste.
 Summum Pontificem Caesar perduxerat idem:
 Pontifices multos & ob hoc etatis adultos
 Goslere cantarent, & ut aram sanctificarent,
 Hanc ita dilexit, dum Caesar & omnia rexit,
 Parti Spirensi sic parti Goslariensi.
 Terris humatus jacet. Ecclesiis tumultus.*

*Uxor ejus castissima Agnes, filia Wilhelmi Pictaviensis Ducis,
 Is Cæsar. Henricus ita se exterius agebat ad populum, ut sui
 non oblivisceretur interius. Considerans enim tanti nomi-
 nis majestatem longe suis præcellere meritis, nunquam signa
 regalia sibi præsumsit imponere, nisi confessionis ac poeniten-
 tiæ, verberum etiam satisfactione licentiam à Sacerdote sup-
 pliciter*

pliciter mereretur. Quadam igitur festivitate supplex ac poenitens coepit adire antistitem Coloniensis Ecclesiae *Annonem* nomine. Mox facer antistes, sicut parcere solitus erat inopi & pauperi, sic misericors absq; misericordia favire coepit in principem vehementissimis illum invadens correptionibus, illumq; durissimis verberum plagis afflictum, non aliter illum ea die coronatum incedere concessit, quam prius manibus suis xxxiii. libras argenti in pauperes expendisset. Nec abnuitt Imperator, sed cuncta passus est & fecit. Sicque demum more suo processit indutus. Miranda sane constantia praesulis, nec minus laudanda humilitas principis. Porro in utroque timoris Dei imitanda perfectio. Imperator iste synodum habuit Goslariae, ubi *Petrus* rex Ungarorum cum aliis praesens erat: & sequenti anno in natali Domini Treveris consilium celebravit. Fuit quoque hoc tempore in Ecclesia Dei, de quo legitur Dist. xxiii. *In nomine Domini*. Dum Eremita quidam confessor regis scripsit ei eleganter in haec verba: *Imperator Henrice, omnipotentis vice. Vna Summitis, nupsit tribus maritis. Dissolve connubium, triforme dubium*. Rex itaq; sicut erat homo discretus, collecto exercitu Constantiam venit, ubi synodo principum pacem haecenus inauditam statuit, & per edictum, sicut Conradus inceperat, confirmavit. Ibi histionum collegium, quod, ut assoler, affluxerat, vacuum abire permisit, pauperibus ea, quae membris diaboli subtraxerat, largiendo. Meretricum etiam ad ii. millia fugari iussit ab exercitu. Caesar tunc corderenus dolore compunctus multis malis quae tunc facta sunt Christianis, tam caede, quam discordia & fame diversarum provinciarum; ab omnibus, quibus potuit, veniam petiit, cunctis quoque, qui contra eum vel regnum commiserant, relaxavit. H. Inde pergens ad Italiam uno Paparum occurrente in Lumbardia, altero in *Bardenberge*,

berge, tertio in Tuscia, quemvis eorum statim ut advenit,
 debita veneratus humilitate, pariter in urbem ductos, & syno-
 daliter degradatos, in exilium relegavit; quorum nomina
 fuerunt: *Silvester* tertius, *Dumasus* tertius, prius dictus *Poppa*
 Episcopus Brixienfis, & *Gregorius* sextus, prius *Gratianus*, qui
 sedit annos III. Tribus vero istis degradatis substitutus est E-
 piscopus Bambergensis *Clemens* secundus, prius dictus *Sve-*
degherus, à quo coronatus est Henricus cum uxore. Iste Cle-
 mens, vix sedens duobus annis sepultus est Bambergæ. Idem
 Henricus tempore quo schisma sedavit, compulit Romanos
 jurare, *quod sine consensu Imperatoris nullus assumatur in Pa-*
pam, eo quod tantū schisma fecerunt. Idem dum festum Pen-
 tecostes Maguntia celebraret, ortum est iurgium in Ecclesia
 infra missam inter cubicularios Archiepiscopi Maguntini, &
 Abbatis Fuldensis, quis eorum dominus propior sederet Im-
 peratori, cum Abbas ex antiquo privilegio haberet ad dextrā
 ejus residere. Ventum est igitur ad pugnam & pavimentum
 inundatur sanguine. Et statim pace statuta templum purga-
 tur & missa reinchoatur. Sequentia tunc cantata, vox ab aëre
 lapsa est: *Hunc diem bellicosum ego feci*; sic ait diabolus. Impe-
 rator autem ait; *tu omnis malitia inventor & incentor, diem*
bellicosum & luctuosum fecisti, at nos per Dei gratiam, qui ipsum
gloriosum fecit, pauperibus reddemus gratiosum. Sic missa so-
 lemniter finita, dapes omnes, quæ Cæsari & curialibus para-
 bantur, egenis per præcones conclamatis, distribuebantur.
Vincent. in spec. Idem Imperator subegit Vindelicos popu-
 los, Suevis contiguos, eosq; fecit tributarios; ita ut diebus
 suæ coronationis quatuor reges eorum leberem, quo carnes
 condiebantur, in humeris suis vestibus inductis ad coquinam
 vestitarent. *ibid.* Idem Henricus scolarem quendam satis in-
 dustrium, sed fuscum, nomine *Hildebrandum*, fecit filio suo
 pada.

pædagogum. Iste dum puer erat, filius carpentarij, hastulas ludendo composuit, in hæc verba: *Dominabor à mari usq; ad mare.* Quod presbyter superveniens legit, & patri ejus consuluit, ut applicaretur scholæ. Quod contigit, & factus adultus, factus est pædagogus præsens, de quo plus in Gregorio. Quadam ergo nocte Cæsar vidit in somno filium suum ad mensam solemnem sedere, cum eodem scholare fusco. Cui tunc duo cornua crescebant ad coelum sublimia, quibus filium suum deiecit in lutum. Visionem narravit uxori, & ipsa resolvit in hunc modum: *Scholaris iste Papa futurus destituet filium tuum ab imperio.* Quo audito, præcepit rex scholarem incarceratum in *Hammerstein* fame perire. Expleto autem anni circulo, regina cum principibus intercessit pro scholari, magnum Romanorum Imperatori pudorem impingens, cum somnia sæpe fallant, si quisquã ab illo hac de causa periret. Taliter iste absolutus ivit ad studium, & habitu mutato factus est monachus, & gradatim ascendens factus est Papa Gregorius sequens. Henricus vero iste tertius moriturus, quia semper corde erat *Goslaria*, ut viscera sua ibi recondenteretur petiit, reliquum autem corpus locarerur *Spiræ*, cujus extitit fundator. Qui celerem affectus effectum consecutus est, ipso præsentem vitam in Domino finiente III. Non. Octobr. H.

HERICUS IV. imperavit annos L. Admodum puer assumtus est, matre regente quasi x. annis imperium. Quæ tandem consideratis malis imperii, quibus resistere non valuit, Bavarorum ducatu sibi in dotem dato relicto, Romam ivit, ibi sepulta juxta S. Petronillam. Hæc est *Agnes* uxor Henrici tertii. Puer ergo iste Henricus IV. coepit venatui, lusbis, aliisq; plus quam justitiis faciendis operam dare. Inde coepit discordia principum contra eum succrescere. Irritabat enim multos nobiles, & singulariter Saxones eo quod *Ottone*

Du-

Ducem Saxonie sive de *Brunswilf*, ducatu Bavarie privavit, & *Wolfroni* Suevo contulit. [Iste Otto construxit monasterium S. Basilij in *Northeim*, cujus filii *Sigfridus*, *Hermannus* & *Cono*, non Duces, sed Comites in *Homburg* amplius dicebantur. Istius Sigfridi filius æque *Sifridus*, fundator est monasterii in *Amelungsborn* & iste ultimus Sigfridus obiit sine liberis in *Northeim* in capella S. Nicolai cum suis patribus in Christo sepultus. *Hermannus*, etiam filius istius Ottonis occisus est à militibus Episcopi Traiectensis; & *Cono* frater ejus à funestis hominibus nocte quadam interemptus est. A. Et hoc anno 1103.] Iste Henricus construxit contra Saxones castrum firmissimum *Harteborg* unde sæpius Saxones impugnavit. Sed isti congregati castrum diruerunt, & ex hoc multiplex prælium exortum est. Otto enim Dux Saxonum cum Saxonibus magnam cædem fecit contra regem juxta *Esschenwegen* anno Domini 1069. sed pax facta inter eos juxta *Parthenopolin* non diu duravit. Eodem enim anno Saxones regem fugabant, & castrum *Harteborg* destruentes claustrum Canonorum, quod ibi erat, penitus destruxerunt, & dictum nefas, innocentis filii regis ossa in contumeliam patris de sepulchro ejicientes, dispergunt. Imperator ergo valida manu Saxones petit plurimis præliis, Anno enim Domini M L XXIII. fuit expeditio prima regis in Saxoniam, quæ tamen statim pacificata est. Secunda expeditio bello commissa est juxta flumen *Unstrut*, ubi inter multos nobiles cecidit *Gebehardus* pater Lotharii Imperatoris sequentis, & Episcopus *Lozannæ* cum aliis occisus est. Tertia expeditio eodem anno in autumno facta est, ubi diu ad invicem pugnantibus, *Redolfus* Dux Suevorum & *Burgundie*, vir bonus & amator pacis, utriq; parti consulens apud Saxones obtinuit, ut pacem cum rege facientes sine molestia remearent ad propria. Quod dum placeret & confirmatum esset, die

set, die Dominica, cum treuga starent ad illum diem, Casarienses super Saxones inermes & nihil mali suspicantes, irruentes, multos occiderunt, & principes eorum captos arctæ custodiæ manciparunt. Contristatus est valde Rodolfus, eo quod promissa non servarentur. Post paucos igitur dies, præter voluntatem regis & scitum Principes Saxonum liberati ad propria redierunt. Tunc principes Saxoniarum cum amicis contra regem conjurant, multos sibi attrahentes, videlicet *Sigfridum* Maguntinum & *Gevehardum*, & *Alseburgensem*, Archiepiscopos; *Adelbertum* Wormatiensem & *Alberonem* Wortzeburgensem; quibus & *Cono* Coloniensis Archiepiscopus, imo & Papa *Alexander*, consensum dicitur præbuisse. Quibus rex territus Saxonia discessit, & collecto exercitu quartam fecit expeditionem, sed frustra. Tunc autem Principes Saxoniarum contra regem colloquium habuerunt in *Oppenheim*, & legatis missis omnia Papæ detulerunt. *Cono* Coloniensis ergo & *Harmannus* Bambergensis, Episcopi ad curiam missi, regem literis Apostolicis vocaverunt ad satisfaciendū de iis, quæ Romæ sunt audita. Rex primam & secundam vocationem non advertens, tertia vice vocatus, de suorum consilio Papæ comparuit, recipiens in mandato integro anno humili veste pedester limina SS. Romæ visitare. Quod dum humiliter implere satageret, consilio Maguntini Episcopi, & quorundam aliorum regis æmulorum Apostolicus misit auream coronam dicto Rodolfo, sic insignitam: *Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodolfo*; præcepitq; Electoribus, ut statuerent eum regem. Sed Rodolfus non consensit, dicens se regi jurasse nec posse fidem violare. Sed tandem prece victus istorum Papæ consensit. Porro Cæsar Romæ consistebat, ignarus malorū, quæ adversus eum agebantur. Surrexit ergo *Straceburgensis* Episcopus regis amicissimus, & velociter pergens Romam, in-

venit regem inter memorias martyrum conversantem, nuncians novum principem erga se electum, opusq; esse quanto-
 cius Alemanniam revisere. Cumq; rex diceret, *nequaquam sine
 licentia Papæ abeundum*: Ille respondit; *Non veris certe omne hoc
 conspirationis malum de fonte Romana perfidia manasse*. Egressus
 ergo Rex venit in Almanniam, & lætati sunt sui, præcipue civi-
 tates Rheni, congregavitq; exercitum grandem, & fuit cum
 eo, qui postmodum terram sanctam recuperavit, ille *Gosfri-
 dus* famosissimus, pugnaveruntq; Reges mutuo, & victa est
 pars Rodolphi, vulneratusq; manu dextra, dixit suis: *Videtis
 manum meam vulneratam, hac ego juravi Domino meo Henrico
 non nocere, nec ejus gloriæ insidiari. Sed jussio Apostolici, petitioq;
 Principum, me fecit juramenti transgressorem*. Et hæc dicens,
 juxta fluvium *Elstar / Mersborg* delatus in brevi deficiens, ibi-
 dem cum honore sepultus est. Hunc autem inunxit Syfridus
 Archiepiscopus Maguntinus in *Worchem*. Anno igitur Do-
 mini MLXXVIII. expeditio Regis Hinrici quarta facta est con-
 tra Saxones juxta fluvium *Necar*. Tunc etiam Saxones obli-
 derunt *Wörkeborg*: & anno sequenti expeditio quinta facta
 est in Orientali Francia, & utrinque multi ceciderunt. Sexta
 autem facta est in Hassia, ubi *Gr. star* combusta cum monaste-
 rio S. Bonifacii. Septima vero facta iterum prope *Unstrot* /
 VI. Kal. Febr. cum magno utrorumq; casu. Anno igitur Do-
 mini MLXXXIII. Saxones cum suis *Wörkeborg* obsidentes,
 cum Rex civitati succurreret, ipse fugatus & exercitus ejus
 contritus est, & civitas capta. Tunc Sifridus Archiepisco-
 pus Maguntinus obiit, & Verselo succedit. Anno Domini
 MLXXXV. duæ expeditiones Imperatoris contra Saxones factæ
 non nocuerunt. Tandem Imperator pacem faciens cum Sa-
 xonibus Romam ivit, cui Græcorum Legati magna munera
 obtulerunt in auro & argento & vasis pretiosis. Tunc Henri-
 cus

eus Imperator cepit Campaniam & Apuliam, & omnes Ro-
 manos in deditiōem, & cum magna gloria Romam intravit.
 Unde Romani compulsi xx. obſides ex nobilibus regi dantes,
 petierunt diem, quo ſe cum Papa humiliter Regi præſenta-
 rent. Sed die ſtatuto Papa fugiens, Salerniam ſeceſſit. Impe-
 rator ergo *Wigbertum* Ravennatenſem Episcopum *Clementem*
 appellando, Papam conſtituit, à quo ipſe cum *Berta* regina
 coronatur. Inde Auguſtam ab hoſtibus invaſam liberavit,
 & Maguntiam veniens grandi collecto Episcoporum conſi-
 lio, Gregorium VII. tanquam regni traditorem, damnavit;
 ſicut & Wormatiæ omnia decreta ejus caſſavit. Ibi enim in
 feſto Pentecoſtes Rege ſuggerente omnes Principes, & Epi-
 ſcopi univerſi, præter Saxones, contra Gregorium Papam
 conſpiraverunt, mittentes ad eum epiſtolam, ita poſt multas
 culpationes in eum conjeſtas concluſam: *Quia igitur introi-
 tus tuus tantis perjuriis eſt initiatus, & Eccleſia Dei tam gravi
 tempeſtate per abuſionem novitatum tuarum periclitatur, & vi-
 tam converſationemq; tuam tam multiplici infamia dehoneſtaſti,
 obedientiam, quam tibi nullam promiſimus, nec de cætero ullam
 ſervaturos eſſe renunciamus. Et quia nemo noſtrum, ut tu publice
 declamabas, tibi hætenus fuit Episcopus: tu quoq; nulli noſtrum à
 modo eris Apoſtolicus.* Ibi omnes Episcopi rebelles Imperatori
 de mandato Clementis judicantur deponendi. Tunc Grego-
 rius ivit ad Franciam, quia iſti pro Papa tenuerunt, & ſchiſma
 grande factum eſt, quia Gregorius Imperatorem degradavit
 & cum ſuis excommunicavit. Circa tempus illud æſtas tam
 fervida facta eſt, ut non ſolum homines, ſed & piſces periret
 in aquis: Et terræ motus magnus porrendens malum toti or-
 bi imminens. Tunc Maguntia, Babenbergæ multa monaſte-
 ria ſunt exuſta. Tanta igitur diſcordia inter regem & Saxones
 durante, ipſi elegerunt *HERMANNUM Snuffloſ* / in Caſa-

rem; sic enim ipsum nominabant, quia electus fuit in *Isleve*,
 ubi allium abundat. Hic consecratus est Goslarix à Siffi-
 do Maguntino Episcopo. Et tandem Saxonibus iterum pa-
 cificatus, dictus Hermannus, regis nomine deposito, per-
 missione Imperatoris, voluntarie reversus est ad propria. An-
 no ergo sequenti, scilicet MLXXXIX. Imperator dixit filiam re-
 gis Tuscorum *Agnetem* castissimam, & in Italia fere septem an-
 nis tunc morabatur. Æmulis autem Regis Papam inducen-
 tibus conclusum tandem est, non commodius quam per pro-
 prium filium Imperatorem posse à regno depelli. Unde Ma-
 guntinus, Coloniensis, Warmatiensis & Spirensis Præsules
 præcipue ex mandato Papæ Paschalis, sicut procuraverunt,
 ad Henricum in *Ingelinhem* dixerunt ex ore Papæ: *redde nobis*
coronam ceteraq; imperialis vestiturae clenodia filio tuo deferenda.
 Cumq; causas, cur ita, requireret, responderunt: Eo quod E-
 piscopus, Abbatis & Ecclesiæ regimina venalia simoniace fecisti.
 Contra quod Rex ait; *dicitis, quod spirituales dignitates vendi-*
derimus; Dic ergo Maguntine, adjuratus per nomen aeterni Dei,
quid exegimus aut recepimus, quando te Maguntia præfecimus? Te
quoq; Coloniensis, per fidem contestamur, dic quid nobis dedisti
pro sede, cui nostra munificentia præsidet? Illis fatentibus, nil
hujus rei gratia postulatum aut acceptum: Rex ait: Gloria Deo,
quia vel in hac parte fideles inventi sumus. Certe dignitates ista
præstantissima magnum questum camera nostra intulissent. Nolite
ergo gloriam nostram confusione terminare. Si autem curia decre-
verit, filio nostro coronam manibus propriis resignabimus. Cœpe-
runt ergo Principes hæsitare, quid agerent, quia magnarum
rerum ingressus semper sunt difficiles. Pontificibus autem ma-
litia stipatis, & Regi quasi desolato, dixit Maguntinus: Nonne
nos sumus, qui regem eligimus? Negotium pro quo venimus ex-
plebimus. Sicq; Regem purpura cæterisque sacris exuerunt.

Tuac

Tunc Rex, *videat*, ait, *Deus, judicet, quæ inique agitis contra me.* Illi vero obturantes aures suas, imperialia filio deferentes, ipsum contra patrem instigarunt. Rex autem tantum xv. comitatus, venit ad quendam nobilem, qui nomine sui exercitum congregavit, & commissum est sæpius bellum patris adversus filium, & nunc hic, nunc iste triumphavit. Tandem Cæsar victus dixit Episcopo Spirensi: *Ecce destitutus regno, nihil mihi melius est, quam Deo servire. Da mihi præbendam apud Spiram; scio enim literas, & adhuc possum choro subservire, & virgini Mariæ, cujus ingens templum decoravi.* Ad quem ille, *per matrem Domini*, inquit, *non faciam.* Tunc rex suspirans, ait; *misereatur tui Deus.* Indeque ad tantam pervenit paupertatem, quod ocreas exponens pro pane, cum præter Gladium nihil haberet, illum filio misit, dicens: *Si plus sibi reliquisset, plus sibi misisset.* Sicque Henricus solemnissimus Imperator, dictus Pater pauperum vii. Id. Augusti, migravit ad Christum, & Leodij stetit quinque annis inhumatus in capella deserta, donec ei filius absolutionem impetravit. O magna Dei judicia, quæ completa sunt in tam præpotenti viro. Sperandum est autem, quod caminus iste tribulationis, scoriam ejus decoxit peccatorum. Unum vero scire licet, quod Romana sedes adhuc hodie luit factum istud. H.

HENRICUS quintus, filius quarti, imperat annos xx. Duxit uxorem *Mechilt*, filiam Regis *Angliæ*. Ipse habuit conventum Episcoporum in villa regia *Northusen* / ubi Rothardum Episcopum Maguntinum, quem pater privavit, restituit. In festo Paschæ habuit consilium Episcoporum in *Quedelinsborg* / ubi decretis patris lectis quæcunque poterant emendari, corrigebantur. Simoniam vero ad Apostolicam audientiam differebant. Ibi Fredericus Halverstadensis Episcopus deponebatur & Mindensis, convicti de Simonia. Hildensemensis

autem & Padebornensis suspensi sunt ab Apostolico exami-
nandi. Idem Rex, dum quadam die esset in civitate Imperiali
Lübecke / improvise supervenit exercitus *Ranarum*, i. e. *Slavo-
rum*, *Rugianorum*, quos auxiliante Deo Christiani vicerunt,
feceruntq; tumulum magnum de corporibus paganorum, qui
usque hodie dicitur *Ranenbergh*: statuentes ut die Kal. Augusti
celebretur annis ibi singulis illius recordatio perpetua. *Ex
Chronica Sclavorum*. Idem Henricus cum ingenti armatarum
multitudine Romam pergit: cui *Paschalis* Papa non modice
latatus cum suis occurrit. Ut autem ventum est ad consecra-
tionem, exegit ab eo Papa iuramentum fidelitatis. Rex autem
jurare nolens dixit: *Imperatorem nemini debere jurare; cui jura-
mentorum Sacramenta ab omnibus sint exhibenda*. Facta est ergo
inter eos contentio, & irruerunt Romani, & ortum est bellum
in domo S. Petri, quale non est auditum ab antiquis: præva-
luitque Regis exercitus & Romanos attrivit, repletaq; est do-
mus sanctificationis morticiniis, profluxitq; sanguis in Tibe-
rim. Vidisses ibi Cardinales funibus in collo missos nudos tra-
hi vinctis post terga manibus, Papamque captum: sicq; Papa
compulsus Regem consecravit, captivis relaxatis. Inde idem
Henricus ad Poloniam movit exercitū, multoq; labore dene-
gatum terræ illius exegit tributum. Sequenti anno nunciatur
Regi, quendam paganum ducatum occupare, gentis Bohe-
micæ: qui mox Principes cum valida manu præmisit. Qui pro-
spere velocitate Pragam cum hostibus intra deprehensis cepe-
runt. Regiq; subsequenti cum triumpho occurrerunt. Tunc
idem Henricus ducatum Saxonie tribuit *Ludero*, eo quod *Ma-
gnus* filium non haberet, sed tantum filias. Luderus autem
cum modestia gubernavit tam Saxones quam Slavos. Iste est
Imperator sequens. Postquam ergo Henricus Imperator pro-
spere agens ducem Bohemie *Bosvici* ducatu privavit, & ter-
ram

ram tributariam fecit; voluit Saxoniam subjugare & tributariam facere. Unde destruxit *Halverstad* & *Brunsvik* obsedit. Saxones autem adunati se fortiter adiutorio Dei defendentes, tam ab illis Christianis, quam ab altera parte à paganis Sclavis terram suam defenſarunt. Tunc enim Slavi Saxoniam infestabant. Sed *Luderus* Dux Saxonum novem urbibus eorum subjugatis pacem fecit, petitis & acceptis obsidibus, victor rediit in hostes Cæsarienses. *Reynhardus* tunc Episcopus *Halverstadensis* inter missarum solemnias verbum faciens ad populum movit eos divinam implorare clementiam ac pro defensione libertatis & patrie viriliter pugnare. Unde Saxones armati hostes quasi oves aggressi tanto sunt furore, ut xx vel xxx Imperiales ab uno Saxone occumberent. Toto ergo die in *Welpesholt* pugnatum est, & nox bellum diremit. Rex itaque fugatus nocte pererrans, tandem se recepit in Bavariam: Saxones autem victores ad propria redierunt, inde & oppidum *Openhctm* violenter ceperunt & destruxerunt; verum flammis conflagrantibus ad duo millia hominum perierunt. Inde & castrum *Ryffhusen* prope *Northusen* est eversum. *Versus:*

Anno milleno centeno ter quoq; quinto,

Silvam Welfonis perfuderat unda cruoris,

Salvi Saxones Francones atq; Thuringi:

Henrici Regis exercitus est superatus.

Dux *Luderus* Saxonum, & Comes *Hermannus* de *Wintzenborg* cum forti manu civitatem *Münster* invadunt, pro restituendo Episcopo *Tiderico* spoliato: in quo tumulto templum S. Pauli, cum tota fere urbe flamma consumsit. Restituto autem Pontifice multam pecuniam prædicti Principes ad restitutionem Ecclesiæ contulerunt: & dixerunt homines, tanti excidii causam non esse aliam, nisi quod defuncti *Borghardi* Episcopi, qui multa illic ex iniquitate comportaverat, monstraretur

retur Deo oblatio non placuisse. Imperator iterum Romam vadit propter sedandam discordiam inter regnum & sacerdotium. Rex enim uti volens auctoritate & consuetudine privilegiata, quæ à Karolo Magno Romanis Imperatoribus data, jam quasi ccc. annis sub lxxiii. Apostolicis duravit: qui licite dabant Episcopatus & Abbantias per virgam & annulum. Contra quos Gregorius Urbanus, & cæteri censebant, nec posse nec debere aliquam dignitatem Ecclesiasticam dari à manu laicali. In reconciliatione ergo quæ tunc facta est inter Imperatorem & Papam die Paschæ, Papa post lectum Evangelium tradidit Henrico coronato ante altare B.B. Petri & Pauli, in oculis omnium Principum, privilegium de investitura Episcopatum & Abbatiarum per annulum & virgam. Dein tradidit ei corpus & sanguinem Domini nostri Jesu Christi, dicens: *Domine Imperator, hic corpus Domini, natum ex Maria virgine, passum pro nobis in cruce, damus tibi in confirmationem vere pacis inter me & te.* Specul. hist. lib. xxvii. c. x. Similiter facto conventu apud urbem Wangionum, quæ nunc dicitur *Wormatia*, pro pace & concordia inter Papam & Regem; per Hostiensem Episcopum, quem cum cæteris legatis suis Papa transmiserat, tractabatur: qualiter ecclesiasticas investituras, cæteraq; spiritualia negotia, quæ multo tempore Teutonici administraverant; tunc Rex Ecclesiæ dimiserit, vel qualia ipsi auctoritas Apostolica concesserit, utriusq; partis scripta docebunt, hoc modo: *Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, pro Dei amore, & S. Romanæ Ecclesiæ, & pro remedio anime mee, dimitto Deo, & S. Apostolis ejus Petro & Paulo, sanctæq; catholice Ecclesiæ, omnem investituram per annulum & baculum; & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem & liberam consecrationem. Possessiones quoq; & regalia B. Petri, quæ à principio hujus discordiæ, usq; in hodiernum diem,*

sive

sive tempore patris mei, sive tempore meo ablata sunt. Quae habeo S. Romanae Ecclesiae restituo, quae autem non habeo, ut restituantur fideliter juvabo. Idem de omnibus aliis Ecclesiis: & do veram pacem Domino Papa, Sanctaeque Romanae Ecclesiae, & in quibus Ecclesiae postulaverit auxilium, fideliter juvabo. Kalixtus vero dedit hoc privilegium Henrico in hanc formam: Ego Kalixtus servus servorum Dei, dilecto filio Henrico Dei gratia Romanorum Imperatori semper Augusto, concedo electiones Episcoporum & Abbatum Teutoniciregni, quae ad regnum pertinent, in praesentia tui fieri absque simonia & aliqua violentia. Et si qua inter partes discordia emerferit, iudicio vel consilio saniori assumpto auxilium praebes. Electus autem regalia per sceptrum à te recipiat, exemptis omnibus, quae ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur. Ex aliis vero partibus Imperij consecratus infra sex menses regalia per sceptrum à te recipiat. De quibus vero mihi querimoniam feceritis, secundum officij mei debitum auxilium prestabo. Do tibi veram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt vel fuerunt tempore huius discordiae.

LUDERUS, Ludolfus vel Lotharius, Dux Saxonum vel Brunswig/ Maguntiae per omnes, sed invitus assumptus, imperavit annis xii. honestis actibus & morum probitate decoratus, in bellis expertissimus, victor frequentissimus, amator iustitiae, & suorum praedecessorum *Ottorum* imitator & haeres Christianissimus: cuius toto tempore Ecclesia pace gaudebat, divini cultus religio crescebat, cunctarumque rerum opulentia abundabat. Cum enim Henricus quintus uxore dimissa nusquam compareret, & ut quidam dicunt, occulte peregrinationem aggressus Cluniaci factus sit monachus: *Conradus* sequens, quasi regni haeres, imperium arripuit, & diu contra Lotharium litigando, tandem Lothario praevalente, Conradus ipsi reconciliatus succedit. *Versus:*

Anno millesimo centesimo bis duodeno,

Striburg fundatur, Conradus Dux dominatur.

Lotharius ergo Romæ coronatus Bambergæ quadragesimam celebrans, dictum Conradum & Fridericum interventu S. Bernardi tunc præsentis recepit in gratiam. Inde revertens in Saxoniam Regem Polonorum cum multis muneribus obvium habuit: quem non prius admisit, quam tributum XII. annorum, de quolibet anno L. libras persolveret, & de Pomeranis & Rugianis homagium faceret. Regem quoque Danorum in signum subjectionis, gladium sibi sub corona deferre fecit: ab Ungarorum etiam rege multa & magnifica munera suscepit. Spiram civitatem IX. mensibus oppugnatam cepit, & Augustam civitatem. Regnum Sicilia intrans cum Papa, Rogerium, qui tunc contra Papam se erexerat, & Apuliam occupaverat, potenter expulit, constituens Raynonem Ducem Apuliæ. Inde in Calabria, Campania, Trinacria, tam fortia bella gessit, ut nullus à Karolo Magno, ibi tanta fecisse dicatur, juvante eum præ omnibus civitatibus nobili Pisanorum civitate: de quorū laude scribit B. Bernardus ad eundem Lotharium Imperatorem, his verbis: *Homines duplici dignos honore & gratia, Pisanos dico, qui primi & soli erexere vexillum adversus invasorem imperij, accincti multis millibus suis exierant oppugnare tyrannum, ulcisci injuriam domini sui, & imperialem defensare coronam. Quanam, quaeso, in omnibus civitatibus sicut Pisa, fidelis egrediens & regrediens, & pergens ad Imperium Regis? Nonne hi sunt, qui nuper regni illum potentissimum hostem in obsidione Neapolis fugaverunt? Nonne hi sunt, qui & quod peno incredibile dictu est, uno impetu suo expugnaverunt duas civitates opulentissimas & munitissimas, quæ prius omnibus erant inexpugnabiles? Hi summum Pontificem exulem apud se cum summo honore servabant & servant; pro servitio quoque Impera-*

peratoris & ipsi tunc exulabant. Factum est mirandum, ut gratiam, qui offenderunt, & iram, qui servierunt; mererentur. Sed si vos ista nesciebatis, nunc, quando res nota est, oportet, decet & expedit, mutare vos & verbum & animum, ut viri regis favoribus & muneribus honorandi, de cetero recipiant, sicut digni sunt. O quantum Pisani meruerunt; quantum adhuc mereri possunt! Satis est dictum sapienti. Idem Bernhardus Epistola XVIII. secundæ partis suæ: Lothario Dei gratia Rom. Imp. Augusto, Bernhardus Abbas de Claravalle. Si quid potest peccatorum oratio, benedictus Deus, qui vos elegit & erexit cornu salutis nobis, ad laudem & gloriam nominis sui, & reparandum decus imperij, ad subveniendum Ecclesie suæ in tempore malo, postremo ad operandum & nunc salutem in medio terræ. Ipsius est opus, quod corona gloriæ vestræ ita indies ampliatur & sublimatur apud Deum & homines. Non est meum hortari ad pugnam; est tamen, securus dico, Advocati Ecclesie, arcere ab Ecclesie infestatione schismaticorum rabiem; est Caesaris vindicare coronam ab usurpatore Siculo. Procul dubio omnis qui in Sicilia regem se facit, contradicit Casari. Idem ad Eundem: In reconciliatione Mediolanensi non sumus obliti, unde à Vestra Excellentia præmoniti fueramus. Quod etsi non monuissetis, nihilominus honori vestro, & regni utilitatibus intenderemus, sicut ubiq; & semper, fideliter quantum possumus facimus. Non autem sane Mediolanenses in gratiam Domini Papæ & Ecclesie unitatem recepti sunt, quousq; palam Conrado refutato, & abnegato Dominum nostrum Lotharium in suum Regem & Dominum receperunt, & Romanorum Imperatorem Augustum, una cum toto orbe confessi sunt, & de injuria transacta, juxta consilium & mandatum Domini Papæ, digne se vobis satisfacturos esse, tacto SS. Evangelio sponponderunt. Unde magnas gratias agentes Domini bonitati, quæ absq; bellorum periculis, absq; humani sanguinis effusione inimicos vestros sic humiliavit; rogamus vestram

satis nobis expertam clementiam, ut tempore suo, cum requisierint pradiſti Mediolanenses suæ reconciliationis vestram gratiam, benignos vos atq; placabiles inveniamus. Quatenus nec eos peniteat sanis paruisse consiliis, & vos de eis debitum habeatis servitium. In Sclavia Saxonie tunc multiplex invaluit idolorum cultura. Sed Lotharius, cujus erga vocationem gentium semper virtus fuit & intentio, pacem reformavit inter Sclavos & Saxones; dans ducatum Saxonie *Hinrico* genero suo Duci Bavarie. Ipse autem fecit primum Landgravium Thuringie *Lodovicum*, cujus pater construxit *Reynsborne*. Nam antea terra Thuringie fuit sub Comite de *Winzingeberg*. *Hermannus* autem Comes ibidem, quia occidit dominum suum *Edonem* Marchionem, factus reus læsæ majestatis, tradidit se cum castro Imperatori. Iste Comes, postquam non cessavit à tyrannide, cum uxore sua *Eutgard* in prægnata, quam priore dimissa duxerat, à ministerialibus *Hildesemensis* dioceseos gladio transverberatus est in lecto, *iii. Kal. Febr.* anno Domini *1152*. Idem Comes post *vii.* diem obitus apparuit Præposito Paludensi, conventu præsentem, ignita lorica vestitus. Quibus fideliter orantibus pro eo post *xxx.* dies iterum apparuit vestibus honestis indutus & salvatus. *H. Lotharius* ergo anno imperii sui *xiii.* & ultimo, cum multa disposuisset in *Apulia* & *Calabria* castrum quoddam in latere montis *Barenensis*, per quendam Principem Latinorum occupatum, de quo idem mari terraq; multos opprimebat, destruxit & prædones numero *D.* jussit circa turrin exustam suspendi; & sic ab Italia discedens in itinere mortuus est, sepultus in loco *Luthura*, Teutonice *Lutter*, nominato. *Item T. E.*

Post hæc Luderus rexit. Christicola verus.

Hic sancto Petro formæ crucis ordine retro,

Luttere tunc claustrum fundans situavit ad austrum.

Quo deportatus requiescit ibi tumulatus.

Cujus

Cujus mortem multi potentes vel inmediate præcesserunt, vel statim sunt secuti. *Bruno* enim Archiepiscopus Colonien- sis secum in reysa Trinacriæ sepultus est in Barra. Abbas Ful- denfis, & *Lippoldus* Marchio, cum multis aliis potentibus ibi- dem obierunt. Cometa enim visa est, & Eclipsis solis in Au- gusto, & lunæ similiter; quam secuta est grando & glacies miræ magnitudinis, ædificia, frumenta, bestiasq; consumens: & secutus est ventus vehemens, multas naves submergens, & arbores evellens, ut vix decima pars silvarum remansisse di- catur: & secuta est siccitas nimia, ut pene omnes fontes sic- carentur, & tam valida fames, ut tertia pars populi occubuis- se dicatur. *Walckenrede* solemne monasterium Cisterciensis ordinis fundatur. *Versus*:

Anno milleno C. septenoq; vigeno,

Walckenred struitur, Christus ubi colitur.

Reliquiæ S. Matthiæ reperiuntur Treveris. Abbatia in *Bol- felderode* & monasterium in *Porta* construitur. *Versus*:

Imperat his annis is Lotharius duodenis

Bis licet Italiam, Romam quoq; denuo venit.

Et semel Apuliam cum feritate premit.

Rogerus tunc Dux Siculus regnasse putatur,

Pulsus ab Apulia, quia Caesaris ense fugatur,

Cesar tunc Barum vincit ad usq; Pharum.

Lothario moriente venit Conradus honestus,

Hostibus infestus, sapiens, ad cuncta modestus

Quem satis imperium laudat, & omne solum,

Et timet hunc Siculus dum perdere regna veretur.

CONRADUS tertius Suevus, nepos *Lotharij* ex so- rore, frater *Friderici*, patris *Friderici* sequentis Imperatoris, imperat annos XII. cujus uxor erat *Geitrud*. Contra hunc re- bellavit Dux Poloniæ, qui duxit ejus sororem in uxorem. Sed

viſtus eſt, & ductus *Oldenborch* / pane tribulationis ſuſtenta-
tus. H. *Conradus* etiam Comes Moraviae conſpiratione facta
cum Bohemis, expulit Ducem Bohemorum, Caeſare tunc
cum exercitu feſtum Pentecoſtes ſolemniter & potenter Pra-
ga celebrante. Poſt haec *Conradus* Saxoniam ingreſſus, data
vidua Ducis Henrici, filia Lotharii Imperatoris, fratri ſuo
Henrico Marchioni Austriae, cum ducatu Norico, pacem fecit
cum Saxonibus, quod in Bavaria diſcordiam ſeminavit. Nam
Gvelſo Princeps, ducatum Noricum, tanquam haereditatis ju-
re ad ſe devolutum, invaſit, ſed nihil profecit. Hoc tempore
in Saxonia oppidum *Groningen* deſtruitur, *Anhalt* incendi-
tur, & *Wigandus* Halberſtadienſis Epiſcopus occiditur à fa-
miliaribus Martini, tunc ibi Praepoſiti. *Verſus*:

Frater honorandus Chriſti Levita Wigandus

Quid moriens tulerit, hac ſeries aperit.

Auſus enim cleri communia jura tueri

Saucius enſe ruit, juſtaq. facta luit. H.

Orgo Johannitarum coepit; & in Italia coepit inſolenti gra-
viſſima. Nam Veneti cum Ravennatenſibus: Veronenſes &
Vincentini cum Paduanis, & caeterae civitates ad invicem atro-
citer bellantes, pene totam Italiam cruore, praedis & incendi-
is permiscuere. *Eugenius III.* Piſanus, prius Abbas S. Anaſta-
ſij & diſcipulus S. Bernhardi, pulſus ab urbe intravit Galliam,
mittens ante ſe B. Bernhardum, praedicare crucem Domini
contra Paganos. Veniens autem Bernhardus in urbem Spi-
ram cum ibi praedicaret, tantus factus eſt concuſſus, ut *Con-*
radus Imperator, ne populus eum opprimeret, in propriis
ulnis de baſilica deportaret. Tunc in monte S. Ruperti prope
Bingen claruit *Hildegardis* monialis Prophetiſſa, ibidem nunc
requieſcens, quae coepit prophetare anno vitae ſuae lxi. quam
multi nobiles, etiam *Conradus* & *Fridericus* Imperatores vi-

ſitave

sitaverunt, quibus plurima futura prædixit, & magnum vo-
 lumen revelationum conscripsit. Quæ jacet ibidem in clau-
 stro monialium. Abbatia in *Michelfeyn* / & in valle S. Geor-
 gii coeperunt. Hoc tempore fuerunt *Sifridus* & *Hermannus*
 Comites de *Dassel* qui nominabantur *Hirsuti*. *Johannes de*
Temporibus, qui fuit Armiger Karoli Magni, & post mortem
 ejus vixit annos ccclxi. hic obiit. *Edissa*, quæ nunc *Rhoas*
 dicitur, unicum Hierosolymitanæ Ecclesiæ refugium, civitas
 Mesopotamiæ, capta est à Turcis. Ipsa sola quondam, tota
 terra occidentali à Turcis detenta, sub Christianorum pote-
 state Deo serviebat. Archiepiscopus illius, cum clericis, &
 infinita multitudo utriusq; sexus & ætatis occiditur. Reli-
 quia SS. Apostolorum Thomæ & Thadæi ac aliorum in con-
 culationem infidelium dispersæ sunt. Unde *Lodewicus* rex
 Francorum conscientia compunctus affixo sibi crucis signo,
 cum multitudo innumerabili, peregrinationem Hieroso-
 lymitanam assumpsit. Ad inductionem etiam S. Bernhardi
Conradus Imperator cum multis Principibus præparatur ad
 viam. Erat secum frater suus carnalis *Henricus*: item Duces
 Bohemiæ & Lotharingiæ, Comites Flandriæ, de *Ploß* / cum
 multis aliis potentibus, & prælatis. Qui aggressi valida ma-
 nu, Ungariam Bulgariamq; transcuntes prope mœnia Con-
 stantinopolis urbis castra metati sunt. Verum magnifice Rex
 Conradus cum omni exercitu à Græcis & eorum Rege excipi-
 tur & multis muneribus ampliatur. Adventus igitur sui cau-
 sam Rex Conradus depromens, quid facto opus esset, inqui-
 sivit. Requisitus est numerus signatorum, & inventa lxx
 millia bellatorum, absque inermi & plebejo vulgu innume-
 rabili. Posthæc accepta optione, quam terram adire vellent,
 designatarum regionum. Juxta dispensationem igitur suo-
 rum, Conradus, præviis ductoribus Græcorum, arripuit iter de-
 sertum

ferti, tendens versus Armeniam. Desertum itaque duorum
 seu trium dierum perlustrantes, reperiunt tabernaculum pa-
 storum & greges ovium, quod vulgus prædæ cupidus aliter,
 quam finis docuit, interpretabatur suæ deinceps prosperita-
 tis auspiciū, direptis quæ ad manum occurrerant exinde
 xiv. diebus per horribilem eremum avia secuti, locum horro-
 ris & vastæ solitudinis inciderunt, atq; pestilentia, fame &
 inundationibus multa millia occubuerunt. Multi à Turcis
 & Sarracenis sagittis interierunt, multi etiam captivi sunt ab-
 ducti. His & aliis calamitatibus multis millibus extinctis,
 tandem consumti etiam sterilitate terræ, quippe quibus nec
 aqua potuit inveniri, reflexere viam. Circumstrepentibus
 autem barbaris, & indefinenter tela jacentibus, Christiano-
 rum occubere plurimi. Imperator item Conradus xiv. di-
 ebus, continuatis noctibus armatus pedester adversus hostes
 pugnans labore vix credibili, sagitta capite percussus, Con-
 stantinopolin tandem repetens, paucos admodum de tam
 grandi prius exercitu secum reduxit. Rex igitur Græciæ Con-
 radum Cæsarem valida infirmitate detentum, summa fecit
 curari diligentia, nixus per hoc expiari ab annotata sibi circa
 Teutonicos malevolentia. Plures enim suspicati sunt, ejus
 factione populum perditum; quod an credi debeat, sapiens
 quisq; tenet incertum. Siquidem antequam Constantino-
 polim devenirent, exercitus algore nimio, fame, pesteque
 partim scitur absumentus. Rex interim Francorum Lodovici-
 cus pugnans cum gentibus primo victor extitit, denuo con-
 gressus exercitum pene totum amisit. Reginam quoque ejus
 hostes abduxere captivam. Cæsar autem Conradus conva-
 lesceus, supplere desiderans itineris sui decrementa, raro
 milite convocato Jerusalem adiit, sepulchrumq; Christi de-
 bito honore veneratus, collecto undiq; populo, Damascum
 oppu-

oppugnavit, qua robur gentilium excrevisse didicerat. Sed bona voluntate manente, quam solus pensat Deus dereliquo cassum, proh dolor! laborem habuit in omnibus. Reversus igitur anno Domini MCL. Constantinopolin, dedit *Henrico* fratri consobrinam Regis Græcorum. Inde repatriando, paucis diebus supervixit, Bambergæ sepultus. O judicia Dei excelsa, tam grandis expeditio cum modico emolumento soluta est. H. *Versus*:

Tempus abit, Conradus obit, miranda potestas,

Succedit Fridericus ei, relevatur honestas.

Consilio Seneca, specie Paris, Hector in armis,

Regnum bis senis Conradus rexerat annis,

Cum tulit in scapulis insita signa crucis.

FREDERICUS primus, filius fratris *Conradi* præcedentis imperat annis XXXVIII. largus, strenuus & in omnibus gloriosus. Concilium celebravit Constantiæ, pacem faciens per Almanniam & concordiam inter se & Eugenium Papam: ubi etiam conjugem suam repudiata aliam duxit. Huic Romam tendenti, miserunt Romani legatos, qui dicerent: *Romanos paratos esse acceptare Regem, si se imperatorio more eis exhiberet.* Cumq; de hoc more quæreret, responderunt, *In curru aureo purpuratum bello subactos tyrannos pro curribus habentem, caput orbis honorare XV. libras argenti senatui propinando.* Tunc Rex subridens, *grata, inquit, promissio, sed cara emptio.* Magna requiritis Romani, puto quia occasionem quæritis adversum nos, imponendo non imponenda. Consultius ageretur, si his omisissis, amicitia nostra potius, quam armorum ceperitis experimentum. Ac illi pertinacius instabant, dicentes: *Jura civitatis nullatenus irritanda, alioquin adventanti urbis claustra objicienda.* His auditis, Imperator missa legatione accersivit Papam Adrianum in castra: quo veniente, Rex festinus occurrens, desidenti de equo

tenuit strepam. Ac Papa indignatus, quod sinistram tenuisset, cum dextram tenere debuisset unctionem denegavit, dicens: *Si errat in parva, quomodo implebit magna.* Quod audiens Rex ait; *Defectus non fuit devotionis sed scientie: non enim tenendis strepis studium dedi.* Primus est Papa, cui tale obsequium feci. Et adjunxit: *Vellem instrui, unde mortalis inoleverit, num ex benevolentia an ex debito?* Si primum, nil causetur Papa. Si ex debito, nec sic: quia reverentia debetur Petro Apostolorum Principi, cui nihil interest inter dextram strepam vel sinistram. Diu ergo acriter disputatum est, & discesserunt ab invicem sine osculo pacis. Tandem revocatus Papa assensus est postulationi Principum, factaq; concordia, tractaverunt de introitu urbis, & cavendis insidiis Romanorum. Cum igitur propinquarent urbi, Rex misit clam noctu dccc. loricatos cum legatis Papæ ad domum S. Petri, maneq; facto, processit Papa cum suis, ut Regem susciperent ad gradus. Sic igitur intrantes basilicam consummabant opus consecrationis. Tunc inter prandendum egressi sunt hostiliter more suo Romani, & factum est prælium ingens. Et passi sunt Romani ruinam magnam, ut antea non legantur uno prælio rot millia cecidisse, quot tunc à Teutonicis perimebantur. Unde apud S. Stephanum iuxta S. Laurentium Romæ legitur in Epitaphio: *Mille decem decies, & sex decies quoq; senti.* Ibi Henricus Leo, Dux Saxonum mirabilia fecit. *Versus*

Nunc Henrice manet tanti te gloria facti

Qui decus omne tuis stravisti cade superbos.

Cesare victore firmantur fœdera Roma.

Et patriam repetens sat agit sibi subdere plebes.

Fridericus iste portam marmoream miro opere construxit super pontem Capuæ, in qua sculptus est Imperator in maiestate sedens cum duobus collateralibus iudicibus, & hisce versib⁹:

Intrent

Intrent securi, qui quarunt vivere puri,

Infidus excludi timent, vel carcere trudi

Quam miseros facio, quos variare scio,

Cesaris imperio regni custodia fio.

Fredericus idem septem vicibus de Almania duxit exercitum in Italiam quam sæpe rebellantem subjugavit, & inter cætera Mediolanum quadriennio obsessam cepit. Tunc civitate capta, dedit Raynaldo Archiepiscopo Coloniensi corpora SS. Trium Regum, cum corporibus SS. Naboris & Nazarii, quæ transtulit Coloniam, ubi honorifice celebrantur. Dedit etiam Geroni Episcopo Halverstadensi ossa SS. Gervasii & Protasii ad civitatem Halverstad transferenda. Cepit in via Basseburgh in deditionem, Albertum filium Ducis Bohemorum Archiepiscoporum præficiendo, & Ducem Bohemorum deposuit, patruelem ejus Zoboslaum reponendo. Ipse fecit Karolum Magnum canonizari. Hoc tempore Arnolphus Maguntinus Archiepiscopus, inimicus civium suorum miserabiliter ab iis interfectus, diu jacuit inhumatus. In ejus ultionem Fredericus Imperator jussit muros civitatis erumpi, & Ecclesiam S. Jacobi, in qua dictus Episcopus fuit occisus, alibi, ubi nunc est, reedificari. Ipse quodam tempore, cum Romæ monasterium S. Petri quo se rebelles contulerant, obsideret, quorundam insolentia monasterium id, & templum Pantheon igne flagravat. Tunc & tanta Pestilentia ibi viguit, ut nec morientibus sepultura sufficeret, sed maxima pars eorum in Tiberim projiceretur. Ibi tunc mortui sunt Raynoldus Coloniensis Archiepiscopus, Daniel Pragensis, Leodiensis, Basiliensis & Nurenbergensis Episcopi. Hæc autem clades maxime tetigit Romanos, quippe qui muris inclusi nullum respirationis exitum habere potuerunt. Tunc Imperator cum paucis superstiribus Papiam se contulit. Idem cruce signatus,

cum exercitu maximo profectus est versus Jerusalem, cum quo fuerunt Ludevvicus Landgravius Thuringiæ, cuius ossa relata sepulta sunt in *Reinsborn*. De Dacia & Frisia advenerunt L. naves, de Flandria xxxvii. cum apparatu grandi, de Italia, Pisani, Ravennatenses, & cæteræ civitates imperiales Richardus rex Angliæ iter arripuit cum exercitu magno per mare. De Campania & aliis terris illustres plurimi: qui omnes simul apud Tyrum convenerunt. Imperator autem in via Greculum Imperatorem, *Isachar* nomine, eo compulit, ut legatos suos, quos detinuit in vinculis, Episcopum videlicet Monasteriensem & Abbatem Corbejensem cum multis relaxaret: Et Imperatori cum toto suo exercitu, navibus & expensis usque ad portum Joppe provideret, ac per se ipsum, quam totius terræ sanctæ cum exercitu subveniret. Idem Rex Græcorum missis prius legatis ad Imperatorem *Nürnberg* juravit securū transitum sibi cum suis præbiturum. Sed mentitus, quia suos legatos captivaverat, sic compulsus est restaurare. Inde progredientes cum maxima jactura, Iconium potenter intrantes, omnia subjugarunt. Quanta tamen ibi Christiani passi sint, tam per aëris inclementiam, & victualium indigentiam, quam per incursum hostium & multitudinem pugnarum, quis enarrabit. Inter cætera tunc clenodia, quæ Imperatori propinabantur, fuit vas balsamo plenum sinatagdinum, quod cum nuntii Soldani propinantes multipliciter commendarent, Imperator divisit in omnes. *Non ego solus, inquit, utar hac nobili thesauro, sed omnes qui mecum sunt: de quo isti plurimum mirabantur.* Tempus advenit æstivum, quo sole tenente leonem, Julius ardebat. Unde Imperator armorum pondere fatigatus & longo sudoris incommodo, specie torrenti amœni delectatus, nudus conabatur natare. Sed apertis poris corporis vi caloris aquæ frigiditas subito

subito nimis interclusit vitalia; sicq; Princeps tam nobilis, Jubar mundi, Imperator providus, miles strenuus & vir prudentia præcipuus, cui parem natura vix inter mundi Principes dedit, diem clausit extremum, mense Augusto, die Dominica prima. Quis explicare valebit fletum nobilium, dolorem omnium, de tanto Principe, qui fuit in suis, quasi unus ex illis: qui etiam humiles de plebe fratres appellavit, & si in via rota carri fracta jacebat, omnes subsistere fecit, donec ille damno reparato procederet. Mortuo hoc principe accessit illud grande periculum, quod exercitus tam copiosus Christianorum factus est acephalus per varia loca se dividendo. Dux enim *Otto* filius Imperatoris, adolescens magnæ probitatis & strenuitatis apud *Ptolemaidem*, quæ est *Accaron*, eodem anno festo SS. Fabiani & Sebastiani diem clausit extremum, in illius exercitus, & regni Ierosolymitani & terrarum istarum ac totius Christianitatis irreparabile damnum. Pater igitur aquid *Tyrum*, filius *Otto* *Ptolomaide* regali modo per Christianos sunt sepulti: sicq; patuit veritas prophetiæ quam illis prædixit *Joachim Abbas*, quod nihil proficerent: nondum enim tempus venisse. In isto passagio fuerunt cum eo Duces *Burgundia*, *Moravia* & *Suevia*: & inter Episcopos *Sigelosus* *Herbipolensis*, vir literatus & facundus, qui crebris exhortationibus castra Domini confortabat. Supradicto insuper Imperatori erat etiam *Henricus* Dux *Saxonum* supradictus, cognomine *Leo*, amicissimus, cui etiam *Marchionatum Austria* contulit, quem fecit *Ducatum*, eximendo eum à jurisdictione *Bavaria*. Iste *Henricus* fundavit Ecclesias multas in *Raceburg*, *Lubecke*, *Brunsvik*, & *Christi Baptista* & *S. Blasio*, in cujus Ecclesia requiescit cum uxore *Mechilde* filia regis *Anglia*, de quibus venit *Otto IV.* Subjugavit *Sclaviam*, Principem eorum *Niclod*, seu *Nicolaum* trucidando, & Episcopos

investiando, Geroldum in *Oldenborch* / Everoldum in *Rasse-
 borg* / Ernonem Magnipolitanum, qui translatus in *Swerin*.
 Destruxit etiam urbem *Demin*. Iste etiam ad instinctum Im-
 peratoris, uxore priore demissa, duxit filiam Regis Angliae.
 Iste quidem Henricus devotionis causa perrexit Jerusalem,
 habens secum in comitatu Episcopos Lubecensem & Wor-
 matensem, Abbatem *Brunsvik*, Pribislaum Regem Slavo-
 rum, comitem de *Swerin* / Comitem de *Blandenborg* / cum
 aliis ad mille armatos. Cumq; venisset *Wigennam*, occurrit
 ei Henricus Dux Austriae, vitricus ejus, qui similiter multis
 assumtis per Danubium secum perrexit per regnum Ungariae
 Hierosolymam. Quos Imperator Constantinopolitanus so-
 lemniter acceptavit, mutuo magnis muneribus propinatis.
 Obtulit igitur Henricus Dux Saxoniae sepulcho Domini pe-
 cuniam multam, faciens basilicam Domini intus auro vestiris
 ordinavit redditus annuos ad lumina templi: dedit templariis
 mille marcas argenti & arma plurima. Hunc Henricum cum
 omnibus suis invitavit Rex Jerusalem per triduum, & Patri-
 archa per octiduum. Inde per terram Turcorum regrediens a
 Soldano solemniter est susceptus, qui etiam dixit se consangu-
 neum ejus, dans ei dona plurima cum tot equis, quot erant
 personae. Et praeter hos dedit specialiter Duci Henrico xxx.
 caballos fortissimos, cum frenis argenteis & sellis eburneis,
 cum sex camelis onera gerentibus pretiosa. Insuper concessit
 illis d. milites viae ductores. Inde reverso eodem Henrico,
 quorundam amulorum suggestione tanta facta est Caesaris
 supradicti & multorum Principum contra eundem Henricum
 discordia, quod Caesar Ducem destituit, & *Ottoni* Palatino
 terram contulit. Unde mutuo diu bellantes, Henricus cum
 suis Thuringiam praелиis & incendiis vastans, *Northusen* &
Mollhusen civitates imperiales igne consumpsit. Similiter
Halber-

Halverstad / & civitatem opulentissimam nomine tunc **Bardwyf** / juxta quem locum nunc est **Lünenborg** / destruxit. *Ver-*
sus: Dux post M. post C. post post septuaginta novemq.

Bardwyf destruxit Simonis sol quando reluxit.

Tunc destructa sunt castra **Harteborch** / **Horneborch** / **Lechten-**
berg & **Haldesteve** / quos subversione absque certaminis con-
 gressionem captum est. Vallum enim extruentes, praterfluen-
 tes aquas congregaverunt. Tunc & multa millia hominum
Halverstade igne perierunt, ix. Kal. Octobr. die Dominica,
 hora diei iiii. Tandem Henricus considerans Imperatori re-
 sisti non posse, pacem postulavit & accepit, se cum omnibus
 suis tradens Imperatori. Tunc consilio Principum Ducatus
 privatus, exilium subire jubetur, & Ducatus **Bernhardo** con-
 firmatur, sicq; circa festum S. Jacobi Henricus Duxivit in exi-
 lium. Unde **Henricus Rosla**:

— *Magnifici Ducis unius reminiscimur,*

Acre rebellantis Auguste tibi Frederice,

A quo praecepta cecidit praetexta ducatus.

Iste Dux Henricus Leo genuit **Ottone** IV. Imperatorem, unde
T. E. in poësi Ducum Brunsvic.

Dux hic Henricus virtutum totas amicus

Huic contionalis fuerat de germine talis

Quondam Mechildis Anglorum filia regis

Christi Baptista, Blasio construxerat iste

Ex tunc egregiam funditus ecclesiam.

Ottone quartum, tunc haec genuit sibi partum.

Tunc etiam **Philippus** Archiepiscopus Colonien-
 sis, qui tribus
 annis litigavit contra Henricum, cum tribus millibus equi-
 tum & innumerabili numero peditum obtinuit ducatum **West-**
falix, & **Angaria**, ut dicit **Jordanus**: & supradictus Imperator
Hermannus Lantgravio **Thuringia**, contulit Comitatum Pa-
 latinii

latini Saxoniz in civitate Erford. Fridericus ergo, ut dictum est, decedens in Passagio, dereliquit tres filios; *Ottone* qui secum ibi mansit; *Philippum* & *Henricum*, hic Imperatores sequentes.

HENRICUS sextus, filius prædicti Imperatoris, qui duxit filiam Rogerii regis Siciliz, nomine Constantiam, imperat annis VII. catholicus, strenuus & devotus, coronatus à Cælestino Papa, feria II. Paschæ. Subjugavit sibi Apuliam, Siciliam Tusciam & Italiam, Tancredum Regem Siculorum cum matre, Regem Epirotarum cum multis, captivos duxit in Almanniam; & quia impeditus guerris non potuit perse interesse passagio Ierosolymitano, misit in subsidium terræ sanctæ exercitum magnum, cui præfecit *Conradum* Archiepiscopum Moguntinum, *Henricum* Ducem Saxoniz, *Lippoldum* Ducem Austriæ, & Carinthiæ, ac *Hermannum* Lantgravium fratrem mariti S. Elisaberh: cum quibus erant Episcopi plurimi, ut Pataviensis, Ratisponensis, Eistetenensis & cæteri. Qui venientes ad terram sanctam multa profecerunt, in quorum manibus Rex Armeniæ præstitit homagium Imperatori Henrico, & ab eo regnum Armeniæ accepit in feudum. Idem Henricus, postquam imperio plurima recuperavit in Apulia, veneno in hostia sacra intoxicatur per quendam Siculum in castello *Boncovent* dioceseos Senonensis. De hoc T. E.

Fulserat electus Henricus postea sextus

Hic & magnifici fuerat natus Friderici.

PHILIPPUS Dux Sueviæ, frater Henrici VI. filius Friderici I. ab aliquibus electus, imperavit annis X. ab aliis vero electus fuit filius *Henrici* Ducis Saxonum **OTTO IV.** & imperavit annos XX. simulq; regnabant. Innocentius Papa favit Ottoni, quem fecit Aquisgrani coronari. Ei etiam adhæserunt Richardus Rex Angliæ avunculus suus, Archiepiscopus

scopus Coloniensis, Comes Flandrensis. Rex autem Franco-
rum Philippus adhæsit Philippo, ut per eum resistere posset
Anglorum Regi. Tunc Adolphus Coloniensis Archiepisco-
pus relicto Ottone adhæsit Philippo, propter quod à civibus
suis eiectus, à muribus est devoratus; & Bruno de mandato
Apostolico substitutus. Hermannus etiam Lantgravius Thu-
ringiæ prius Ottoni iuramento constrictus, à quo etiam vil-
las regias Northusen / Molhusen & Salveld / in deditionem ac-
cepit, relicto Ottone adhæsit Philippo, ab eodem Horlan &
Ranis castra in homagium accipiendo. Unde orta discordia
inter dictos Imperatores, Philippus Brunswic obsedit, Ar-
gentinam deinde & totam Alsatiam populavit, Thuringiam
vastavit & Goslariam cepit. Idem Occarum Ducem Bohe-
miæ regem fecit; qui rex factus, deferens suum regificatorem,
tradidit eum Ottoni, qui & ipsum manu Comitis Palatini Ot-
tonis interfecit Bambergæ, anno Domini 1208. die S. Albani.
Unde surrexit proverbium: *Non est fides in Bohemo.* Otto igi-
tur castra Lantgravii vastavit, Zalsa, Jrsborth / & cætera ex-
pugnavit. Inde Apuliam intrans potenter subjugavit. Wal-
ckenrede novum monasterium fundatur; antiquum enim diu
præfuit. Goslariæ novum monasterium fundatur. Bredelse
cœperunt virgines dominari, canonicis regularibus exclusis.
Bohemi cum magno exercitu vastaverunt Thuringiam usq;
Salveld / & anno sequenti redeuntes à Philippo territi redie-
runt in sua. S. Elisabeth nascitur. Cujus anno sequenti ma-
ter regina Hungariæ, à quodam Petro Comite jugulatur; qui
& sequenti nocte in ultionem sceleris cum aliis decollatur.
Illi Petro scripsit Episcopus de Gran / in Ungaria literas ver-
bis amphibolicis: *Istam reginam occidere nolite, Timere bo-
num est. Si omnes consentiunt, ego non contradico.* Ecclesia ca-
thedralis S. Mauritii Magdeborg incendio fulguris consum-
ta est.

ea est. *Johannes Comes* eligitur in Regem Ierosolymitanū,
qui duxit filiam *Conradi Regis* in uxorem apud Tyrum. *He-*
linandus historicus, dictus *Guihelmus de Conchis*, vir religiosus
& facundia disertus, multa composuit, præcipue *Chronica*
ab initio mundi usq; ad tempus præsens. *Conradus Archiepi-*
scopus Maguntinus obit, *Sifridus* succedit MCCVI. *Con-*
radus Episcopus Wurtzeburgensis occiditur. T. Langi de E.

De Brunsvik natus fuerat rex Otto vocatus,

Imperium plenis rexit annis duodenis.

Servivit Christo mundo dum vixit in isto.

Castrum fundabat quod Harlingberg nominabat.

Iste coronatus vermibus esca datus

Quorsum portatus in Brunsvic est tumultatus.

Idem Otto carens prole, fratrē habuit *Henricum*, de quo versus:

Huius germanus Henricus corpore sanus

Sponsam de Reno duxit loculo sub amæno

Quæ binas natas genuit Dominis sociatas.

Primæ, Ducissa Bavarorum, Marchionissa

De Baden reliqua tali Domino sit amica.

Vendiderant illæ pro marcis bis duo mille

Induperatori Brunswif ut superiori. Idem T. E.

Wilhelmus, tertius frater *Ottonis IV.* duxit *Helenam* filiam
Regis Danorum, de qua genuit *Ottonem de Lüneborch*. Iste
Otto partem hæreditatis suæ, & partem patrui sui, quam filia
suæ *Friderico II.* vendiderant, reunitam, jure feudali recepit
ab eodem *Friderico II.* Imperatore, & sic Ducatus Brunsvic-
kensis factus fuit Imperii. Iste *Otto Lüneborch* cepit *Brunswif*
anno Domini 1227. Idem duxit *Mecbildem* filiam *Alberti*
Marchionis de *Brandenborch*, de qua genuit quatuor filios &
filias VI. Primus fuit *Albertus*, secundus *Johannes*; isti duo di-
viserunt *Brunswif* & *Lüneborch*. Tertius fuit *Otto Hildese-*
menis

mensis, & quartus *Conradus* Verdensis, Episcopi. Prima filia nupsit Imperatori, *Wilhelmo* Hollandiensi, quorum nuptiæ fuerunt *Brunswik*, & per negligentiam domus nuptialis, vix illis evadentibus igne consumpta est. Secunda Ducem Saxoniæ, Tertia nupsit Lantgravio Thuringiæ; quarta Duci Rugianorum, quinta Principi de *Anhalt*; sexta Landgravio Hassiæ. *Versus T. E.*

*Wilhelmus dictorum qui germanus Dominorum
Virtutum plenam Danorum duxit Helenam,
Ottonem puerum qua genuit ipsi procerum.
Hic expugnabat Brunswik opidum superabat,
Lectori dico, quod & hic tamen à Friderico
Obtinuitq; statum terra, Brunsvicq; Ducatum.
Mechild uxorem duxit, servans ita morem,
Factaq; Ducissa Brandeborch Marchionissa.
Hæc tunc Albertum genuit virtute refertum.
Postea magnatem generat simulatq; Iohannem
Hi diviserunt terras quas tunc habuerunt
Ex hinc Ottonem, qui potitus est honorem,
Hildensem meruit, tunc non sine gloria stetit
Postea Conradum genuit clarum sibi natum
Tecum sit Christe Verdensis Episcopus iste.
Sex genuit natas etiam Dominis sociatas
Prima Romanorum, sed altera Saxoniorum
Terna Thuringorum tunc quartaq; Rugianorum
Ex Anhalt quinta, sexta tunc Hassianorum.*

FREDERICUS II. filius *Henrici* VI. ex *Constantia* filia *Rogerii* & nepos *Frederici* I. dictus de *Staufsenborch* imperavit annis xxiv. in *Almania*, & prius imperavit annis xxiii. in *Apulia* & superioribus regnis, statim post patrem suum. Iste ergo fuit Germanus origine & *Italus* conversatione, vere

catholicus, pius & providus : de quo sunt hæc *metra* per
quendam Italicum facta.

Si probitas, sensus, virtutes, gloria, census,

Nobilitas orti possent resistere morti,

Non foret extinctus Fredericus, qui jacet intus.

Ipse leges optimas pro libertate Ecclesiæ contra hæreticos e-
didit. Justum coronavit *Honorius III.* qui & cum postmodum
excommunicavit. Ipse duxit filiam Regis Antiochiæ, dum
morabatur in partibus illis, ubi tandem veneno peremptus
est. Contra cum per Papas substituti & procurati sunt Impe-
ratores sequentes usq; ad Richardum, quos tamen Alemanni
sibi adhærentes non tenuerunt pro regibus. Ipse reliquit
multos filios: *Henricum* fecit Regem Almaniz, sed periit in
flumine prope Capuam: *Fridericum* fecit Regem Tuscorum,
qui obiit apud Florentiam; *Ericum* Regem Lumbardorum,
Manfredum Principem Apuliæ, qui condidit *Manfredoniam* in
Calabria, & *Conradum*, quem fecit Ducem Suevorum, de quo
infra statim. Hoc ergo Frederico mortuo, ignorantibus Ala-
mannis, vacabat imperium multis annis. Post quos senex
quidam in civitate *Nus* finxit se esse Fredericum, ad quem
multi nobiles confluxerunt; Quos omnes noscens propriis
nominibus suscipiebat. Qui cum ad tempus regnasset, tan-
dem à Colonienfibus crematus est. Ex hoc fama venit Frede-
ricum adhuc vivere in castro confusionis. Ordo Carmelita-
rum coepit, qui dicuntur coepisse tempore Machabæorum cum
pallio Helix. Claustrum in *Franckenhusen* fundatur, & in
Northusen monialibus exclusis, Canonici eorum capellani
successerunt apud S. Crucem. Passagium magnum factum est,
in quo fuit Fredericus Imperator, & secum Lodovvicus ma-
ritus S. Elisabeth, qui & obiit ibidem in Apulia: item Rex
Ungariæ, Rex Cypri, Dux Bavariæ & alii nobiles multi cum
popu-

populo innumerabili. Recuperavit ergo Imperator quasi totam terram sanctam, coronatus in Jerusalem die sancto Paschali. Cum autem regnum Siciliae potentior intraret triplici diademate insignitus, multipliciter per Papas diffamatur quasi inuasor patrimonii Ecclesiae: & crevit odium in tantum, ut Imperator inde discedens terram istam dereliquerit in manibus inimicorum. Et eo recedente inter Christianos ibi manentes filia diaboli discordia, regina inferni potentissima, subintravit cum sororibus suis, crapula, luxuria, & superbia in tantum, quod cum uni parti placeret pugna, displiceret alteri: Sicq; bellum intestinum destruxit regnum in tantum, ut post Fredericum à nullo posset plenarie recuperari. Soldanus enim Babyloniae Jerusalem cum terra iterum capit, occiditq; ibi ad M. Christianos.

CONRADUS quartus filius *Frederici* secundi, Rex Jerusalem & Siciliae, natus ex *Isabella* filia *Iohannis* Regis Jerusalem, de partibus Lothringiae oriundi; adolescens mirae probitatis & strenuitatis, conditor civitatis *Aquilegiae*, quam valde privilegiavit, imperans XII. annis post patrem, in Apulia coronatus, cum terram sanctam conaretur recuperare, anno primo introitus sui à medicis intoxicatus, interiit veneno Capuae, sepultus juxta patrem, anno Domini MCC L VIII. Quo mortuo ejus frater, princeps Tarentinus dictus *Manfredus*, pugnans contra Karolum vasallum Imperii, quem Papa Innocentius constituit Regem Siciliae contra Conradum in Calabria morte mulctatus est. *Conradus* igitur adolescens spectabilis, filius & hæres prædicti Conradi quarti infeliciter pugnando cum dicto Karolo bello victus, per ipsum cum multis magnatibus decollatur, anno Domini M ML XVI. in loco ubi nunc est Ecclesia Carmelitarum, quod mater ejus-

dem Conradi fundavit ibidem. Et sic ista *sublimis Domus Du-*
cum SVEVORUM, AB OTTONIBUS SAXONIBUS
descendentium defecit in suo salutari. Hoc autem totum impu-
 tatur Papis, qui sibi regna Jerusalem, Siciliae & Trinacriae u-
 surpantes, praedictum Karolum, Ducem Andegavensem con-
 stituerunt regem Siciliae: quorum unus fuit *Innocentius*, qui
 multum nocuit innocenti Conradino, alter *Alexander IV.*
 tertius *Urbanus IV.* qui nimis fuit urbanus eidem Conradino:
 & quartus *Clemens IV.* non clementiam, sed inclemen-
 tiam operatus in illos; ut scripsit idem *Conradi-*
nus in Epistola, quam mundo de-
 reliquit.

IMPE-

III.

**IMPERATORVM
EX CELSISSIMA SERENIS-
SIMORUM DUCUM BRUNSWI-
CENSIVM DOMO ORIVNDO-
RVM VITÆ,**

AVCTORE

**IOHANNE CRAW S Cano-
nico Argentinensi.**

IMPERATORVM,
EX CELSISSIMA SERENISSIMORVM
DVCVM BRVNSVICENSIVM DOMO
ORIVNDORVM VITÆ.

AVCTORE

JOHANNE CRAW'S Canonico Argentinenſi.

HENRICUS primus de Brunſwif filius Ottonis Ducis Saxonie anno Domini 920. regnavit annos XVIII. Iſte *Henricus* fuit filius ſororis ultimi regis de genere Karolorum, & ſenex princeps, & Dux *Saxonie*, *Norice*, *Bavaria*, *Austria*, *Karinthia* & *Stiria*. Unde cum principes elegiſſent eum in Imperatorem, venientes reperierunt ipſum aves cum retibus capientem. Qui oblatum ſibi imperium renuit acceptare, dicens: *Sufficiunt mihi ampla bona mea*. Et dum perſuaſionibus principum non præberet aſſenſum, juravit quod corona Imperialis nunquam capiti ſuo ſuperponeretur: unde principes ipſum ad curiam citantes, per tres annos ſuſtinuit excommunicationem. Tandem ſub forma juris abſolutus, dum allegaret juramentum quod fecit, tulit Papa ſententiam diffinitivam, quod ſuſciperet imperium gubernandum, utq; corona imperialis capiti ſuo non imponeretur, ſed tantum baculus ante eum porteretur. Iſte Henricus ex eventu cognominatus *Auceps*, ex eo, quod in aucupio invenerunt eum Electores. Ipſe quoque in Saxonia exercitum Ungarorum totaliter delevit, & duos reges convertens Chriſtianos fecit, ſcilicet Normannorum vel Norvegiarum, & Aboritarum ſive Sueciorum.

OTTO primus, vocatus *Magnus* anno Domini 938. regnavit annis xxxv. filius *Henrici* supradicti. Isti opposuit se rex *Francorum*, volens sibi imperium usurpare, quasi ad se devolutum ex paterna successione; quia de genere fuit Carolorum & linea transversali, & masculino sexu: Otto vero de eadem stirpe, sed feminino sexu. Civitas itaque *Argentinensis* contra Ottonem adhæsit regi Francorum, & plures Germani Principes & Barones ab eo dispendiati. Sed strenuus Otto Cæsar *Argentinam* potenter obsedit, quam quotidie rex Franciæ eripere promisit, sed Ottoni resistere non valens, Argentinis auxilio non venit. Otto igitur *Argentinam* destruens, muros in quatuor partibus dividens, deridens vocavit civitatem alio nomine *Straßburg*/ quæ prius vocabatur *Silberthal*. Post hæc obsedit castrum *Eberstain* situm ante Nigram silvam, per duos annos & dimidium. Tandem reconciliati sunt, & Dominus *Eberstainii* in uxorem duxit filiam Ottonis. Hic Otto statuit, ut semper in curia Cæsaris esset studiū juris civilis, atq; filii nobilium adscriberentur ad curiam Imperatoris, ut leges studerent. Contigit autem, ut Imperator in die Paschæ principibus Romæ congregatis convivium solenne præparasset, & dum secundū consuetudinem Cæsaris mensa tota bono ferculo ornaretur, tunc Princeps adveniens omne alimentum super mensam positum tollere iussit & pauperibus largiri, & post mensa Imperatore sedente denuo præparabatur. Et factū est ut filius Ducis Sueviæ tolleret frustum placentæ, quod vulgo dicitur *Gladsstuck*: quem dapifer videns percussit cum baculo, quem manu portabat super caput, quod sanguis de vulnere fluxit. Quod cernens *Henricus de Kempten* miles strenuus, cujus regimini commissus erat adolescens, occidit continuo dapiferum. At Imperator adveniens, antequam sederet ad mensam, vehementer iratus, iussit occidi *Henricum*

gubernatorem pueri. Ille vero rogavit dilationem propter diei festi solemnitatem, sed Cæsar noluit, timens juramentū violare. Videns *Henricus* quod Cæsar nollet eum exaudire, apprehendit Cæsarem cum barba, deiecit eum ad terram, & barba fortiter eyulsa, coepit eum fortiter strangulare. Quem rex affecurans, cum vix esset liberatus ab eo, se culpabilem reddidit, eo quod festum inhonorasset: & Henrici audaciam laudavit, libere eum abire permisit, ita quod faciem ejus non videret, & tamen in curia manens adolescentis sibi commissi curam gereret. Contigit autem post hoc, ut *Berngarium* quartus Italiam premeret, quem Otto potenter obsedit in quadam civitate sibi adhærente. Et dum per totam æstatem obsidione locum vallasset, illi una vice de civitate turmatim exeuntes, cum vexillis, irruere volentes in exercitum Cæsaris. Quos *Henricus* prædictus in dolio balneans, qui proximior civitati tentorium suum fixerat, primus omnium ut vidit, de balneo nudus exilivit, & apprehensa lancea cum scuto, id est *Schilt* / clamare coepit, *hie Römisch Reich*; & nudus viam hostibus præclusit, donec exercitus Cæsaris se ad resistendum præparavit. Admirans itaq; Imperator dixit: *quisnam est, qui nudus ita viriliter egit?* Et cum compertisset, iussit eum vocari, & deosculans exaltavit ipsum, & magnum Dominum fecit. Anno regni Ottonis primo Ungari Alamaniam, Gallias & Burgundiam vastantes per Italiam reversi sunt in Pannoniam Anno xix. Ungari totam Bavariam vastantes apud Augustam ab Ottone victi sunt iv. Idus Augusti, sicut *S. Udalricus* prophetavit; in quo conflictu *Chunradus* Dux Sueviæ, & *Diepoldus* frater *S. Udalrici* occisi sunt. Rex vero Vngariæ & Bulgariæ & alii Principes suspensi sunt Ratisbonæ in patibulis anno Domini 445. Anno Ottonis xxvi. Otto Imperator efficitur & ex tunc usq; nunc soli Teutonici imperium tenue-

tenuerunt. A tempore enim Ludovici III. quem Berengarius captum excœcaverat, quatuor Berengarii & unus Lotharius regnaverunt. Cum autem Berengarius quartus Italiam premeret, Otto in auxilium vocatus cepit eum & in Bavariam in auxilium relegavit usq; ad obitum. Adelhaidem Lotharii relictam, quam Berengarius iniquus in vinculis tenuerat, duxit Otto in uxorem, de qua genuit filium regem, & nominis successorem. Ista Adelhaidis fundavit coenobium in *Solse* Ordinis S. Benedicti, in diœcesi Argentinensi & ibi sepulta & canonizata. Anno regni sui xxxviii. Imperii vero xix. Otto Magnus obiit sepultus in *Maidburg* ad S. Mauritium. Qualiter aliquoties Romam venerit, & quam potenter Papas deposuerit, require de Pontificibus pro tunc.

OTTO II. anno Domini 973 regnavit annis ix. Hic pro eo, quod Italici sæpe pacem violaverant, Romam quasi pacificus venit & ad gradus Ecclesiæ S. Petri magnatibus, Cardinalibus & cunctis proceribus convivium magnum fecit, quos epulantes cinxit armatis, & de violata pace Cancellarius querimoniã movens nomine Cæsaris, & reos in litera recitatos omnes in mensa occidit, alios vero gaudentes epulari fecit atq; præcepit: Qui omnes timore suspensi lætitiã simulabant. Et ob hoc cognominatus est *Sanguinarius*. Hic contra Agarenos & Wandalos cum Romanis, Teutonicis, Gallicis, & Longobardis in Calabriam procedens, Romanis & Beneventanis terga vertentibus, totum suum exercitum pene amisit, & solus in navi à Græcis sub forma militis est receptus. Quibus Græce loquentibus, quod eum vellent in Constantinopolin ducere, dissimulavit se intelligere. Et invocans S. Petrum, finxit se thesaurum effodere velle, Nautis ergo ad eum littus tendentibus, venit quidam Episcopus cum multis armatis, & Ottonem liberans nautas occidit. Lætus igitur ad imperium rediens, sed paulo post Romæ languens obiit, & ibidem sepultus.

OTTO filius Ottonis prædicti anno Domini 982. regnavit annos XIX. Hic cognominatur mirabilia mundi, & quia liberos non habuit, constitutionem perpetue duraturam dedit, ut Principes septem eligant Imperatorem Alemanniæ in oppido *Brandsfurt* secundum Mogum fluvium, quem in sua conscientia magis idoneum judicaverint ad regendum rempublicam quemcunque voluerint, qui à Papa consecrari debet in Imperatorem Romanorum. Sunt autem Principes septem quibus electio competit ratione juris & ratione approbata consuetudinis, ipsis, inquam, & successoribus eorundem: *Tres* sacri Imperii *Archicancellarij*, quorum in eligendo primam vocem habet *Maguntinus*, secundam *Treverensis*, tertiam *Coloniensis*. Quatuor autem Principes Electores laici hoc ordine eligunt. Est enim primus *Palatinus Rheni*; post hunc *Dux Saxoniae*, post *Marchio Brandenburgensis*, ultimo *Rex Bohemiae*, qui fuit Dux, quando electio facienda fuit instituta. Horum septem Electorum ministeria his versibus declarantur:

*Hi Maguntinus, Treverensis, Coloniensis,
Quilibet imperij sit Cancellarius Archi,
Inde Palatinus Dapifer, Dux portitor ensis
Marchio prepositus Camera, Pincerna Bohemus
Hi faciunt regem, servant hoc ordine legem.*

Atq; creant Dominum cunctis per secula summum.

Obiit autem Otto x. Kal. Febr. cujus intestina in Augustam posita sunt, corpus autem ipsius Aquisgrani sepultum est, ubi ipse ossa S. Karoli invenit.

HENRICUS II. cognomento *Claudus & Sanctus* anno Domini 1001. regnavit annos XXIII. Hic Dux Bavarie fuit & cogentibus principibus duxit S. *Kunegundem*, filiam Palatini Rheni, Virgines tamen ambo permanserunt, & am-

bo san-

bo sancti in vita, & post mortem magnis & multis miraculis
 coruscabant. Hujus pater fuit *Betziilo* Dux Bavariae, & frater
 suus *Brinio* Episcopus Augustensis; duas habens sorores, qua-
 rum utraq; *Gysela* vocabatur, de quibus senior nupsit Duci
 Sueviae; juniorem vero Gyselam Stephano regi Hungariae
 dans in uxorem ipsum & gentem ejus convertit ad fidem. Eo
 tempore S. Adelbertus Bragensis Episcopus regem Ungariae
 Stephanum praedictum, priusquam Gyselam duceret, bapti-
 favit: & post haec a paganis septies in confessione immutabi-
 lis, inter crudelia supplicia fidelis permanens, ultimo capite
 truncatus ab aquila triduo custoditus est. Fuit illis tempori-
 bus in Maguntia Archiepiscopus nomine *Willichinus*, totus
 Pontifex humilis, cujus pater rusticus currus & bigas facere
 solebat. Hic igitur Episcopus ad parietes sui oratorii rotas
 suspendit, & juxta rotas causam humilitatis sic scripsit: *Wil-
 ligk, Williking, gedencf wan du kommen senst.* Clavem hu-
 jus camerae sui oratorii solus Episcopus semper servabat, ut
 nulli pateret ingressus; unde omnes thesaurum ibi positum
 esse putabant, quem tali diligentia celabat. Donec Impe-
 rator Henricus semel ingressus fuit, & intromissus vidit rotas
 & scripturam. Unde ob hoc exordium sumsit, quod in vexillo
 Archiepiscopi Maguntini duae rotae aratri sunt depictae. Hen-
 ricus Imperator Dei cultor, anno regni sui sexto fundavit
 Episcopatum Babenbergensem, ubi primum Episcopum fe-
 cit Eberhardum: dein sanctum Ottonem. Dotavit autem di-
 ctum Episcopatum pure de suo patrimonio. Anno xiii. Ro-
 mae Imperator constitutus, disposuit Bohemiam & Sclavorum
 magnam partem qui adhuc pagani erant, expugnare. Cum
 autem exercitum suum perceptione Dominici corporis &
 sanguinis munivisset, veniens ad locum certaminis, vidit
 corporeis oculis hos sanctos, Laurentium, Gregorium & A-

Adrianum præcedere suum exercitum, cum crucis Christi ve-
 xillo, & angelum Dei percutientem cœcitare adversarios,
 Sicq; absq; sanguinis effusione hostes territi sunt, & pacati
 colla jugæ fidei submittentes. Ita totam Apuliam, Panno-
 niam, Vngariam, Romanis subjecit. Coepit autem infirmi-
 tate calculi graviter laborare; cui pernoctanti in monte Caf-
 sino coram altari S. Benedicti, multum dolenti sanctus appa-
 rens calculum ferro excidit, eumq; in manu Imperatoris po-
 suit, & locum sanavit. Calculus ille adhuc suspensus est co-
 ram altari in memoriam tanti miraculi. Contigit semel, ut
 in Ecclesia S. Mariæ Majoris Romæ, (ut sibi moris fuit semper
 prima nocte in Ecclesia manere solitarius, quocunq; devene-
 rit) perseveraret. Et ecce, Christus pontificalibus indutus
 processit missam celebraturus; quem sequebatur Levita Lau-
 rentius, & loco subdiaconi Vincentius. Hos virgo Dei gene-
 trix cum multitudine virginum & angelorum; deinde Jo-
 hannes Baptista cum Patriarchis & Prophetis, & post hos Pe-
 trus & Johannes cum cæteris Apostolis & Evangelistis. Ste-
 phanus cum martyribus; Martinus cum confessoribus. Duo-
 bus igitur angelis incipientibus introitum: *Suscepimus Deus*
misericordiam tuam: omnes extenderunt digitos ad Christum.
 Sed dum cantaretur finis illius, scilicet: *Iustitia plena est dex-*
tera tua; Christus, beata Virgo, & omnes Angeli & Sancti,
 verterunt se ad Henricum in angulo Ecclesiæ devote auscul-
 tantem, digitos extendentes in eum. Peracto vero officio
 usq; post Evangelium cum indicibili jubilatione, angelus
 accepto libro Evangelium præbuit primum ad osculandum
 Christo, dein B. Virgini, & post omnibus per ordinem. Tunc
 B. Virgo annuit angelo, ut porrigeretur etiam liber Impera-
 tori ad osculandum, dicens: *Præbe ei osculum pacis, qui sicut*
placuit, mihi virginis atis perpetua ornamentum servavit. Por-
 rigente

rigente ergo angelo Cæsari librum ad osculandum, non ad-
vertit, quia in visione tan æ solemnitatis fuit raptus. Tunc
angelus ipsum in nervo tangens, fecit eum claudum sicut Pa-
triarcham Jacob, dicens: *Hoc tibi sit dilectionis, quate Deus
diligat propter tuam castitatem & justitiam.* Ex hinc igitur usq;
ad mortem claudicavit, & ob hoc ex eventu vocatur *Henricus
Clandus*. Cum autem Henricus in castro dicto *Grün* decum-
bens carnis debitum exsolveret, iussit ut corpus ejus ad sepe-
liendum in *Babenberg* duceretur.

CHUNRADUS II. primus Dux *Franconia*, dictus *Sal-
licus*, à quo dicitur in legibus *lex Salica*, anno domini 1025.
regnavit annos xxiv. Hic primus Imperatorum sepultus est
in *Spira*, statuens ut omnes Romanorum reges & Cæsares in
ultramontanis partibus morientes ibi debeant sepeliri. Hic
in provinciis pacem servare volens, statuit, *ut quicumq; pacem
infringeret, capite truncaretur.* Cujus edicti violator Comes
Leopoldus, alius *Dyelpoldus*, de *Calbe*, timens fæviriam *Cæsaris*
fugit in *Nigram silvam*, non longe ab oppido & castro sub *Cal-
be* cum modica familia & uxore juxta quoddam molendinū,
ubi modo exstructum est monasterium Ordinis S. Benedicti,
quod vocatur *Kressaw*. Quo dum quodam die causa venatio-
nis Imperator à familiis suis aberrans ad pernoctandum di-
vertisset, comes clam, ne eum videret, fugit, & comitissam
in puerperio jacentem, Imperator putans eam esse rusticam,
& molitoris conjugem. Puerō vero vagiente in cuna, Impe-
rator dormire non valuit, utpote cubans non super plumis,
sed ramos abietum. Et ecce, in ipsa nocte de cœlo ad Impera-
torem facta est vox ita dicens: *Scias Chunrade quod hic puer ge-
ner tuuserit & heres.* Qui territus, eo quod homines rusticos
esse putaverat, mane autem ad familiam egressus, duobus ar-
migeris, magis sibi familiaribus, sub juramento sibi præsti-
to præ-

eo præcepit, ut puerum occiderent raptum à matre & cor ipsi-
 us afferrent. Illi ergo puerum rapientes, cum eis dulciter ar-
 rideret, abhorruerunt ipsum occidere, & cor leporis quem
 casu apprehenderant, Imperatori offerentes, puerum super
 truncum arboris posuerunt. Hermannus vero Sueviæ Dux
 ibi transiens puerum vagientem reperit, & ipsum sterili uxori
 suæ clam attulit, præcipiens ut diligenter puerum illum edu-
 catum à se esse genitum simularet. Factus ergo adolescens su-
 pra modum à Duce & Ducissa diligebatur. Adveniens igitur
 Imperator ad Palatium Ducis, scilicet Ravensburg, ado-
 lescentem tam venustum admirans, suis omnino voluit
 aspectibus semper astare, ipso Duce & Ducissa, prout pote-
 rant renitentibus. Sed Imperator timens, ne forte puer esset,
 quem ipse occidi mandaverat, scripsit de Mediolano per eun-
 dem juvenem literas, manu propria Imperatrici Aquisgrani
 moranti in hunc modum: *In quantum est cara tibi vitatus,
 mox ut literas istas receperis, puerum hunc necabis.* Qui iter arri-
 piens, & in domo Decani Spirensis Ecclesiæ viri literati ho-
 spitatus, dormiente fortiter, hospes curiositate ductus sigillo
 salvo literas de escario pueri dormientis claviculo aperiens,
 legit: & scelus abhorrens, ubi scriptum erat, *hunc puerum ne-
 cabis,* delevit & scripsit, *Filiam meam in uxorem sibi dabis:* quod
 & factum est. Imperator hoc audiens furore repletus festinus
 de Mediolano veniens Aquisgranum, post aspera convitia
 Imperatrici irrogata, ob hoc quod mandatum suum non fu-
 erat executum, veritate comperta, visis literis suis, in quibus sic
 scriptum erat, prout res gesta erat, stupefcens, & uxori pla-
 catus, cognito finaliter à Duce Siveviæ & Ducissa amita Cæ-
 saris, & ab armigeris, qualiter ab exordio circa pueri negligen-
 tiam & educationem res orta fuerat: dixit Imperator: *Videō
 quod Domini ordinationi resistere nemo potest.* Hic Henricus
 post

postfoceri sui obitum imperii gubernacula propter insignia probitatis, strenuitatis & virtuositatis suscepit. Claustrum *Hirsaw* in loco nativitatis suæ construxit. Conradus vero armiduector, qui per Decanum Ecclesiæ Spirensis de effusione innocentis sanguinis fuerat præpeditus per literæ variationem, statuit, *ut Imperatores decreto in Spira sepeliantur*: & basilicam illam vetustam in honorem S. Stephani Papæ & martyris constructam funditus destruxit & innovavit, à fundamentis incipiens ædificare Ecclesiam in eodem loco, in honorem S. Dei genetricis Mariæ, & secundario in honore S. Stephani Papæ & martyris. Quam structuram ipse morte præventus non poterat consummare; compleverunt totaliter cum diligentia sui successores etiam ibidem sepulti.

HENRICUS III. gener Chunradi supradicti, Pius cognominatus, anno Domini 1049. regnavit annos xviii. Hic omne histrionum genus de curia sua abiciens, omnia donativa, jocularibus dari consuetæ, pauperibus elargiri mandat. Ungaris & Bohemis nondum plene domitis omnino forti manu superatis, & ad plenum iugo fidei omnibus barbaris nationibus subiectis, ad synodum venit *Maguntiam*, ubi debita cunctis dimisit, destructis etiam undiq; discordiis omnibus & inimicitiis inter nobiles & ignobiles, ubi in regno pacem firmat hætenus inauditam. Deinde *Agnem* Pictavi Principis filiã in *Ingelnheim*, aliis *Egelnheim*, regalibus nuptiis sibi copulavit ubi infinitam jocularum multitudinem sine cibo ac potu ac muneribus depulit vacuam manentem. Et loco illorum misit undiq; cum literis suis magnatibus pauperes, ut amore Dei & sui reverentia singuli darent pauperibus munera, quæ in nuptiis dari solebant jocularibus, histrionibus & vagis. Eo tempore floruit *Hermannus Contractus* Teutonicus, nobilissimi Comitis de *Bering* filius, alias de *Haym-*

M

gen,

gen, qui tractatus pulcherrimos, & tractatum *Astrolabij*, multaq; utilia mirifice compilavit: & *Chronicam Novi Testamenti*, ex qua ego ibi valde nobilia quædam introduxi. Item sequentiam: *Ave præclara; O gloriosum lumen; Simon Barjona; & historiam de annuntiatione B. Virginis*. Huic B. Virgo cum in cœnobio S. Galli studeret, & esset durissimi ingenii, opinionem dedit fanitatis & mundanæ prosperitatis; aut scientiarum omnium cum plenitudine infusionum, & totius corporis, præterquam linguæ, contractionem. Qui elegit scientiæ perfectionem cum corporis contractione, & continuo repletus fluvio sacrarum scripturarum, & in toto corpore eadem hora contractus est factus. Eo tempore recessit Ecclesia Orientalis ab obedientia Ecclesiæ Romanæ & Græci sibi Papam elegerunt, anno Domini 1048, alii, 1049. & fatentur nos omnes excoecatos esse, eo quod credimus S. Spiritum procedere à filio sicut à patre; quem ipsi tamen à patre, & non à filio procedere credunt: & quia in baptismo & missa non servamus formam Græcorum. Anno imperii sui xvi. Henricus ab omnibus petita venia, & restitutis omnibus, quæ abstulit, & omnibus injuriis relaxatis, filium suum Henricum x. annorum, electione Principum Regem constituit Romanorum, præsentem Papam *Victore*, Spiræ obiit & ibidem sepultus 11. Non. Octobris.

HENRICUS IV. puer decem annorum, anno Domini 1066, regnavit annos xlviii. cujus mater *Agnes* diu rempublicam loco filii strenue gubernabat, & cum exercitu copioso vicit Ducem *Svveviæ Fridericum* in Germania contra Imperium se erigentem. Factus ergo xx. annorum Henricus se contra Ecclesiam opposuit, & ideo Papa mandavit Principibus Electoribus, ut alium eligerent in Imperatorem, eo quod Henricus sententias excommunicationis contra se latus
cont.

contemneret. Qui in *Vorbeim* congregati elegerunt in regem Romanorum *Rudolfum* Ducem Saxonie, contra *Henricum* Imperatorem: cui etiam Papa misit coronam auream gemmis ornata in qua scriptus fuerat versus ille:

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolfo.

Istum *Rudolfum Gregorius VII.* Papa contra *Henricum* nec confessum nec convictum fovit. Ideo *Henricus* Imperator strenuus & imperterritus *Rudolfum* aggressus superavit, & fugavit. Dein curiam in *Brixia* convocavit, ubi *Suvidbertum* Episcopum Ravennensem in Papam eligi procuravit. *Rudolfus* vero anno 1077 rex constitutus à Principibus, confirmatur & coronatur à Papa, de cuius progenie post annos c c, alius rex ejusdem nominis de *Habsburg* electus est. *Henricus* quartus XLVIII. imperii sui obiit in *Leodio*, ibidem primo sepultus. Sed Papa posuit interdictum, quod quamdiu non absolveretur, exhumatus staret, quia in excommunicatione obiit. Unde exhumatus *Spiram* ductus est, & in capella S. *Afræ* martyris à latere Ecclesie majoris sita, sursum positum est corpus ejus in feretro per VII. annos, donec *Henricus V.* filius suus procurat ipsum absolvi; tunc sepultus fuit juxta patrem suum & avum.

HENRICUS V. Henrici prædicti filius, anno Domini 1114. regnavit annos xiv. Hic dolose Papæ contra patrem suum confederatus, imperium patre captivato adeptus est; & oppidum *Nurnberg* obsedit & funditus destruxit. Ideo Deus cum sine hærede mori permisit. Sed patre de captivitate liberato, multæ civitates imperiales adhæserunt contra filiū. Tunc *Wischarius* & *Rupertus* Francigenæ nobiles Barones de sanguine regali, bello vicerunt successive duos Imperatores Constantinopolitanos. Eo tempore S. *Rupertus* monachus ordinis S. *Benedicti* incepit ordinem *Cisterciensem*, quem post

xv. annos intravit S. Bernhardus. Anno Domini 1126, ordo *Præmonstratensis* incepit, auctore domino *Gotfrido* Comite de *Baren*, cooperante S. *Norperto* nepote S. *Bernhardi*, in monte ab angelo sibi præmonstrato. Idem *Norpertus* multis miraculis coruscans, à Papa postea sublimatus est in Archiepiscopum *Magdeburgensem*. Anno Domini 1127. *Henricus* Imperator obiit in *Spira* sepultus juxta sepulchrum patris, avi & atavi sui, in quorum Epitaphiis scriptus est versus iste:

Filius hic, pater hic, atavus jacet istic.

Iste *Henricus* quintus sine hærede obiit, & translatum fuit imperium tunc ad *Duces Suevorum*: quorum primus, scilicet *Conradus* III. fuit filius *Henrici*, quem tunc præcessit in regno, Papa favente, *Lotharius* Dux *Saxonie*.

LOTHARIUS quartus Dux *Saxonie* anno Domini 1127. regnavit annos x1. cum quo in lite electus fuit Dux *Sueviae Chunradus* nepos ex sorore prædicti *Henrici*. Sed Papa favente *Lotharius* prævaluit, & cum *Chunrado* post graves disceptationes reconciliatus fuit. Fuit autem *Lotharius* princeps catholicus & fidelis Ecclesiæ advocatus. Hic filiam suam dedit in uxorem *Henrico* Duci *Bavariae*, qui cognomine vocabatur *Superbus*, habens fratrem juniorem virum bellicosum, qui vocabatur *Welfo*, de quo, ut post patet, orrum habuit in Italia & Longobardia, ut Papæ faventes, dicerentur *Welfi* & faventes imperio *Gybeling*. Anno Domini 1134. *Lotharius* Cæsar adhuc cum *Chunrado* nondum reconciliatus, *Sveviam* vastavit, & *Ulmam* obsedit. Eo tempore *Rugerus* & *Wilhelmus* frater suus duces *Normannie*, audientes discordiam inter *Lotharium* & *Chunradum*, intraverunt *Siciliam* manu potenti, & obtinuerunt eam. Veniens autem *Innocentius* II. cum copioso exercitu, volens *Ru-*

gerum

gerum de terra fugare. Sed occurrens *Rugerus* ipsum Papam cepit & honeste obtinuit. Unde Papa *Lothario* annuente se per talem modum liberavit à captivitate, quod regnum *Siciliæ*, quod imperio à longis temporibus incorruptum fuerat, sic ut regnum *Longobardiæ*, in feudum perpetuum ipsi *Rugero* & suis hæredibus concessit. Unde Papa usq; nunc regnum *Siciliæ* scribit in literis suis esse *S. Petri patrimonium speciale*, quod *Chunradus*, & sui successores *Romani reges* & *Cæsares*, nunquam ratum voluerunt habere.

CHUNRADUS tertius, Frater *Hermanni* Ducis *Syve-*
vorum, anno Domini 1138. regnavit annos xv. sed ad im-
 perium non ascendit. Huic per aliquot annos se opposuit Pa-
 pa, impediens ne ad imperium ascenderet, ne manu poten-
 ti *Siciliam* recuperaret: unde stipendiavit Ducem *Bavariæ*
Henricum Superbum, generum *Lotharij* Cæsaris prædicti, &
 juniorem Ducem *Welfonem* fratrem *Henrici* Superbi, ut ve-
 xarent fortiter *Chunradum* regem in *Almania*, ne posset se
 ad partes *Italiæ* & *Siciliæ* aptare. *Henricus* ergo Dux, habens
 in sua potestate insignia regalia reservata, & à *Lothario* so-
 cero sibi commissa, noluit ea regi resignare. Cui Papa & *Ru-*
gerus invasor *Siciliæ* magnum exercitum *Italicorum*, *Gal-*
lorum & *Siciliorum* ad pugnandum contra *Chunradum*
 miserunt. At *Fridericus* *Chunradi* filius se contra *Welfonem*
 juniorem Ducem ad bellandum præparavit, quia *Henricus*
Superbus senex defectus pugnare non potuit. Congressi er-
 go à præliandum, *Fridericus* Dux *Sueviæ* ex parte *Chunradi*
 patris sui, & è contrario *Welfo* ex parte *Henrici*, prope cœ-
 nobium *Gruffheim* in provincia *Rhetiæ*, victoriam glorio-
 sam obtinuit *Fridericus*, multis interfectis de exercitu *Wel-*
fonis: ipse vero *Welfo* vix cum paucis effugit. Qui secunda-

rio se contra Fridericum ad praeliandum prope *Weinsperg* juxta villam, quæ dicitur *Elohosen* / præparavit, ubi *Welfo* interfectus fuit, & cum eo multi cum exercitu suo, paucis evadentibus per fugam. Clamor vero adhortationis ad resistendum & fortiter dimicandum in exercitu *Welfonis* fuit iste; *hie Welff*; unde Fridericus ad confusionem *Welfonis*, præcepit clamare in suo exercitu, *hie Gybeling*: quia in illa villa nutrix illum infantulum lactaverat. Quasi per hoc significare volens, quod non regali potentia patris sui, nec per ducatus *Svveviæ* præminentiam vellet *Welfonem* debellare, sed lacte nutricis suæ, i. e. potentia rusticali, sicut & fecit. Italici autem & Gallici & Longobardi, non intelligentes, quid esset *hie Welff* / & *hie Gybeling* fecerunt sibi exponi. Quibus declaratum fuit, quod *Papales* significarentur per *Welff* / & *Imperiales* per *Gybeling*: unde usque huc per totum orbem ab illo eventu adhærentes *Papæ* dicuntur *Welff* / & imperio adhærentes *Gybeling*. Post hæc *Chunradus* Rex abstulit ducatum *Bavaria* *Henrico Superbo*, & contulit *Ludovico* de *Scheyrn* / liberæ conditionis militi: qui auxilio regis *Henricum* uxores & liberos fugavit. Eo tempore *Turci Iherusalem* & totam terram sanctam obtinuerunt; unde Papa compulsus *S. Bernhardum* Abbatem *Clarevallensem* pro reformanda pace inter sedem Apostolicam & Regem *Chunradum*, in legatione misit *Alamanniam*. Quæ reconciliatio in *Spira* facta est, & in *Frankfurt* sigillis Principum roborata. Tunc rex *Chunradus* à *S. Bernardo* apud *Frankfurt* cum multis principibus cruce signatus, & de *Lotharingia Flandria* & *Anglia* fortissimis pugnatoribus adunatis, *Iconium* venit, ubi *Ludovicus* rex *Franciæ* per *Hungariam* ad eum venit. Sed *Græci* calcem farinæ miscentes magnum

magnum fecerunt exercitui detrimentum. Post multam vero stragem exercitus propter corruptum aërem & cibum, in die divisionis Apostolorum *Ierusalem* recuperantes tot infideles occiderunt, quod usque ad talos in sanguine occisorum ambulaverunt. Ordinato ergo in terra sancta rege *Wadelino*, qui in idiomate Gallico & Teutonico cruditus fuit, & inter discordes, qui ad custodiendam terram sanctam relictī erant, pacem & concordiam frequenter fecerat, tandem reversi sunt *Chunradus* & *Ludovicus* reges in patriam suam prospere. Eo tempore ordo *Templariorum* & *Hospitaliorum S. Iohannis Baptiste* incepit in *Ierusalem*.

FRIDERICUS primus, filius *Hermanni Ducis Syveviæ* anno Domini 1154. regnavit annos xxxvii. Hic fuit largus, strenuus, facundus & in omnibus gloriosus. Hunc *Adrianus* Papa quartus coronavit in Ecclesia S. Petri Romæ cum magna solemnitate: sed cum vellet reverti ad castra, Romani sequentem familiam apud portam S. Angeli hostiliter invaserunt, & usque ad imperatoris tentorium persequuntur. Sed Teutonici clamantes Romanos cædunt, captivant & repellunt. Anno Domini mclxii. *Fridericus* subvertit *Mediolanum*. Trium quoque magorum corpora apud S. Eustorium, ubi nunc est habitatio fratrum Prædicatorum, recondita, dedit *Reinoldo* Episcopo Coloniensi, quæ olim de Perside in Constantinopolim translata fuerunt, & inde à S. Eustorio Mediolanum vecta sunt. Tunc ortum habuit proverbium Longobardis confusibile: *Tene sic*. Cum enim Imperator in Italiam pergeret, reliquit in *Mediolano* Imperatricem, quam una pars civium, qui erant *Welfini*, cum domicellis suis super asinos sedere compellens, caudis asinorum pro frenis ipsis datis in manus, de civitate usque ad

Cunam

Cum expulerunt. Quod cum intellexisset Imperator, civitatem obsedit; quam obtentam ædificijs spoliatis, SS. reliquias ibi inventas inter principes & prælatos divisit: reos majestatis læsæ ante portam civitatis compulit sicum sugere de pascoribus asinorum, ad hoc ibidem locatorum. Ab hoc eventu ortum est illud proverbium: *Tene sic*. Tunc tres lunæ in cælo visæ sunt, & postmodum tres soles; per quæ significabatur gravis discordia Cardinalium in electione Papæ, & Principum in electione Regis, futuri Imperatoris. Mortuo igitur *Adriano* Papa, tres simul in discordia electi fuerunt, quorum unus potenter papatum obtinuit auxilio Imperatoris: Ideo *Alexander* unus ex illis in Franciam fugit. Quem persequens Imperator cum Dacis & Bohemis, regem Franciæ bello aggressus nihil perfecit. Schisma autem hoc xviii. annis duravit. Tunc Teutonici qui in Tuscano per Imperatorem morabantur Romanos invaserunt, & ab hora nona usque ad vesperam tot occiderunt, ut Epitaphium eorum contineat: *Mille decem decies, & sex decies quoque seni*. Tandem Fridericus Imperator Alexandro Papæ reconciliatus, pro emenda transfretavit mare, & post multas victorias in parvo fluvio Armeniæ balneatus ad refrigerandum corpus, cunctis videntibus est submersus & in *Tyro* sepultus. Filius quoque ipsius nomine *Fridericus* Dux, Siveviæ in obsidione *Ptolemaidis*, & multi nobiles secum de Francia & Anglia horribili pestilentia perierunt. Tempore Friderici primi ducatus Bohemiæ fit Regnum, & Marchia orientalis, Ducatus.

HENRICUS sextus Friderici primi filius, anno Domini 1191. regnavit annos viii. Hic vivente patre cum semel in *Erferdia* maneret, multi Comites & Barones ruptis

ptistrabibus in cloacam cadentes viii. ex eis in luto submersis, ipse cum alijs evasit. Anno tertio *Henricus* contra Apuliam movens, exercitum perdidit fere totum. Ast secundo aggrediens Apuliam, totam obtinuit multosque captivos in Alamanniam duxit: Regem Epirotarum, & Tancretum Regis Siciliae filium, cum matre sua Margareta in exilium in Alamanniam destinavit. Anno Domini 1199. *Henricus* Cæsar interiit veneno in Spira sepultus. Nunc in eligendo principes facti sunt discordes. Quidam enim ex eis elegerunt *Ottonem* Ducem Saxoniae; cuius electionem *Innocentius* III. Papa approbavit, electionem vero *Philippi* ab altera parte electi ex causis rationabilibus improbavit. Hinc oritur schisma pro regno inter *Philippum* Ducem Siveviae, & *Ottonem* Ducem de *Brunswick*. Anno 1200. Otto à legatis Papæ in regem ungitur Aquisgrani. Anno Domini 1201. apud Coloniā *Philippus* frater *Henrici* defuncti processit contra *Ottonem* quartum, partem ipsius *Ottonis* multum debilitans, eumque bello durissimo superavit. Anno Domini MCCVIII. *Philippum* dolose occidit Palatinus de *Wittelsbach* apud quendam Præpositum maioris Ecclesiæ Herbipolensis quiescentem in camera in Babenberg, quia filiam suam quam in uxorem sibi tradiderat, antequam adeptus fuerat regnum, repudiavit, volens altius uxorare. Et insuper prædictum Palatinum de lepra apud Regem Bohemiae infamarat, cuius filiam idem Palatinus ducere debuit in uxorem, quia viduus fuit. Quem tamen Palatinum amici *Philippi* statim occiderunt. Cui *Philippo* *Fridericus* filius fratris sui succedens, totam progeniem Palatini prædicti proscriptam fugat de Bavaria, qui undique vagantes usq; ad mortem *Friderici* tunc se mansuros receperunt citra *Westraviam* ultra Rhenum: Et vocantur usq; hodie die *Wilden Graven*.

OTTO quartus Dux de *Brunswig* anno Domini 1210. solus imperium adeptus regnavit annos IX. Hunc Papa *Innocentius* coronavit, & ab eo iuramentum fidelitatis suscepit. Quod eodem die Otto infringens, Romipetas spoliavit. Ideo diem Papa eundem Ottonem usq; ad mortem excommunicavit, eique *Fridericum* filium Henrici Imperatoris adversarium suscitavit. Iste Otto villas *Esling* & *Rutling* civilibus libertatibus adornavit, quas postea Fridericus Imperator muris & fossis muniri constituit.

FRIDERICUS secundus, *Henrici sexti* filius, Rex *Siciliæ* & *Apuliæ*, hæres regni *Jerusalem*, Dominus *Portus maris*, Comes vel Princeps *Provinciæ*, & Dux *Sueviæ*, anno Domini 1220. contra *Ottonem quartum* electus regnavit annos XXXIII. Hic divitiis & gloria super omnes prædecessores suos abundans, abusus est eis in superbiam. Nam in infantia per Ecclesiam, tanquam per matrem educatus, non ut matrem fovit, sed ut odiosam novercam, quantum potuit, laniavit. Primo enim bonus fuit & leges optimas pro libertate Ecclesiæ dedit, sed eam postea graviter afflixit.

Versus ::

*Cæsar Fridericus primo bonus, hinc iniquus
Annis ter denis regnat tribus associatis;
Post mille, duo CC, solo L. ruit ipse..*

Esling & *Rutling* muris cinxit, quæ prius fuerant villæ. Ideo convocato apud *Lugdunum* consilio *Innocentius IV.* Papa anno Domini MCCXLVIIII. ipsum Fridericum imperiali dignitate & nomine spoliavit. Porro causæ depositionis ipsius principales in prædicto exprimuntur, videlicet istæ: *Perjurium*, pacis & treugæ frequens violatio; duorum *Cardinalium* captivatio, multorum *Prelatorum* submersio. Insuper

super plures praelatos ab Ecclesiarum destituit regimine, cruces aureas, thuribula pretiosa, & alios pannos aurificatos, & sacros Ecclesiarum Thesauros diripuit, clericos pro angariis afflixit. Qui non solum trahebantur ad iudicia secularia, sed etiam cogebantur subire duella, incarcerabantur, decollabantur, & in patibulis suspendebantur. Papales sententias se non curare asseruit. Nomen Machmet in templo Ierosolymis in sua praesentia venerari & proclamari permisit, & familiaritate detestabili Sarracenis conjunctus, ipsos in cotidianis obsequiis tenuit. Possessiones Romanæ Ecclesiæ, scilicet Marchiam Anthonitanam, Ducatum Spoletanum, Beneventum in Apulia, in Ravenna Archiepiscopatum, habentem xxiv Episcopos suffraganeos, diruit, & alias civitates. Præterea iniquitatem in excelso locutus, ponens in cælo os suum. Dixit enim audiente Henrico Lantgravio Thuringiæ: *Tres seduxerunt totum mundum, Moses Iudeos, Jesus Christianos, & Machmet Sarracenos. Quamobrem si principes meis institutionibus assentirentur, ego multo meliorem modum vivendi & credendi cunctis nationibus ordinarem.* Propter hæc, & his similia, depositus Fridericus, cum *Parmam* obsidione cingeret, victus in Apuliam rediit & veneno extinctus, sepultus est in *Singia*, anno Domini M. cclii. in die S. Luciae virginis, tam occulte. Quod multi per annos xl. vadiabant cum vivere, & venturum in proximo manu forti. *Chunradus quintus*, filius *Friderici*, rex, brevi tempore supervixit, & cum patre in *Singia* sepultus. Quem *Chunradum* prope *Franckfurt* cum suo exercitu ignominiose fugat *Henricus* Lantgravius Thuringiæ, in odium ipsius & patris sui *Friderici* Imperatoris electus, in die S. *Osvaldi* cum superat. Iste *Chunradus* semel in *Ratispona* ad S.

Emeranum cum sex armigeris cum custodientibus dormie-
 bat. Superveniens autem in noctis crepusculo vassallus Epi-
 scopi, dictus de *Hohensfels* / occulte voluit regem occidere,
 cum his, qui in camera cum ipso erant. Hoc intelligens qui-
 dam fidelis regis *Fridericus de Ebersheim* / præcurrens, ut
 rex se velociter absconderet, persuasit. Ipse vero se sponte
 ad lectum regis, & occisus est cum sex armigeris, sicque mor-
 tem evasit rex, & in crastino populo universo vivus est cum
 gaudio demonstratus, quia cives metuebant eis imputari in-
 fidiosam deperditionem. Non ponitur in numero Impera-
 torum propter adhesionem patris in crimine detestabili.
 Nec consensu Principum Electorum, nec Papæ est ele-
 ctus, sed seipsum potenter gerebat parvo
 tempore pro rege.

III.

**EORVNDEN IMPE-
RATORVM ET DVCVM
BRUNSVICENSIVM,**

XII.

**Diplomata vetusta; veteris Sa-
xoniae historiam non parum il-
lustrantia,**

Diplomata Henrici Aucupis Imp. Aug. quo
Mechtildi uxori loca quædam
donavit.

In nomine sanctæ & individue Trini-
tatis. Henricus divina favente cle-
mentia rex. Noverint omnes fideles
nostri presentes scilicet & futuri, qua-
liter divina misericordia dispensante
sublimati in regnum, omnibus circumquaque de gen-
tibus fidelibus a quo & iusto moderamine præesse,
& omnia Dei respectu regere cupiamus, placuit
etiam nobis domum nostram Deo opitulante ordi-
naliter disponere. Quapropter legali moderati-
one astantibus fidelibus nostris, cum consensu & asti-
pulatione filii nostri Ottonis, & Episcoporum pro-
cerumq; & comitum petitione, dulcissima conjugii
nostræ Mathildæ potestativa manu tradimus & do-
namus, quicquid propriæ hereditatis in presenti vi-
demur habere in locis infra nominatis. Hæc enim
sunt: Quitilingaburg, Palichi, Northusa, Gro-
nau, Duderstete, cum civitatibus & omnibus ad
prædicta loca pertinentibus, in jus proprium conces-
simus.

simus, litis servis, mancipiis, utriusque sexus, edificiis, terris cultis & incultis agris, pratis, campis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, molendinis, viis & inviiis, exitibus & redditibus, quasitis & inquirendis. Et ut cuncti cognoscant, eo modo & curatione, si nobis superstes extiterit, & in sancta viduitatis pudicitia permanserit, predicta loca ei concedenda tradimus, ut libera atque secunda potestate, cum omni quasitu eisdem locis invento, temporibus suis feliciter perfruatur: nec non etiam interiorem familiarum collegionem, intrinsecus famulantium, cum omni suppellectili, cum equariciis ibidem inventis, potestati illius possidenda perpetualiter predestinamus. Et ut nostra donationis largitio firma stabilisque permaneat, manu nostra subtus firmavimus, & annulo nostro sigillari precepimus.

Signum Domini Henrici,
Serenissimi regis.

Henricus
rex

Simon Notarius ad vicem Hiltiberti Archicappellani recognovi. Data XVI. Kal. Octob. Anno Dominice incarnationis DCCCCXXVIII. Indictione II. anno vero X. Henrici gloriosi regis regni. Actum in loco, qui dicitur Quitilingaburg, in Dei nomine feliciter. AMEN. Diplo-

Diplomata Ottonis M. quo Ecclesiae Quedlin-
burgensi donat bona quamplurima, simul
ei Advocatum constituens.

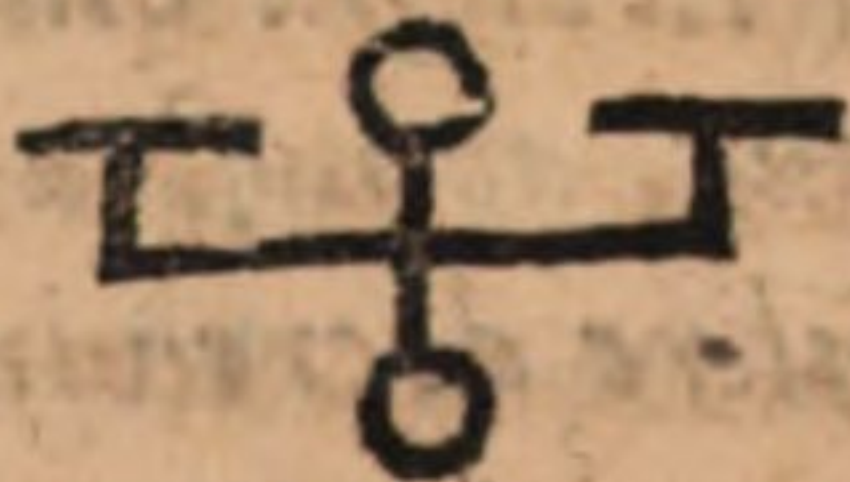
IN nomine sanctæ & individue Trinitatis. Otto
divina favente clementia Rex. Noverint omnes
fideles nostri, tam presentes, quam etiam futuri,
qualiter nos ob amorem Dei, omniumq; sanctorum,
& pro remedio animæ nostræ ac parentum succes-
sorumque nostrorum, congregationem Sanctimo-
nialium in Quidalingaburg statuere curavimus,
quatenus ibidem laus omnipotentis Dei, ejusq; ele-
ctorum ab ea in perpetuum colatur, & nostri no-
strorumq; memoria perpetuetur. Et ut idem con-
ventus illic certum famulatum obtineat, urbem in
Quidalingaburg supra montem constructam, cum
curtilibus cunctis ædificiis inibi constructis, & quic-
quid Clericis, in eodem loco Domino servantibus,
prius concessum habuimus, & novam partem ex
omni conlaboratu ejusdem curtis: similiter & in lo-
cis subnotatis, Marseleno, Hamickesroda, Wihu-
sen, Utislavo, Rudiburgi, Hadeburgi, Bucolste-
ti, Hodehusi, Mabuga, Waldeslevo, Breiendor-
pe Sal.

pe, Salberse, Westerhuse; nec non & totum, quic-
 quid in locis sic nuncupatis, Rederi, Hebenrothe,
 Oerthun, proprietatis huc usq; habere visi sumus,
 atq; Querabeci cum silva grossiori & territorio de
 eadem villa exarato & inarato, familias Sclavani-
 cas XV. & totidem in Calvo: ac decimam partem
 in Bodfelden & sippenfelden, ex omni venatione
 in Lugelheim, videlicet de vineis ad carradas X. Ex
 melle vero situlos maiores XL. nostra majestati sin-
 gulis annis persolvendos, ad ejus victum & ve-
 stitum perpetuo jure possidendum donavimus. Mo-
 nasterium itaque Winelhahusum nuncupatum,
 situm in pago Harerhago in Comitatu Diehmari,
 cum omnibus, quae Sanctimoniales antea in suum
 habuerunt servitium, praedictae congregationi in
 Quidalingaburg in proprietatem condonamus: &
 curtem Salta, sitam in pago Lainga, in Comitatu
 Luidgeri, cum universis ad eandem curtem jure
 pertinentibus, hoc est, familijs & mancipijs, cur-
 tibus & curtilibus edificijs, cultis & incultis agris,
 pratis, campis, pascuis, silvis, aquis, aquarumque
 decursibus, molendinis, vijs & invijs, exitibus & re-
 ditibus quæsitis & inquirendis, mobilibus & immo-
 bilibus;

bilibus; Et quicquid hereditatis Ared Bardonis
 Domino Et genitori nostro sancte memoria Henri-
 co serenissimo regi, cum prefato loco Salta, in
 proprietatem condonavit, ex integro illi in totum
 concessimus. Et si aliquis generationis nostre in
 Francia Et Saxonia regalem potestativa manu
 possideat sedem, in illius potestate sint ac defen-
 sione prænuncupatum monasterium Et sanctimonia-
 les inibi in Domini servitio congregata. Si autem
 alter e populo eligatur Rex, ipse in eis suam rega-
 lem teneat potestatem sicut in ceteris catervis, in
 obsequium Sancte Trinitatis simili modo congrega-
 tis. Nostræ namque cognationis, qui potentissimus
 sit, Advocatus habeatur Et loci predicti, Et ejus-
 dem catervæ. His ita peractis, ut liberam inter se
 eligendi Abbatissam habeat potestatem concessi-
 mus, ea videlicet ratione, ut nulli hominū unquam,
 nisi tantum nobis, nostrisque successoribus obtem-
 peret, aut quilibet Regum aut Episcoporum perso-
 na aliquod servitium ab ea impendatur. Iussimus
 quoque hoc præceptum largitionis nostræ inde con-
 scribi, firmiter precipientes, quatenus eadem ca-
 tervæ de prælibatis rebus ab hodierna die ac dein-

ceps tali fruatur potestate, sicut & cetera San-
 ctimoniales femina, quae simili modo a regibus, seu
 ceteris fidelibus ad Domini servitium constricta vi-
 dentur. Et ut hac nostra concessionis autoritas a
 fidelibus nostris verius credatur, ac per succeden-
 tium temporum curricula diligentius observetur,
 manu propria nostra subtilem firmavimus, annu-
 lique impressione signari iussimus.

Signum
 Domini
 Ottonis

Serenis-
 simi Re-
 gis.

Adeloldus Cancellarius
 ad vicem Hil-
 deberti Archicapel-
 lani.

Data Idibus Septembris Anno Dominicae incarna-
 tionis DCCCCXXXVII. Ind. X. Anno vero Domini Ottonis
 invictissimi Regis I. Actum in Quidalingaburg in nomine Do-
 mini feliciter AMEN.

III.

Ottonis Magni Imp. Aug. fundatio & donatio
 Monasterij Poledani, in Ducatus Brunsvico-Grü-
 benhagiaci praefectura Hertzbergensi
 olim florentissimi.

IN nomine sanctae & individuae Trinitatis. Otto
 divina favente clementia Imperator Augustus.
 Omnium fidelium tam praesentium quam futuro-

cum pia devotioni pateat, quod nos ob amorem re-
 gni eterni, nostrique imperii stabilitate, nec non
 sanitate nostra, ac dilecta conjugis nostra, & di-
 lectissima sobolis, atque pro remedio animarum pa-
 rentum nostrorum, in quodam loco nostro, Palithi no-
 minato, Abbatiam Monachorum in honorem S.
 Johannis Baptistæ sanctique confessoris Servatii
 constructam, consensu ac voluntate venerabilis
 Hattonis, Maguntinensis Ecclesie videlicet Ar-
 chiepiscopi, fieri concessimus, ac nostra regia vel
 imperiali munificentia stabilire decrevimus. Ad
 hujus ergo Abbatie præfate augmentum, & perpe-
 tue soliditatis firmitatē, tertiam partē curie nostre
 Palithi, cum omnibus, ad hanc rite pertinentibus,
 eidem ecclesie in perpetuum perdurandum donamus;
 hoc est: arcis, terris, cultis & incultis, vijs & in vijs,
 exitibus & redditibus, quasitis & inquirendis, agris,
 campis, pratis, pascuis, silvis, piscationibus, venatio-
 nibus, molendinis, mobilibus & immobilibus, & in
 mancipijs utriusq; sexus, cunctisq; alijs rebus, quæ
 ad hæc aliquatenus dici vel accommodari possunt, ad
 eandē Abbatiam, & ad sustentationem Monachorum in
 eadē Deo famulantium, nostra regia vel imperiali ma-
 jestate

*gestate integrè ac perpetualiter tradimus. Ad hæc
 vero supra dicta eandem supra dictam Ecclesiam per
 diversa loca augmentare & honorifice ditare de-
 votissime curavimus, atque ab omni vexatione seu
 oppresione liberam permanere decernimus; Unde
 etiam Ecclesias & nova, ad eandem prædictam
 curiam rite pertinentes, cum prædijs & novali-
 bus eidem Ecclesiæ assignavimus. Placuit vero
 nihilominus scripto nostro confirmare prædia vel
 redditus prædictæ Ecclesiæ, sive per nos, seu per ali-
 os quosque fideles collatos, in his scilicet locis :
 Schartfelde, Alvingenpunrod, Runigerod, Mo-
 nickerod, Abbaterot, Rudesrot, Tuserot, Am-
 mekerod, Watterod, Evvingen, cum omnibus
 ad hæc rite pertinentibus, silvis, pascuis, agris, pis-
 cationibus, sive alijs quibusque commoditatibus
 tertiam partem villæ Palithi, tertiam partem villæ
 Berkeveld, tertiam partem villæ Hattorf, tertiam
 partem Bilsbusen / in Herste Ecclesiam, & se-
 ptē mansus in Lengede, sex mansus in Popfum, sex
 mansus in Grone, capellam regale, & quinque mansus
 in Gottingen, Ecclesiā & teloniū & unū mansum
 in Geborch / unum mansum in Westpalia, in Bra-
 kele*

kele & Thunede, decem mansus in Drutmun-
 de / duas curias in Culisin, unum mansum & qua-
 tuor vineas ad sacrificium altaris, in Frisia in Wic-
 fort, in Unevverde, in Colmerhorn, viginti qua-
 tuor talenta, in Frankenhusen unum mansum &
 duas patellas, Hæc omnia vel per nos vel per alios
 quosq; fideles Palidensi Ecclesie tradita ad stipendiū
 fratrum regia vel imperiali munificentia corrob-
 ramus. Decimas sane per parochiam Palidensis Ec-
 clesie, & per quedam nova alia ejusdem Ecclesie
 à monachis novellata, à venerabili Hattonc Mo-
 guntinensi Archiepiscopo nostra admonitione & u-
 tili Moguntinensis Ecclesie recompensatione eidem
 prænominatæ Ecclesie irretractabiliter concessa, ni-
 hilominus sancimus. Statuimus autem, ut nullus
 comes, nullus miles, nullus iudex, nulla prorsus per-
 sona, in præfata Ecclesia sive in ejus bonis exinde
 habeat potestatem exercendi quid velit, vel ejus
 bona quoquo modo injuste invadere, minuire vel
 alienare, sed omnia integra consistent, & ad eorum
 usus, quorum sustentationi tradita sunt, perpetu-
 aliter permaneant. Quod si quis arte aliqua sive
 dolo, sive violentia quæque bona prænominatæ Ec-
 clesie

clesia minuere præsumerit, anathema sit, & a re-
 gno Dei & consortio sanctæ Ecclesiæ nunc & sem-
 per segregatus; & sit portio ejus cum sathana &
 angelis ejus, usque in æternum. Fiat! Fiat! Ut
 autem hæc nostræ autoritatis traditio a cunctis fide-
 libus omni tempore stabilis, firma, & incon-
 vulsa permaneat, hoc præceptum inde conscriptum, sigilli
 nostri impresione signari jussimus, manuque pro-
 pria, ut infra videtur, corroboravimus. Signum
 Domini Ottonis invictissimi Imp. Aug. Datum
 XVI. Kal. Maij Anno Dominicæ incarnationis
 DCCCCII. Anno regni Ottonis Magni XIX.
 Actum Palithi feliciter. AMEN.

IV.

Privilegium Ottonis II. Rom. regis, datum Ca-
 nonicis familiæ Augustiniæ ad S. V. Viperti Qued-
 linburgi, quibus postea Præmonstratenses
 successerunt.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis, Otto
 divina annuente clementia Rex. Noverint om-
 nes nostri, præsentis videlicet & futuri, qualiter
 nos more regio de statu sanctæ Ecclesiæ corroboran-
 do tractantes, ob interventum Domine Mathildis
 regine,

regina, nostra videlicet avia, Canonicis in Subur-
 bio Castelli Quidclingeburg manentibus, regali-
 tatis nostre privilegium donare decrevimus, ut li-
 beram inter se Abbatem seu Primicerium eligen-
 di habeant potestatem, sicut in ceteris Abbatijs re-
 gia dominationi subjectis. Pradia vero que preno-
 delicet avia, pro salute anime sue, vel paren-
 tum nostrorum, ad usum Canoniorum ibi Domi-
 no deservientium, eidem loco concessit, concedi-
 mus, & ne ab aliquo ullam inde molestiam incur-
 rant, volumus & firmiter jubemus. Et ut hoc au-
 toritatis nostre preceptum firmum & stabile per-
 maneat, chartam hanc scribi, & annuci nostri im-
 pressione signari & muniri iussimus.

Signum Domini Ottonis Serenissimi Regis.
 Ludolphus Cancellarius ad vicem Wilhelmi Ar-
 chicapellani recognovi. Datum VI. Kal. Aug.
 Anno Dom. incarn. DCCCCLXIII. Ind. VII.
 Anno vero regni serenissimi regis Ottonis junio-
 ris IV. Actum Tærneburg in Domino feliciter.
 AMEN. V. Dona-

Donatio aliquot bonorum ab eodem Ottone II.

Cæs. Aug. Sorori Mechtildi & Ecclesiæ Quedlin-

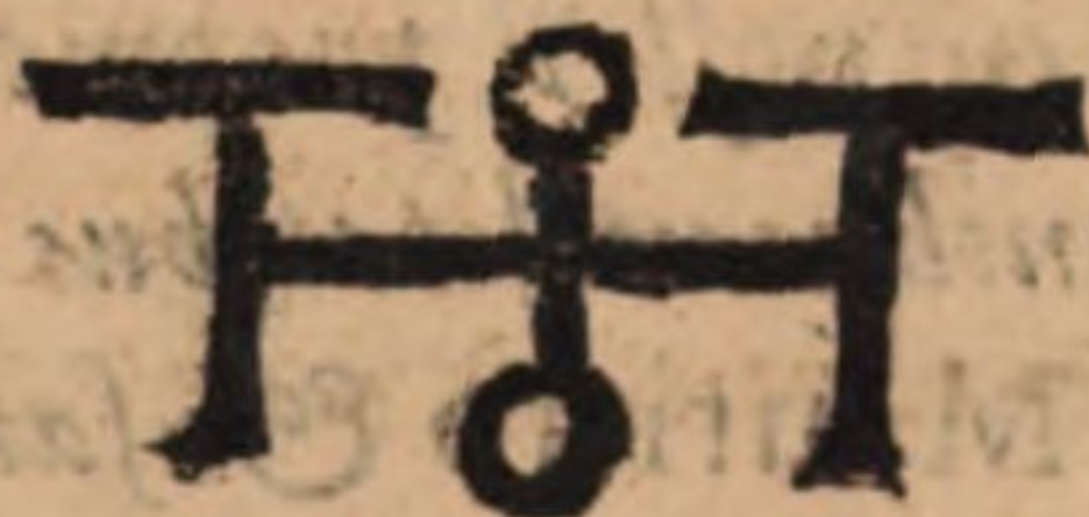
burgensi facta.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis. Otto
divina favente clementia Imp. Augustus. Cum
totius boni operis perfectio in sola caritate consistat,
caritas autem nisi per exhibitionem boni operis per-
spicua & evidens esse non potest; inde notum esse cu-
pimus, omnium fidelium nostrorum tam presentium
quam & futurorum sagacitati, quia nos divinam
----- ejusque benefacti premeditantes recompensa-
tionem, deinde pro piissimi genitoris nostri Imp. Au-
gusti, ceterorumq; antecedentium parentum remedio
animarum, nec non intimo sororis nostre Mathahil-
dis, videlicet venerabilis Abbatissæ, amoris instigan-
te ardore, quadam nostra proprietatis pradia, curte
videlicet Deotfurdi in pago Hardego, & in Comi-
tatu Deommonis Comitum; Broculstedi in eodem
pago, in comitatu autem Friderici Comitum; Sma-
hen in pago Hasslega, in comitatu Sigofridi Comi-
tis, Duderstedi in comitatu Bernhardi Comitum,
situm, nostra imperiali potentia ad monasterium

sanctimonialium in Quidilingeburg in honorem
 S. Servatii Christi confessoris, supra rupis arcem o-
 rientem versus eminentem divino constructum ser-
 vitio, cui ipsa jam dicta soror nostra dilectissima, eo
 quod primum parentum nostrorum studioso effectu
 locus ipse erigi incepisset, presulari dinoscitur, in per-
 petua usui proprietatis donavimus, firmiterque nostro
 ex jure in ejusdem jura Ecclesie transfudimus, cum
 utriusque sexus mancipiis, edificiis, terris cultis & in-
 cultis, pascuis, silvis, aquis aquarumve decursibus, pis-
 cationibus, molestinis, mobilibus & immobilibus, viis
 & in viis, exitibus & creditibus, quasitis & inquiren-
 dis, & cum omnibus eorundem legalibus justisque ap-
 pertinentiis. Hoc itaque tenore in toto humana inque-
 tudinis motu compresso, hac jam prelibata, eorum-
 que appertinentia, ad idem monasterium perpetuo,
 nec non Abbatissa consororibusque spiritualibus ibi-
 dem Deo famulantibus, tam in praesens, quam per
 totius temporis successiones inserviant. Et ut hac
 nostra donationis autoritas cunctis sanctae Dei Eccle-
 siae filiis, nostrisque fidelibus melius credatur, ac di-
 ligentius perpetim observetur, hanc chartam inscri-
 bi iussi.

bi iussimus. Et sigilli nostri impressione signatam,
manu propria nostra subtus firmavimus.

Signum
Domini
Ottonis

Impera-
toris
Augusti.

Willigisus Cancellarius ad vicem Rodberti Archi-
capellani recognovi.

Data III. Id. Maji. Anno Domin. incarnationis
DCCCCLXXIV. Indict. II. regni Domini Ottonis
XIII. Imperij autem VII. Actum Quidclinge-
burg in Domino feliciter. AMEN.

VI.

Diploma ejusdem Ottonis II. Imp. Rom. quo
Ecclesie S. Mauritij in Magdeburg donat coeno-
bium Poledanum, una cum bonis nonnul-
lis in Frisia.

IN nomine sancte et individue Trinitatis. Otto
divina favente clementia Imp. Augustus. No-
rint cuncti Christi fideles presentes atque futuri, qua-
liter nos divino amore contacti, carique genitoris no-
stri memoria commoniti, et dilecte conjugis nostre

phania precibus rogati, Abbatiā in honore S. Ser-
 vatij confessoris Christi, jam olim a nostris bonae me-
 moriae parentibus in nostra proprietate Palithi con-
 structam, cum omnibus utilitatibus ad eandem respi-
 cientibus, sancto Mauritio & sancta Magdebur-
 gensi Ecclesia Archiepiscopis in perpetuum milita-
 turis tradidimus, ea scilicet ratione, ut nullus comes
 vel iudex, aut qualibet excellens persona, ullum ne-
 gotium exercere audeat in jam dicta Abbatiā, sine
 praefata Ecclesiae Archiepiscopi licentia. Et ut haec
 charta nostra traditionis firma, & absque omnium
 hominum lesione in futurum stabilis permaneat, no-
 stri sigilli impressione, & propria manus adnotatione
 iussimus eam corroborari. Ad hoc etiam praedium in
 Frisia eidem Ecclesiae per manus antecessorum meo-
 rum pro salute animarum nostrarum traditum, signo
 etiam nostro atque testimonio confirmavimus. Hoc
 est: in Wittebord. i. mansus. XXXII. pascua boum,
 & V. talenta. In Retzvvord. I. virga, XL. solidos.
 in Bestlau, una dimidia, XX. solidos. In Thunc-
 vverd. XXX pascua boum, V. talenta. In Colime-
 hornon, Hilderedes, Ziericon, V. talenta. Quod
 si quis arte aliqua, sive dolo, seu etiam violentia ab-
 stulerit,

*stulerit, anathema sit, & a regno Dei, & consortio
Ecclesie sancte nunc & semper segregatus, & sit
portio ejus cum satana & angelis ejus usque in ater-
num, Fiat. fiat.*

Signum Domini Ottonis Imp. Augusti.

*Datum VIII. Kal. Octobr. Anno Dominice incar-
nationis D. CCCC LXXXI. Indict. X. Anno vero re-
gni secundi Ottonis XXI. Imperij autem XIV. A-
ctum Luceria.*

VII.

*Fridericus Imp. donat Domino Henrico Leoni,
Duci Bavarie & saxonie Comitatum Vtonis &
forestum in montanis Hartz.*

I*N nomine sancte & individue Trinitatis. Fride-
ricus divina favente clementia Romanorum Im-
perator Augustus. Imperialem Celsitudinem conde-
cet antecessorum suorum Regum & Imperatorum
pia facta non solum inviolabiliter observare, sed eti-
am censura sua auctoritate alacriter confirmare, ne
prolixitas temporum posteris hac reddat dubia vel in-
certa. Noverit igitur omnium Christi Imperijque
nostri fidelium tam presens etas, quam successura
posteritas, qualiter dilectissimus nepos noster Henri-*

cus, Dux Bavarie & Saxonie, adiens majestatem
 nostram obtulit nobis privilegium predecessoris &
 progenitoris nostri diva memoria Conradi Impera-
 toris, in quo continebatur, quod Comes quidam olim
 Uto nomine, pradium uxoris sue Beatricis, Hior-
 dinge nominatum, situm in pago Hikkerge, & item
 aliud pradium suum Holtzhusen nominatum situm
 in pago Hessiga, in comitatu quondam Wernerij Co-
 mitis, cum omnibus pertinentijs suis, prefato Impe-
 ratori Conrado in proprium donaverit, & qualiter
 Imperator e contra preter multa pradia, que prefato
 Comiti Utoni & uxori ejus Beatrici jure concambij
 contulerat, quod plenius inibi est insertum, duo ejus-
 dem Comitis Utonis beneficia, comitatum suum vi-
 delicet, & forestum in montanis, que dicuntur
 Hartz, sibi sueque uxori Beatrici, eorumque post se
 utriusque sexus heredibus in beneficium perpetuali-
 ter tradiderit & stabili verit, eo videlicet tenore, ut
 quicumque suorum utriusque sexus heredum pradi-
 um illorum in loco, qui Einbike vocatur, obtineret,
 is quoque predicta duo beneficia, Forestum videlicet
 & Comitatum predicti Comitis Utonis in Lisga,
 tam a sua, quam ab omnium successorum suorum
 Regum

Regum & Imperatorum donatione sine omni contradictione jure beneficiali possidere deberet. Verum quia supra nominatus nepos noster Henricus, Dux Bavarie & Saxonie prætaxatum prædium in Einbike situm hereditario jure nunc possidet, & a præfato Comite Utone & uxore ejus Beatrice consanguinitatis jure originem ducere perhibetur, ex Divi Patris & antecessoris nostri Conradi Imperatoris institutione, quæ tanquam divinum oraculum invariabilis & perennis stabilitatis meretur privilegium! Nos ejus vestigijs inherentes, sæpe dicto Nepoti nostro Henrico Duci, heredi videlicet Comitis Utonis, Comitatum suum & Forestum in montanis Hartz, lege in perpetuum valitura, in beneficio concessimus, & omni corroborationis nostræ munimine confirmavimus; ut tam ipse, quam omnes utriusque sexus sui heredes, eadem sæpe dicta beneficia, Comitatum videlicet & Forestum in montanis Hartz perenni immutabilitate teneant & possideant. Quod ut verius credatur, & omni ævo inviolabiliter observetur, præsentem inde paginam conscribi & aurea bulla nostra signari jussimus, adhibitis idoneis testibus, quorum nomina hæc sunt:

Wickman-

Wickmannus Magdeburgensis Archiepiscopus,
 Hartvvicus Bremensis Archiepiscopus, Bruno Hil-
 desheimensis Episcopus, Albertus Marchio, Fride-
 ricus Dux Suevorum, Dedericus Marchio, Fride-
 ricus Palatinus Comes de Witelmesbach, & frater
 ejus Otto junior, Fridericus Palatinus Comes de
 Summerscheborg! Comes Henricus de Witin, Co-
 mes Otto de Rabensberch, Florentius Comes Hol-
 landia, Comes Bertolfus de Andehse, Comes Boppo
 de Blankenburg, & filij sui Conradus & Sigefri-
 dus, Ludolphus de Dassele, frater Cancellarij,
 Marquardus de Grumbach, Lutardus de Mei-
 nersheim, Henricus de Wida, Lupoldus de
 Hirtzberg.

Signum Domini Friderici Romanum Impe-
 ratoris invictissimi.

Ego Reinaldus Cancellarius vice Arnoldi Ma-
 guntini Archiepiscopi & Archi Cancellarij recognovi.
 Datum Goslarie Kal. Januarij, Indictione VI.
 Anno Dominice incarnationis M. CLVII. Regnan-
 te Domino Friderico Romanorum Imperatore glori-
 osissimo. Anno regni ejus sexto, Imperij vero tertio.
 IIX. Impe-

IIX.

Imperator Fridericus injungit Duci Henrico Leoni fundare Ecclesias ultra Albim; & conceditei-
dem investituram trium Episcopatumum videlicet Ol-
denburc, Michelenburc, & Ratzeburc.

IN nomine sanctæ & individuae Trinitatis. Fridericus divina favente clementia Romanorum Rex. Quia ad regie dignitatis apicem Dei gratia conscendimus, idcirco dignum est ipsius, à quo omnis est potestas, notitiam, honorem, cultum, ampliare, dilatare; ut sicut ab ejus gratia sunt omnia, ita ejus glorie serviant universa. Noverit ergo tam futurorum quam presentium industria, qualiter nos dilecto nostro Henrico Duci Saxoniae injunximus, ut in provincia ultra Albim, quam à nostra munificentia tenet, Episcopatus & Ecclesias, ad dilatandum Christiani nominis imperium, instituat, plantet, & edificet, liberamque ei concessimus potestatem, ut Ecclesiis illis de bonis regni conferat, prout voluntas sua persuaserit & terrarum spatiositas permiserit, cui negotio, ut studiosius & devotius insistat, ipsi & omnibus sibi in hac provincia successuris concedimus investiturā trium Episcopatumum Aldenburc, Michi-
Q
lenburc,

lenbruc, Racezburc: ut quicumque in locum Epi-
 scoporum ibidem subrogandi sunt, à manu ipsius, quod
 regii juris est, tanquam à nostra recipiant. Id etiam
 adjungimus, quod si in provinciis circumquaque, in
 quibus nec dum Christiana religio tenetur, Episcopa-
 tus sua strenuitate fundare potuerit, in his eadem
 potestate fungatur. Et ut hac nostra concessionis au-
 thoritas stabilis & inconvulsa per successura tempo-
 rum momenta permaneat, hanc chartam inde con-
 scriptam manu propria, ut infra videtur, corrobo-
 rantes, sigilli nostri impressione juxsimus insigniri.
 Acta autem sunt hæc annuentibus regni Principibus
 his: Archiepiscopo Magdeburgense Wichmanno,
 Episcopo Hildenesheimense Brunone, Episcopo Far-
 dense Herimanno, Episcopo Brandenburgense Wi-
 chero, Electo Cicense Bertoldo, Abbate Corbiense
 Wickboldo, Marchione Conrado, Marchione
 Adelberto, Palatino Friderico, provinciali Comi-
 te Luderico.

IX.

Henricus Leo Dux Bavarie & Saxonie constituit
 tres lampades in Ecclesia Dominice resurrectionis
 in Jerusalem anno.

1172.

In

In nomine sanctæ & individue Trinitatis, Patris
 & Filii & spiritus sancti, Amen. Notum sit o-
 mnibus tam presentibus quam futuris sanctæ matris
 Ecclesiæ filiis, quod ego Henricus per Dei gratiam
 Bavarix & Saxonix Dux, misericordiæ instinctu
 tactus, pro remissione omnium peccatorum meorum
 & inclytæ uxoris meæ Ducissæ Mathildis, magnifici
 Anglorum Regis filia, & eorum, quos Deus mise-
 ricordia suæ dono mihi dederit heredum, nec non &
 totius generis mei, tres lampades perpetuo ad honorẽ
 Dei ardentes, in Dominicæ resurrectionis Ecclesiæ lo-
 cavi, constitui & ordinavi: quarum lampadum u-
 na coram glorioso Domini sepulchro ardeat, altera
 vero in Calvaria loco ante Dominicam passionem,
 tertia autem coram vivifico sanctæ Crucis ligno con-
 stituatur. Verum ad supplendum, & perpetuo hoc
 misericordiæ opus subministrandum, quingentis Bi-
 santiis, domos Michaelis Turbitoris, muro Domi-
 nicæ resurrectionis Ecclesiæ contiguas, libero Domi-
 ni Ierosolimorum Regis concessu emi, quæ domus
 annuatim viginti Bisantios censuales reddunt, unde
 oleum ad opus Lampadarum perpetuo ardentium

emi debet, & tam Dominus Patriarcha, quam san-
 cta resurrectionis Ecclesie conventus, mihi fide-
 verbo promiserunt, quod de redditibus domus, pradi-
 ctis tribus lampadibus oleum annuatim emetur, &
 die noctuque ardebunt. Et ut hoc inconcussum tam
 ab ipsis, quam a successoribus suis custodiatur & te-
 neatur, sigilli Domini Patriarcha & nostri, & nihil-
 ominus sancta Resurrectionis Ecclesie impressione
 hoc privilegium insigniri feci. Ego vero A. Domi-
 nica Resurrectionis Ecclesie Patriarcha hoc miseri-
 cordie opus approbari, & laudari, & si quis invi-
 dia filius in posterum illud cassare presumerit, ana-
 thematis vinculo, donec resipuerit, ligatus teneatur.
 Cunctis vero hoc custodientibus sit pax & miseri-
 cordia a Domino nostro Jesu Christo. Amen. Fa-
 ctum est hoc anno Dominicae Incarnationis millesimo
 centesimo septuagesimo secundo, presidente venera-
 bili A. Patriarcha in patriarchali cathedra, & A.
 inclyto Latinorum rege quinto in Jerusalem regnan-
 te. Hujus vero rei testes sunt, Dominus Patriarcha
 A. & P. Dominicae resurrectionis Ecclesie Prior,
 & ejusdem Ecclesie Subprior, & plures alij Cano-
 nici & Clerici. De hominibus autem meis: Comes
 Bon-

Bonzelinus, Comes Sigebodo, Comes Helgerus,
Comes Rodolphus, Comes Bernhardus, Jordanus
Dapifer, Iusarius frater ejus, & plures alij.

X.

Conventio Ottonis IV. Henrici Leonis Filij,
Imperatoris, cum Theodorico Marchione Mis-
nia. Anno.

1212.

HÆc est forma conventionis facta inter Domi-
num O. invictissimum Romanorum Impera-
torem, & Thidericum Marchionem Marchionem
Misnensem & Orientis. Prædictus Marchio Misnie
fide data promisit & juravit, quod abhinc, ut antea,
Domino Imperatori assistet, & eum jurabit specia-
liter contra Papam Innocentium in presenti dis-
cordia, aut si alias eum injuste vellet gravare; &
simili modo contra Odagrium Regem Bohemia, &
H. Lantgravium Thuringia, & generaliter contra
omnem hominem viventem, in omni necessitate sua;
& quod nunquam eum deseret, & hæc omnia bona
fide observabit, sine fraude & malo ingenio. Ut au-
tem hæc conventio firmitus observetur, pro eo & cum
ipso, & de sua voluntate & mandato, similiter data
fide

*fide promiserunt & iuraverunt Nobiles & homines
 sui: Geverhardus de Quernvorde, Comes Bur-
 chardus de Mannisfelt, Comes Henricus de
 Schwartzberg/ Comes Conradus de Zana, Hen-
 ricus de Chorun, Burchardus de Glinde, Gun-
 therus de Rochistet. Et hoc idem data fide promit-
 tent & iurabunt alij Nobiles infudali sui: Her-
 mannus Advocatus de Salik, Johannes de Lubitz,
 Henricus de Schuditz, Dudo de Domo, Her-
 mannus de Lobdiber, Erkinboldus de Vortzen-
 veltz. Hoc idem eodem modo fide data promiserunt
 & iuraverunt Albertus Dapifer de Birmere, Con-
 radus Pincerna, Gotzvvinus de Branditz, Bodo
 de Ilber, Otto de Lichtinhagin. Et hoc idem eodem
 modo iurabunt alij sui ministeriales, scilicet Henri-
 cus de Chanberc, Conradus de Landisperc, Otto
 Advocatus de Ilber, Otto de Pouch, Henricus de
 Bladebach, Gekehardus & Henricus fratres de
 Crotzuc, Cunradus de Cleber. Sub hac forma &
 conditione data fide promissam & iuratum est, &
 ab his, qui nondum iuraverunt, data fide promitte-
 tur, & iurabitur, ut si aliquo modo, quod absit,
 Marchio Misnie, secundum quod promissum & iu-
 ratum*

ratum est, non observaret, omnes intrabunt Brum-
 nisvic, & inde nunquam recedent sine Domini
 Imperatoris licentia & voluntate. Insuper ad ma-
 jorem securitatem predictae conventionis observan-
 dae, filios Ministerialium suorum tredecim, Mar-
 chio Misnia Domino Imperatori pro obsidibus dabit,
 scilicet filium Gevehardi de Zigibecke, filium Vo-
 lemari de Chauberc, filium Bernhardi de Trebe-
 zin, filium Luitolphi de domo Grimme, filium Gun-
 theri de Devvitz, filium Hagenonis de Doblin,
 filium Alberti Zitznick, filium Friderici Caratz
 de Donitz, filium Pincerna Henrici, filium Fride-
 rici de Grotz, filium Godefridi Kiselring, filium
 Thitboldi de Nidecke. Hec autem conditio obser-
 vabitur de obsidibus: quod si Marchio quemadmo-
 dum promissum & juratum est, quod absit, non ob-
 servaverit, liberam habebit Dominus Imperator
 facultatem de ipsis faciendi, quod ei placuerit, &
 erunt in eo statu, qui vulgo vergiselt dicitur. Prae-
 dictos autem obsides, secundum dictas conditiones te-
 nebit Dominus Imperator, a proximo Pascha usque
 ad biennium & tunc ipsos Marchioni restituat, ita
 tamen, quod tunc patres obsidum, vel alij Ministe-
 riales

riales Marchionis aequi idonei, & totidem numero
 promittent & jurabunt secundum quod supra dicti
 tam inf feudati quam Ministeriales Marchionis
 promiserunt & iuraverunt. Si vero aliquis denomi-
 natorum obsidum vel morte interveniente, vel aliquo
 casu alio, Domino Imperatori dari non posset, aliud
 aequi idoneus Domino Imperatori dabitur loco illius,
 omnibus alijs in suo vigore permanentibus. Ex alia
 parte Dominus Otto Romanorum Imperator pro-
 misit fide data T. Marchioni Misnia, quod sibi bo-
 nus & propitius dominus abhinc in antea erit, &
 quod ei assistet, & eum juvabit contra omnem ho-
 minem in sua justitia & omni necessitate, & nun-
 quam eum deseret. Et quod regnum Bohemia con-
 cedit Nepoti Marchionis Voratizlai, & ad obti-
 nendum eum juvabit, & obtentum defendet Mar-
 chionem in omnibus & diligenter cooperantem, &
 hoc observabit bona fide & sine fraude & malo in-
 genio. Et hoc pro eo & de ejus voluntate & man-
 dato promiserunt data fide, & iuraverunt, frater
 ejus H. Palatinus Comes Rheni, Albertus de Ar-
 nstein & Gerhardus Burggravius de Litznic, Al-
 bertus Burggravius de Aldenburg, Guntzel Dapi-
 fer

fer, Henricus de Colditz, Henricus de Wida, Henricus de Drakinvels, Henricus de Crematzove, Hermannus de Schoneberg. Sub hac autem conditione promissum est, & juratum, quod si forte, quod absit, ex parte Domini Imperatoris non observaretur convenientia, omnes isti qui juraverunt, civitatem Misnam intrabunt, nec inde recedent sine licentia Marchionis, excepto solo Dapifero, qui in hoc casu Goslariam intrabit, inde nunquam recessurus sine voluntate & licentia Marchionis. Actum apud Frankenfort, anno Dominice incarnationis MCCXII. XIII. Kal. Aprilis. Indict. XV.

XI.

Forma Unionis inter eundem Ottonem Imperatorem, & Albertum Marchionem Brandenburgensem.

H*Æc est forma unionis, qua se Dominus Otto Romanorum Imperator, & Albertus Marchio Brandenburgensis confederando colligarunt. Imperator Marchioni data fide manu in manum, sicut Imperialem excellentiam certitudinem decet*
R facere,

facere, promisit se mediatorem studiosum & efficacem inter Regem Daciae & ipsum Marchionem & Sclavos existere. Si vero medium Marchioni competens non invenerit, promisit Regi Daciae suisque fauteribus dedicere & Marchioni contra ipsos & contra omnem hominem firmum & constans auxilium cum effectu portare. E contra Marchio promisit Domino Imperatori in terminis sibi finitimis, praecipue in Saxonia & Thuringia contra omnem hominem ad conservandum ei imperium, quantum vires & facultates ipsius admittunt fideliter servire. Idem & viginti familiares Marchionis, quorum nomina subscripta sunt, sub forma subscripta iuraverunt. Si Marchio promissum infregerit, Imperator ipsum super voti violatione conveniet. Accepta conventionione Marchio in praesentia Imperatoris productis utrobique conscriptis innocentiam suam probabit. Si in probatione defecerit, ab inde infra sex septimanas viginti sacramentales ipsius Brunsvick intrabunt, & inde non exhibunt, nisi per consensum Domini Imperatoris. Sine vinculis tamen & captivali custodia manebunt. Nomina Sacramentalium: Henricus Comes
de

*de Suverin, Jachezo, Fridericus de Hasselle,
 Theodoricus & Henricus fratres de Osterborch,
 Burchardus de Cocstede, Albertus de Niendorp
 Gerhardus de Belitz, Yo de Giferslage, Albertus
 de Burnfelt, Rudengerus de Puilingen, Frideri-
 cus de Bouh, Arnoldus Sac, Conradus & Hen-
 ricus de Saltvedel. Ut autem hac forma rata
 teneatur & inconvulsa, placuit utriq, Imperatori
 scilicet & Marchioni presentem paginam, quæ
 pacti certum manet indicium, inde conscribi &
 appensione sigilli communiri. Acta sunt hac an-
 no Dominica incarnationis MCCXII. Indiç. XV.
 apud Wicense in castris, his testibus presentibus,
 Adolpho & Ludolpho Comitibus de Dasela,
 Bernhardo de Dorstad, Hermannno & Heinri-
 co Comitibus de Hartesberge.*

XII.

*Forma compositionis inter Ottonem Imp.
 & Ludovicum Ducem Bavarie.*

H*Æc est forma compositionis, facta inter Do-
 minum O. gloriosum Imperatorem Romano-
 rum, & Dominum Ludovicum illustrem Ducem*

Bavaria. Dominus L. Dux Bavarie primum da-
 ta fide promisit, & postmodum sacramento jura-
 menti firmavit, quod ipse omni tempore vita sua
 bona fide & sine omni fraude serviat Domino Im-
 peratori contra Papam & contra omnem homi-
 nem, nec aliqua unquam occasione emergente a
 servitio ejus recedet. Juraverunt etiam quidam,
 & adhuc alii jurabunt, pro eo duodecim subscri-
 pti Nobiles, quod si Dux Bavaria, quod absit, ali-
 quo modo contra promissionem suam veniret, seu
 ipsam infringeret, quod ipsi bona fide & sine frau-
 de Dominum Imperatorem modis omnibus contra
 Ducem juvabunt, juxta mandatum suum. Sunt
 autem hi Nobiles: Rapoto Comes Pal. Bavarie,
 Comes Henricus de Ortumborch, Comes de Mo-
 seberc, Comes Kalholius, Henricus de Lapide,
 Chunradus de Harbach, Comes Eberhardus de
 Dornborch, Henricus de Raudeke, Lupus de Len-
 ginvelt, Aliamus de Halse, Comes de Valar,
 Comes Sigbovv de Niwenborch. Postmodum jam
 ad validiorem confirmationem facti juraverunt
 quidam, & adhuc jurabunt duodecim subscripti
 Mini.

Ministeriales, quod si ipse Dux aliqua occasione promissionem facti violaret, quod ipsi commoniti, quindecim diebus ante in civitatem Augustam intrabunt, nunquam inde sine licentia Domini Imperatoris recessuri. Sunt autem hi Ministeriales: Sifridus Koph, Otto Koph, Otto Vuitz, Henricus Vuitz, Conradus Dapifer, Otto de Rore, Bartoldus de Schiltberch, Arnoldus de Camera, Rudigerus de Sandincella, Eberhardus de Wittlinspach, Everhardus de Curia, Henricus de Rūden. Et ut etiam major de Duce, Domino Imperatori securitas fiat, ipse Dux XII. obsides subscriptos dabit Domino Imperatori, qui a proximo festo Pasche ad duos annos in potestate erunt Domini Imperatoris, Et tunc, si Dominus Dux promissionem factam Domino Imperatori bene servaverit, Dominus Imperator obsides illos liberos Duci reddet. Sed promissiones Et juramenta ipsius Ducis Et tam Nobilium quam Ministerialium semper firma Et inviolabilia permanebunt. Sunt autem hi obsides: Filius Pincernæ, filius Hermannii Pedis, filius Bartholdi de Vravvenhoven, filius Henrici de Kranechesberch, filius Friderici de Bru-

novve, *filius* Garuigii de Bergen, *filius* Heinrichi
 Dimonis, *filius* Werneri de Burchausen, *filius*
 Grinani, *filius* Conradi de Vriuntsberch, *filius*
 Bertholdi de Suatbach, *filius* Grimoldi de Bul-
 lenhusen. E contrario Dominus Imperator data
 fide promisit, quod ipse semper Domino Duci pius
 & propitius erit Dominus, & in omnibus, que uti-
 litatem & honorem ejus respicient, Dominus Im-
 perator benigno vultu eum promovebit. Acta sunt
 autem hac anno Domini MCCXII. apud Fran-
 ckenfort XIII Kal. Aprilis. In-
 dictione XV.

V.

Eorundem ferme

**IMPERATORVM.
AB HENRICO SCILICET
AVCUPE AD HENRICUM
QVINTVM,**

RES PRÆCLARE GESTÆ:

Auctoris quidem incerti, sed qui sub hoc co-
dem Henrico vixit

IN

**COMPENDIVM VERO QVONDAM
REDACTÆ**

à

*Monacho quodam Hamersle-
bensi.*

HEN-

HENRICUS Dux Saxoniae, filius *Ottonis* mortuo *Conrado* in Cæsarem eligitur, anno Domini 920. Regnavit annis xvii. Vocatur *Auceps*, imo *Venator*. Uxorem duxit *Machtildam* filiam *Theoderici*; cujus fratres erant *Witikint* & *Immot*, & *Reginbern* qui Danos vicit, liberans patriam suam ab incursionibus Danorum usq; ad hunc diem. *Machtildis* genuit ante regni susceptionem *Henrico* Duci filiam *Gerburgham*, quam dedit *Giselferto* Duci Belgicae, & postea *Ludovico* Regi; item aliam, quæ nupsit *Hugoni* Duci: *Ottonemq;* mundi amorem. Post regni susceptionem genuit *Hinricum Grossum*. *Brunonem* etiam, qui Episcopus factus est *Coloniensis* per fratrem suum *Ottonem*, cum esset literatus. *Hinricus* Rex exaltat gentem suam, & omnes dignos. Providus fuit, decorus, agilis, acer in venatione, adeo ut una vice xl. vel plures caperet feras. Timebatur & amabatur ab omnibus. Perdomitis gentibus Romam adire statuit. Sed infirmatus in villa *Hiemeleivia* obiit. *Ottonem*, licet ante regnatum, regem designavit, quia maximus natus, & dignus imperio, ac religiosus. Cæteris filiis prædia cum thesauris distribuit. Obiit anno vitæ suæ lx. Domini 936. Corpus ejus transfertur per filios in *Quidelingaburch*, in basilica S. Petri ante altare cum planctu sepultum.

OTTO primus *Henrici* filius, anno Domini mccc xxxvii. imperat annis xxxviii. Electus apud *Aquisgranum*, ibidem per *Hildibertum* Moguntinum Episcopum inungitur, qui *Fuldensis* Monachus fuerat. *Danckmarus* frater *Ottonis*, non ex matre, sed ex alia, quæ fuerat matertera *Sigisfridi*, satis ditatus rebellat *Ottoni* cum *Eberhardo* Comite. Captivarunt

HEN

Henri-

Hinricum fratrem *Ottonis* adhuc juvenem. Mala multa fecit *Ottoni*: sed victus tandem fugit ad Ecclesiam armis depositis; stansq; juxta altare, per quendam à tergo percellus est. *Eberhardus* audita nece *Dankwardi*, petit veniam à suo captivo *Hinrico*. Nequiter obtinet, ut secum contra *Ottonem* pugnantes, *Hinricus* coronam sibi imponeret, si fieri posset. *Eberhardus* etiam disjunctus à fidelitate Regis *Giselbertum* *Lotharingæ* Ducem, qui filiam habuit *Hinrici* in uxorem, sororem *Ottonis*. *Eberhardus* regnum concupivit, ideo talia aliis proposuit. Tandem *Eberhardus* in bello occiditur: *Giselbertus* fugere volens in equo undis submergitur. Cæteri omnes interfecti sunt vel capti per exercitum. Quod audiens *Otto*, Deo gratias egit. *Ludewicus* Rex *Galliæ* audiens occisum *Giselbertum*, ingemuit; profectusq; in *Belgicam*, relictam ejus *Gerbургam*, sororem *Ottonis*, in conjugem duxit: pacemq; fecit cum *Ottone* Cæsare, quod *Ludewico* multum profuit, *Gerburga* genuit *Ludewico* filios, *Karolum* & *Lotharium*, qui successit patri in regnum. *Henricus* autem frater *Ottonis*, destitutus auxilio & consilio, assumtis quibusdam Episcopus interventoribus, pedes ad *Ottonem* venit: misericordiamq; supplex imploravit: Cui Rex: *Indignum facinus tuum veniam non meretur. Verum quia video te humiliatum coram me, non inducam malum super te.* Misit eum *Ingellenheim* custoditum. Postea concessis ei urbibus permisit eum habitare in *Lotariorum* regione. Tandem defuncto Duce *Bojorum* *Bertolfo*, præfecit eum regno illi, rogatu matris suæ *Matildis*, quæ obiit anno Domini 969. Permanfit deinde *Hinricus* fidelis fratri usq; ad mortem. *Otto* non contentus regno paterno abiit in *Burgundiam*, Regemq; cum regno in suam accepit potestatem. Defuncto etiam *Ottone*, *Lothariorum* præside, ac regis nepote *Hinrico* *Giselberti* filio, concessit

cessit ducatum regionis *Conrado*, cui & unicam filiam suam *Eutgardam* desponsavit, acri & bellicoso, omnibus charo, maxime *Ludolfo* filio regis *Ottonis*. Otto duxit uxorem *Editham*, regis Anglorum, feminam religiosam; cum qua decem annis vixit. Genuit ei *Ludolfum* omni virtute conspicuum: *Eutgardim*, quæ nupsit *Conrado* Duci. *Edith* obiit vii. Kal. Febr. anno Domini 947. sepulta in *Magdeborch*. Saxoniam inhabitaverat ipsa annis xix. Otto Rex *Ludolfum* filium tunc annorum xvi. designavit Regem, iturus in Galliam vindicare injuriam amico suo factam *Ludevvico*. Hugo parvipendit, demandans, quod tandem vim armorum haberet, quantum Otto nunquam vidisset. Remandat sibi Otto, tantam sibi fore multitudinem pileorum fœninorum, quos ei presentari oporteret, quantam nec ipse, nec pater suus unquam vidisset. Et revera cum magnus esset exercitus *Ottonis*, triginta scilicet & duarum legionum, non est inventus, qui fœnino non uteretur pileo *Strophod*/nisi abbas *Corbejensis* cum suis sequentibus. &c. Otto pergens Romam, duxit uxorem *Adelheydem*, relictam à *Lothario* filio *Hugonis*, anno Domini 952. *Papiae*. Hæc fuit filia *Rodulphi* Regis *Burgundionum*, qui etiam in Italia regnavit, & *Bertæ* reginæ, *Burcardi* *Alemannorum* Ducis filia, quam defuncto *Rodolpho* rex *Hugo* duxit, filiamq; ejus filio suo *Lothario* conjunxit. *Adelheidis* Imperatrix filios genuit *Ottoni*. Primus fuit *Hinricus*: Secundus *Bruno*: Tertius *Otto*, quem populus jam tunc sperabat Dominum; filiamque nomine *Adelheydim*. *Ludolphus* filiam *Hermannii* Ducis *Suevorum* unicam à patre utroq; traditam, duxit in conjugem anno Domini 949. Paulo post obiit *Hermannus* ille Dux, & ducatus datur *Ludolpho* genero. Ducatus autem *Bajoariæ* anno Domini 947. defuncto *Bertolfo* Duce, qui frater fuit *Arnolfi* Ducis, datur *Hinrico* fratri *Ottonis* per ipsum, quo

quo anno obiit Edith. Ludolphus cum duxisset Pater eius Otto aliam uxorem Alheydim, tristis discessit in Saxoniam à patre, qui Papiam sedem regni cum uxore suscepit. Rex celebratis Papiæ nuptiis in Saxoniam revertitur peracturus ibi Pascha. *Berengarius* tyrannus, qui regnaverat in Longobardia & Alheydim afflixerat, persuasus à *Conrado* Duce & *Ludolpho* venit in Germaniam, & subditus regi gratiam obtinuit; & sic cum pace dimissus in Italiam rediit. Ludolphus autem filius Ottonis & Conradus gener rebellabant post hæc Regi Ottoni. Post prælia tandem patris provolutus pedibus, supplicans cum lacrymis, flexit patrem & gratiam invenit. Conradus etiam gener regis in gratiam receptus: & ambo fideles permanferunt. Ungari demum bellum inferunt Hinrico & Ottoni, qui iunctis octo legionibus ex Saxonum, Francorum & Bavarorum populis, occurrit & superat eos, præmisso tamen jejuniis & orationibus, datis & acceptis juramentis invicem fidelitatis. Hinricus Dux, quia infirmus, non interfuit bello, sed duces ejus. Dux *Conradus* audax & bonus consilio fortiter pugnans, cum æstuaret nimium, solutis lorice vinculis, dum auram captaret, sagitta occiditur. Corpus ejus cum luctu *Wormatiæ* sepelitur. Ungarorum tres nobiles capti suspenduntur: reliqui pene omnes occisi sunt. Otto cum triumpho reversus *Pater Patriæ* ab exercitu & Imperator nominatur gloriosus, 955. Anno 956. Ludolfus hostiliter Italiam intrat & sequenti anno victo Adelberto moritur. Otto rogatu Papæ *Johannis* venit Romam 961. ibi inunctus ab eo, *Berengarium* captum duxit in *Bobenberch* ubi obiit & sepultus est cum filio Adelberto. Anno Domini 964. Otto primus Romæ ad tempus manens, vocavit ad se filium suum *Ottonem*, qui ibi in natali Domini coronam à Papa suscepit. Missa legatione in *Constantinopolim* filiam Imperatoris *Theophaniam* no-

mine inde accepit, quam filio celebratis in Italia nuptiis iunxit. Post hoc de Italia regressus, cum filio Galliam ingressus est, inde in Germaniam. Demum obiit acceptis sacramentis devotissime, Nonis Maji, feria quarta ante Pentecosten Anno Domini 974. Eodem anno obiit S. *Odalricus* Episcopus sui anno L. Corpus Ottonis transtulit filius Rex, & sepelivit in *Magdeburg* civitate, quam ipse construxerat.

OTTO secundus, dictus *Rubicundus* vel *Rufus*, anno Domini 975. regnare coepit annis ix. Defuncto patre denuo ab omnibus qui aderant in Regem eligitur. Pugnans in *Calabria* infelicititer, amisso exercitu natans evasit. Obiit *Roma* anno Domini 983. vi. Id. Decembr. ibiq; sepelitur; & filium habet unicum *Ottomem* III. & filias tres, *Sophiam* Abbatissam in *Gandershem*, *Alheydim* in *Quedalingborch*, *Iuttam*, quam abduxit Dux Bohemiae in uxorem de monasterio *Reginberch*.

OTTO III. puer in regno patri successit anno Domini 894. annis xvii. regnavit. Anno 994. *Adelbertus* Episcopus coronatur martyrio. Anno 995. *Heribertus* factus Episcopus Colonienfis claruit. *Conradus* Dux obiit. Anno Domini 1000. obiit *Otto* Caesar. Intestina ejus *Augusta*, corpus *Aquisgrani* sepelitur. Non habuit heredem,

HINRICUS secundus Imperator fit 1001. Regnavit annis xxiii. Hic *Hinricum* Marchionem superat, Italiam Boemiam subjugat. Vir sanctus & virgo, cum *Kunegunde* conjugē virgine, instituit Episcopatum *Bambergensem* in honorem S. Georgii &c. *Bruno* Episcopus Augustensis actibus ejus felicibus invidebat, impediēbat per se & per alios; quem semper patienter tolerabat. Anno 1006. Episcopus primus *Bambergensis* ordinatur *Eberhardus*. Papa *Benedictus* Babenberg veniens 1018. ecclesiam S. Stephani dedicavit. *Gislam* sororem dedit uxorem *Stefano* Regi Ungariae, non prius tamen, quam

quam fidem suscepit Christi. *Bruno* Episcopus à Principis marty-
rizatur 1008. *Hinricus* Caesar migravit ad Dominum 1023. III
Id. Julij, sepultus *Babenberch* in monasterio S. Petri.

CUNRADUS anno Domini 1025. regnum suscepit,
faventibus ei *Aribone* Moguntino & *Eberhardo* Babenbergensi
Episcopis, defuncto *Hinrico*. Versus:

Saxonicum stemma conferat Ottonica regna,

Tenet Augustos cælum; mare, terraq; Christos.

Vndiq; nobilior Henriciane decor.

Bruno Episcopus Augustensis laborat destruere Episco-
patum Bambergensem, quem frater fundaverat *Hinricus*.
Conrado placuit uxoriq; *Gisla*, cui reginae permisit Bruno om-
nia prædia Bambergæ filio ejus *Hinrico* tradere, destructo
illo Episcopatu. Sed defunctus per visum taliter fratrem ter-
ruit quod destitit, seq; male egisse confessus est. *Conradus* an-
no secundo filium suum *Hinricum* Regem fecit, ipseq; Romam
pergens imperialē benedictionem suscepit. Post hoc filio suo
Hinrico conjunxit *Kunigundam*, filiam *Knut* Regis Danorum,
quæ sine liberis obiit. *Conradus* Episcopatum *Spirensen* sta-
tuit provehere sed deficiens vita, filius continuavit, & nepos
consummavit magnifice. *Bruno* obiit 1029. *Stefanus* Rex Un-
gariæ pacificatur cum *Conrado* per nuntios post bella. *Ro-*
dulfus Rex Burgundiæ moriens diadema suum *Conrado* misit
1032. Ratisponæ obiit Episcopus *Gebehardus*, medius trium
Episcoporum ejusdem nominis, 1036. *Stephanus* Rex obiit
1037. *Kunegundis* sancta Imperatrix, obiit 1039. *Hermannus* fi-
lius *Gislæ* Dux Alemanniæ obiit 1039. *Conradus* obiit anno
eodem, *Spireq;* sepelitur.

HINRICUS III. *Conradi* filius successit patri jamdu-
dum Rex ab eo constitutus, annis XVII. Fabulosum est & fi-
ctum quod ejus fuerit gener. &c. *Petrus* Ungariæ Rex *Henri-*

co fuit contrarius: sed postea compulsus (cum Ungari fecissent sibi regem *Ovonem*) gratiam quæsit, coram Henrico & invenit: ideo Ovo Bavariam invasit. Sed Henricus tertio Ungariam ingressus, Ovonem effugavit, Petrum restituit. *Gisla* obiit 1043. Accepit inde Henricus conjugem *Agneta* filiam *Wilhelmi* Comitis *Pictaviensis*. Henricus Rex anno 1046. Romam pergens tres Papas deposuit & *Suvidigerum* secundum *Babenbergensem* Episcopum Papam constituit, à quo ipse & conjux *Agneta* imperiali benedictione sublimantur. Revertens inde *Agnes* filiam apud *Ravennam* peperit. *Petrus* Rex excoecatur, & captor pro eo regnat, 1047. *Bruno* *Tullensis* Episcopus Papa *Leo IX.* efficitur. Synodo *Moguntina* Papa cum *Cæsare* interfuit. *Ratisponæ* vere haberi reliquias *S. Dionysii* confirmavit. *Leo* Papa, vir sanctus obiit 1054. miraculis claruit. *Godehardus* Episcopus *Eystatensis* successit, *Victor* dictus. *Ratisponensis* Episcopus *Gebehardus*, *Henrici* patruus, occultus adversarius deprehenditur, incarceration; sed misericorditer restituitur sedi suæ 1056. Henricus infirmatus 1056. pœnitens obiit III. Non. Octobr.

HENRICUS IV. filius ejus licet puer successit. Mater ejus *Agnes* gubernat imperium ad tempus &c. Anno Domini 1057. Imperat annis L. sive XLII. dicit præsens *Chronographus* qui hæc scripsit. Vide alibi de gestis *Henrici* in *Chronica Magdeburgensi*. Idem de statu terrarum & bello sub eo in *Chronico Halberstadenſi*. *Otto* Dux *Bavarie* accusatus à proditore nequam *Egenone* amisit ducatum. *Otto* & Episcopus *Halberstadenſis* *Borchardus*, qui & *Bucco*, concitaverunt contra *Henricum* tyrannice agentem, nobiles & Episcopos, & Papam *Alexandrum*, *Hildebrandus* fit Papa *Gregorius VII.* contrarius *Henrico*. *Anselmus* *Lucensis* Episcopus scriptis defendit *Gregorium*, *Wicberto* contra eum intruso per *Cæsarem*. Alii vituperabant.

bant. Hinricus Saxones molestat. Veniam obtinet à Papa anno 1077. Sed iterum recidit. Deposuit imperialia filio 1106. Sed iterum bellum parans nuntiatur mortuus, vii. Id. Augusti. *Compiler librum de Herveldia institutione scripsit. Burchardum* Episcopum Halberstadensem ab eo inter ceteros captivitate detentum super *Goswinesteyn*: alios alibi. Sed taliter fuit liberatus. Rex sororem suam invitaverat, quæ fuit conjux *Salomonis* Regis Ungariæ (ut dicit ipse) quæ cum redire vellet ad propria, Henricus Episcopum eidem tradere voluit abducendum ad *Fugariam*. Audivit hoc aulicorum unus Episcopo consanguineus: dat Episcopo consilium, ut cum in navi abduceretur respiceret ad littus. Cumq; videret ibi virum equitem manum dexteram capiti imponentem, petat duci ad littus, quasi necessitatis causa, &c. Et firmita. Ille eques amicus advolat, Episcopum ad ceteros, quos armatos absconderat, adducit, sediq; propriæ Halberstadensi restituit. *Sed non consonant Halberstadenses.*

HINRICUS V. anno Domini 1106. Apud *Maguntiam* congregato consilio omnium nobilium Rex *Hinricus* à patre regalia suscepit, imprecanti sibi cum lacrymis prospera, &c. A Principibus & Legatis Apostolicis Rex eligitur & confirmatur. Misit ad Papam novus Rex, promisit subjectionem, bene incepit. Vide in *Chronica Halberstadensi* similia huic de Paschali Papa & hoc Hinrico. Et tandem, quomodo sub Papa Calixto omnia sunt peccata inter ipsum & sacerdotium, anno 1122. *Hæc eadem ponit iste Chronographus unde hæc colligi: Et in morte Hinrici terminatur, anno Domini 1126, qui sine liberis obiit Trajecti, sepelitur Spiræ. Puto Lambertus vocatur Auctor, monachus Hersveldensis.*

Sic tamen sit iste.

VL. Eius-

EIVSDEM
COMPILATORIS HAMERS-
LEBIENSIS

GREGORIUS PAPA V.

Saxo, natus in Melwerode.

GREGORIUS quintus Saxo genere, Othonis III. propinquus pulsus à Crescentio Consule, suffecto Pseudo-Pontifice quodam Iohanne, ab ipso Othone restituitur: qui primo in arce Crescentium Consulem & Johannem obsedit. Illi spe veniæ supplices ad imperatorem adeuntes, alter in via trucidatur, alter Johannes exoculatur. Hic instituit, ut deinceps Imperatores Romani à sex Germanis viris, addito Rege Bohemia legerentur. Hi sunt: Coloniensis, Maguntinus & Treverensis Præsules; Dux Saxonia, Comes Palatinus, Marchio Brandeburgensis, anno MII. Sedit annos II. menses VIII. Hujus elogium sepulchri conditi apud aram D. Gregorij in basilica Petri, vitæ ejus testans, legitur hodie his versibus barbaris:

Hic, quem claudit humus, oculis vultuq; decorum,

Papa fuit Quintus nomine Gregorius.

Ante tamen Bruno Francorum regia proles,

Filius Othonis de genitrice Iudit.

Lingua Teutonicus, Wangia doctus in urbe,

Sed juvenis cathedram sedit Apostolicam,

Ad binos annos & menses circiter octo,

Ter senos Februo commemorante dies.

Tauperibus dives per singula sabbatha vestes

Divisit, numero cantus Apostolico,

*Vsus Francisca, vulgari, & voce Latina,
 Instituit populos eloquio triplici.
 Tertius Otho sibi Petri commisit ovile,
 Cognatis manibus unctus in imperium.
 Exiit & postquam terrena vincula carnis,
 Aequivoci dextro substituit lateri.
 Decessit XII. Kal. Martij.*

VII.

ALTERIVS

Cujusdam de Cathedrali

GOSLARIENSIVM ECCLESIA

Ab HENRICO III. fundata narratiun-
 cula, exscripta & correcta

ab hoc

Eodem Hamerslebiensi Monacho.

HENRICUS Cæsar Rex tertius, filius vel socer *Conra-*
di, Ecclesiam GOSLARIENSEM, cujus jam *Conra-*
di fundamenta jecerat decessor, regio cultu absolu-
 tam, dedicari fecit per manus sanctissimi Pontificis *Leonis* no-
 ni, præsentibus Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus LXXIII.
 quam Ecclesiam idem Imperator voluit appellari *Imperii Ca-*
pellam, & Canonicos ipsius *Capellanos regios*. Operam ergo
 dedit exactam, ut viros tanto honore dignos eidem Ecclesiæ
 præficeret, siquidem etiam regni illic sedem constituerat. E-
 lecti igitur sunt ex omni fere *Germania* viri doctissimi ac reli-
 giosissimi, inter quos & venerabilis *Benno*, maximis Impera-
 toris precibus jubente præfato *Leone* Papa vix tandem à mo-
 nasterio suo extractus, ac dictæ Goslariensi Ecclesiæ novæq;

T

con.

congregationi spiritalis duxut esset in magistrum & Canonicum praefectus est. Quam laudabilem vitam olim duxerit haec Goslariensis Canoniconum congregatio, ex hoc patet quod eorum plures sanctorum numero adscripti sunt: idque quod cum in potestate Imperatorum adhuc esset Episcoporum designatio, pauci aliunde, quam ex eadem regia, ut dicebatur *capella* tam sub praedicto *Hinrico tertio*, quam sub filio eius *quarto* ac nepote *Hinrico quinto* ad quaecunq; etiam Episcopia ascenderunt. Ut hoc ex eo pateat, nomina eorum & sedium Episcopaliū ad quas sublimati sunt, subscribuntur, *Italia, Gallia & Germania*, sicut apud Goslariensem Ecclesiam ibidem haec & alia leguntur scitu digna.

IN NOMINA
PRAEPOSITORVM

EPISCOPATVS
EORVM.

Rumoldus Praepositus I.
Al. Eg- Engelhardus II.
gardus. Guntherus III.
Wernherus IV.
Anno V.
Bibo VI.
Bruno VII.
Otto VIII. Praepositus
Sviderus IX.
Al. Her- Hartvvicus X.
vvicus. Wilhelmus XI.
Bertoldus XII.
Arnoldus XIII.
Bruno XIV.
Geroldus XV.
Craff. Al. Crasiph.

Constantiensis Episcopus.
Magdeburgensis Archiep.
Bambergensis Episc.
Merseburgensis Episc.
Coloniensis Archiep.
Tullonensis Episc.
Herbipolensis Episc.
Ravennatensis Episc.
Bambergensis Episc. postea Clemens II.
Magdeburgensis Archiep.
Veronensis Episc.
Interaminensis Episcopus.
Pataviensis Episc.
Vercellensis Episc.
Ravennatensis
Misnensis designatus Episc.

Benno Magister
 Robertus Præpositus XVII.
 Matro XVIII.
 Herebertus XIX.
 Eckhardus XX.
 Godfridus XXI.
 Eppo XXII.
 Udalricus XXIII.
 Cono XXIV.
 Conradus XXV.
 Landolphus XXVI.
 Ricolphus XXVII.
 Erpo XXVIII.
 Hinricus XXIX.
 Hetzelinus XXX.
 Hinricus XXXI.
 Eylbertus XXXII.
 Litmarus Magister
 Hildolfus Magister

Hic sequitur Benno Magister Goslarie & Præpositus 36. sequi-
 tur Athelodus 37.

Athelodus Præpositus XXXIII. Hildensemensis Episcop.

Ekhardus XXXIV. Spirensis Episc.

Cunradus Canonicus Hildensemensis Episc.

Ludolphus Canonicus Halberstadensis Episc.

Johannes Magister Halberstadensis major Præpo-
 situs dictus Semeca, & Teutonicus, Ma-
 gister & Doctor Decretorum.

Rudolfus Vicedominus,
 Conradus Canonicus

Misnensis Episc.

Bambergensis Episc.

Verdensis Episc.

Leodiensis Episc.

Poloniensis Episc.

Ratisponensis Episc.

Wormatiensis,

Argentinenensis.

Frisingensis.

Trajectensis.

Treverenensis Archiepiscopus.

Moguntinenensis Archiep.

Monasteriensis Episc.

Augustensis Episc.

Hildensemensis Episc.

Paderbornensis Episc.

Numensis Episc.

Hamborgensis Archiepisc.

Coloniensis Archiepisc.

Valentinus XXXV. Præpos.

Guntherus Canonicus

Sigifridus XXXVI.

Arnoldus XXXVII.

Johannes Canonicus

Hinricus Canonicus

Mindensis Episc.

Magdeburgensis designatus.

Hildensemensis Episc.

Bambergensis Episc.

Havelbergensis Episc.

Havelbergensis Episc.

Hos & alios latius require apud Ecclesiam Goslariensem.

Sed non plus collectum inveniri unde hac correxi, in Goslaria 1518.

Ibi stat: Benno Magister Goslariensis & Præpositus: &

Misnensis Episcopus, obiit 11077. & receptus.

ex Goslaria anno 1066.

IIIX.

Ex libello, qui forte est,

**LAMBERTI SCHAFNABURGENSIS,
MONACHI HERSVELDENSIS,**

DE

**INSTITVTIONE HERS-
VELDENSIS ECCLESIAE,**

hactenus inedito

*Ejusdem Monachi Hamerslebiensis
excerpta—,*

**SVPERIORVM ETIAM IMPERATO-
RVM RES GESTAS**

attingentia.

INCIPIT
PROLOGUS IN LIBELLUM DE
INSTITVTIONE HERSVEL-
DENSIS ECCLESIAE.

IESU dormiente navis periclitatur Ecclesia.
Pugnant inter se venti in mari magno: & nul-
lus Daniel invenitur qui oret pro populo. Imo
non praevalet Daniel, nisi adversus principem
Persarum precibus ejus resistentem archange-
lus praelietur Gabriel. Vere enim, vere domus
Israel domus est exasperatrix: & iniquitas ejus magna est ni-
mis. Idcirco Dominus dedit potestatem mucroni suo, ut
vadat ad dextram sive ad sinistram, quotunq; faciei ejus est
appetitus. Quapropter ingemiscat Ezechiel, & ingemiscat
in confriictione lumborum, ut non faciat conservationem
Israel. Dicat etiam ad Dominum angelus, qui loquitur in
Zacharia: Domine Deus exercituum; usq; quo tu non mise-
reberis Jerusalem: ut ab angelo, qui stat inter myrteta, me-
reatur audire verba bona, verba consolatoria? Quis dabit
capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum ut,
etsi deslere non sufficiat mala quae sunt in Ecclesia, lugeam
saltem diu noctuq; filiam Babylonis miseram, matrem sci-
licet meam Herveldiam, multis miseriis & calamitatibus fi-
liam confusionis factam? Cujus dum recordamur pulchritu-
dinis, quasi super flumina Babylonis sedemus & flemus: quod,
ut verum fateamur, peccata nostra & iniquitates patrum no-
strorum post tantam pulchritudinem confusionem ei moder-
nae pepererint scditatis. Deniq;, ut post dicemus, haud difficile
est di-

est dictum quantum brevi adoleverit divitiis, magnitudine,
gloria: cum præcipue studiis B. Lulli Magonciacensis Archi-
episcopi, qui ei ædificandæ manum injecerat, tum favore ac
liberalitate nobilium virorum atque feminarum; tum fre-
quentia monachorum nobiliter ibidem in castris Domini mi-
litantium, quorum numerus jam tum excreverat usq; ad cen-
tū quinquaginta. Tantam siquidem ei contulerat fecundita-
tem, qui habitare facit sterilem in domo matrem filiorum læ-
tantē. At nunc effœta & exhausta, imo vero ideo effœta, quia
exhausta ingemiscit & parturit usq; adhuc, & non est virtus
parturienti propter violentiam prædonum, qui ei nihil reliqui
fecerunt præter parietes & saxa. Memento Domine filiorū E-
dom, qui dicunt: exinanite, exinanite usq; ad fundamentum
in ea. Ob quod suggestioni eorum pravæ, conspiratione rei-
publicæ atq; Ecclesiasticæ paci contraire, assentiri periculo-
sum ducimus. Maximam autem violentiam patimur ab iis,
qui defensores esse debuerant Ecclesiæ nostræ: quorum offi-
cium erat ex adverso adscendere & murum pro domo Israel
opponere: qui ut sufficerent pro castris Domini stare, & præ-
liare bella Domini, Ecclesiæ sunt opibus locupletati. Sed a-
varitia cum inferno, nunquā dicit, sufficit. Etenim acceptis,
quæ jure illis advocaturæ competunt, beneficiis, una etiam,
quæ in nostros usus illis patrocinantibus debebantur, vindi-
cant, instinctu avaritiæ, & devorant plebem tuā Domine, sicut
escam panis, nihil agentes de nostra salute, eo quod nostræ
professionis non sit injuriis obviam ire. Sed mihi vindictam,
& ego retribuam, dicit Dominus: & qui tangit vos, tangit
pupillam oculi meam. Nunc jam tempus flagitat, quid hoc
sibi velit exordium exponi. Scribere disposui non ostentan-
di, sed exercendi causa ingenii, nec scientiæ quæ inflat, sed
charitatis gratia quæ ædificat, quæcunque ad animum recur-
runt,

sunt, eorum quæ olim me contigit super statum monasterii vel legisse, vel à probatissimis viris audivisse: quæque etiam ipse expertus sum, sedens cum Jeremia & flens casum, &, ut ita dicam, excidium patriæ meæ. Ad quod studium me dormitantem vestra, si recolit, paternitas sæpenumero excitare curavit: sed timidum me, filiumq; diffidentia tandem ad audendum perpulit *lata cujusdam Abbatis Fuldensis historia subtiliter memoria commendata*. Quanquam nec ea facundia, nec eacopia suppetat, tam subtiliter enarrandi res partim oblivione, partim temporum prolixitate procul à memoria relegate, & ideo absq; ambiguitate minus auctoritatis habituras. Ad hoc me accendunt studia rerum moderno tempore gestarum, quanquam scientia me ad has describendas minus idoneum: *quas tamen plerasq; pro opibus ingenioli mei heroico metro strictim comprehendì*. Sed quoniam relata ab aliis, ab aliis refelluntur, & in versibus plurima falsa pro veris scripsisse accusor: in hoc genere stili manifesta transcurrere, dubia ne attingere statui. Vestri solius, pater mi, in hoc opusculo expecto judicium. Oleum autem peccatoris non inpinguet caput meum. Surge, pater mi, & comede de venatione filii tui, ut si faucibus tuis fuerunt dulcia, benedicat mihi anima tua.

**EXCERPTA EX LIBELLO QUODAM
DE INSTITUTIONE HERSVEL-
DENSIS ECCLESIAE SE-
QUENTUR.**

Sancto Bonifacio Mogonciacensi Episcopo per martyrii gloriam consummato, B. Lullus, qui ei in Episcopatu successit, omnem operam suam, sicut ei, cum adhuc rebus humanis interesset, pollicitus fuerat, in locum Fuldensem

densum intendit. Itaque fratres frequentius invisebat, eorumque animos, super decessu B. Bonifacii anxios, verbis exquisitissimis refovebat. Ubicunque res posceret aderat; inopia rei familiaris supplementum affatim præbebat; periculum, si quod forte immineret, propulsabat; omnia postremo liberalis atque indulgentissimi patris officia impensius administrabat. Verum ea longe aliter, quam ipse spe concepisset, cessere. Non solum enim his rebus nullum favorem, nullam eorum benevolentiam sibi conciliabat, verum etiam cunctorum ibi degentium gravissima in se odia suscitabat. Igitur post multos sudores irrita spe exhaustos, post diuturnam deliberationem, tandem victus rerum asperitate, totam ab incepto intentionem revocavit, contestatus viventem in Christo spiritum B. Bonifacii, voluisse quidem se præceptis ejus, quibus ei locum illum impensius commendaverat, patere, sed vi atque injuria fractum loco cedere. HERVELDENSE deinde solum melioribus profecto auspicijs occupare aggreditur; in hunc locum omnes suas copias dedita opera coëgit: tantas rerum impensas alieno fundamento sine fructu acquisitas, hinc cum fructu insumere parat. Qui & acriore vi ejus rei gratia incubuit, ut fractum priori adversitate animum sequenti rerum successu restitueret. Nec spem fefellit eventus. Nam brevi temporis processu Herveldense nomen in immensum gloriæ & magnitudinis culmen evaserat. Opibus siquidem, agris, ac familijs nec non ædificijs magis magisque indies augebatur, partim studio B. Lulli, sapientis admodum viri, partim liberalitate Principum totius regni, qui pio desiderio ope summa omnes annitebantur. Ea etiã causa opes Monasterij non minimũ auxerat, quod frequentes eo confluebant celebris in seculo & famæ, & familiæ qui venditis rebus familiaribus præmia cari affere-

afferebant, & secundum instituta Ecclesiae primitivae ea sub-
 sternebant pedibus Apostolorum *Simonis & Iuda*. His enim Ec-
 clesia loci attitulata erat. Nam postea, ut Deus insignis docu-
 mentum daret spectantis eam benevolentiae suae, & non sine suo
 nutu gestum, ut tam difficulter coalescerent animi Fuldensium
 fratrum cum animo Pontificis: idem sanctus Pontifex angeli-
 ca in somnis voce tertio est admonitus, ut corpus B. *Vigberti*
 eo transferret. Is accitu B. *Bonifacii* de *Britannia* veniens, in
Gallia vitam morum gloria orantissimam exegerat, tandemque
 felici in Christo dormitione sopitus in oppido *Fritelax* sepul-
 turam acceperat. Ego haut temere, nec sine Dei nutu gestum
 credo, ut sancti Pontificis, & sanctorum fratrum, ut se mea fert
 opinio, animi tam difficulter coalescerent. Si enim benivolen-
 tiam Episcopi hae rerum procella non excepisset, nimirum in
 alieno fundamento nimium occupatus, privatae gloriae stu-
 dium omisisset, atque *Herveldense* nomen toto orbe clarissi-
 mum abjisset in vacuum: nec tanta copia sanctissimorum ho-
 minum eo loci conversantium auxisset numerum coelestium
 spirituum. Igitur cum B. *Lullus* monasterium illud opibus, edi-
 ficijs, familijs quoque affatim exornasset, cunctumque domus
 Domini decorem adungere elaborasset, multitudinem quoque
 fratrum C. videlicet L. temperatissimis institutis instruxisset,
 KAROLUM Imperatorem, cui ex virtute nomen accessit, ut
 KAROLUS MAGNUS diceretur, eo vocavit, & cuncta in tu-
 telam ejus patrocinandae gratia tradidit; hancque traditionem
 & patrocinandae jus, cunctis deinceps in solium regni succeden-
 bus ratum manere statuit. *Hac de exordio Herveldensis Ecclesiae*
strictim dicta libellus de vita S. Lulli editus latius explicat, si quis eo
plenius nosse desiderat. Qualiter vero post haec locus ille per in-
 crementa temporum ad perfectum pervenerit, aut qualiter su-
 pra dictus fratrum numerus C. videlicet & L. integro adhuc re-
 rum

rum statu imminurus sit, vel quales viri sibi in regimine loci illius successerunt, usque ad tempora Gotzberti Abbatis parum compertum habemus. Nihil enim de his literis inditum reperimus, magis, ut se mea fert opinio, scriptorum incuria, quam ingeniorum penuria. Quorum tamen seriem hic ponere duximus dignum: siue ne penitus vetustate è memoria aboleantur, siue quod aliqui eorum summo functi sacerdotio, & usui profecto fuerunt nostro monasterio & honori. BALTHART Abbas, BUNO Abbas, BRUNWARTH Abbas, DRUGO Abbas, HARDARAT Abbas, DIE THART Abbas, Item DIETHART Abbas & Episcopus, BURCHART Abbas & Episcopus; MEGENGOZ Abbas, HAGANO Abbas; GUNTHERUS Abbas; EGILOF Abbas, GOZBERTUS Abbas; è quibus *Hagano* calicem magnum de auro purissimo electro & gemmis preciosis in ministerium Domini in gloriam & decorem fieri fecit. Um bonem vero patenæ latitudine pene unius palmæ totum per circuitum lapidibus pretiosissimis & unionibus vestivit. Verum nos ea, quæ paulo ante nostram ætatem gesta sunt breviter, prout ea expiscari potuimus, attingentes, hæc, quæ nostris modo temporibus geruntur lamentando potius, quam dictando, subnectamus. Et ne quis nobis crimini ducat, quod tempora Regum vel Romanorum Imperatorum per successiones suas subtexentes, non eorum quoque feliciter vel secus gesta historiæ more pariter inseramus, hoc sibi responsi habeat, quicumque hæc legere animum inducit, nos non statuisse omnia scribere, quæ in republica vel Ecclesia gesta sunt, aut geruntur, utpote monasterij carcere inclusos, nec hominum expertos, nec valde curiosos. Ego mihi hanc tantum operam injunxi, ut nostræ reipublicæ Consules, hoc est, monasterij nostri Patres atque rectores cum calamitatibus, quæ nos modernis temporibus oppresserunt, stili officio ad posteram

transmitterem. Nam iidem ipsi nimirum Imperatores suorum
 secum habent præcones meritorum, experientia, ut ita dicam,
 vernacula eis scribenda dictante, & falsas opiniones veritate
 astipulante longius propellente. *Verum hæc hætenus.* Igitur
GOSBERTUS Abbas, & si non morum, studij tamen sui erga
 locum Herveldensem satis evidens ad nos transmisit docu-
 mentum, magnam scilicet copiam librorum suo nomine ob-
 monimentum sui attitulatorum. Plurima quoque ornamenta
 in auro & argento, in vestibus sacris, quibus uterentur in glo-
 riam, ingressuri sanctuarium, tabulam quoque altaris compo-
 suit, &c. dicens: *Domine dilexi decorem domus tue.* &c. tempore
Ottonis II. qui *rubicundus* dicebatur. Quo mortuo *Ottonem* fi-
 lium reliquit hæredem parvulum, cui patruus *Hinnicus* regnum
 subripuit: inde *Ludolfus* frater *Ottonis* idem attentavit. Sed
 optimatum major vis utriusq; conatum repressit. Abbas *Gosber-
 tus*, quia *Ludolfo* iuraverat, *Ottoni* jurare noluit. Ideoque disce-
 dens **BERNHARIUS** ex ejusdem monasterio Præposito Ab-
 bas successit superstiti. Idem calicem magnum cum duabus
 ansulis, ex puro auro, electro & margaritis comparavit. Hic
 monasterium sibi construxit *montem S. Petri*, ibi cum suis mili-
 tibus residens rebus monasterij profuse utebatur, fratribus li-
 centia permessa sibi vivendi in deterius. Hæc tempore *Henrici
 Sancti*, ad quem effrenati monachi contra Abbatem conquesti
 sunt. Qui mittens ad *Althense* monasterium ejusdem loci Ab-
 bati *Godehardo* commisit *Herveldense* monasterium: quod ta-
 men non acceptavit, donec paulo post objisset *Bernharius*. Tunc
 destructis cellis proprietarijs intravit reformare in melius: *re-
 gnum se accepisse* dixit, *non monasterium*: ideoque plurima pre-
 tiosa dedit pauperibus. Stolas ducentas aureas confavit pec-
 ignem; aurum pauperibus distribuit. **GODEHARDUS** mortuo
 Episcopo *Hildesemensi*, ibidem Episcopus instituitur. Suc-
 cessit:

cessit Herveldia ARNOLDUS ex Praeposito ejusdem loci Abbas, districtae severitatis vir, tempore *Hinrici* Caesaris. *Conradus* successit. Caesar tempore ejus, apud quem accusatus Abbas *Arnoldus* deponitur, RUDOLPHUS Abbas instituitur, Italus genere mitis pater & benevolus, in Dei servitio vigilantissimus. Sed paulo post ab eodem *Conrado* in Episcopum Paderburnensem instituitur. BARDUS Abbas succedit, qui eodem anno Archiepiscopus Moguntinus efficitur, ad cujus sepulchrum miracula fiunt. MEGENHERUS Abbas ex monacho ejusdem loci successit, vir gravis & bonus, cujus doctrina concordavit cum vita. Scholam instituit, omnium artium peritus fuit. Tempore ejus anno Domini 1038, ejus anno tertio totum monasterium incendio periit. Sed Deus optimus miraculis multis eos consolatus est, ibidem ostensis per merita SS. patronorum *Wicperti* & *Lulli*. Inter sanatos advenit unus ex illis, qui in *Rollebese* quod interpretatur *pruinarum rivus*, choream illam famosam duxerant, tremulus per annos jam xxiii. Hic ibidem sanus factus *Ruthart* nomine, servitio S. *Vigberti* se tradidit, gratus Deo & sanctis ejus. *Conradus* Imperator tempore ejus obiit: filius ejus *Hinricus* velut alter Karolus in regno successit virtuosus & pius. Nigro erat, sed venusto aspectu, statura procerus. Nam ab humero & sursum eminebat super omnem populum. Ipse aderat delicatus adhuc & inunctus rex dedicationi Ecclesiae reparate Herveldiae, quam dedicarunt *Hunfridus* Magdeburgensis, *Rasso* Nuenburgensis & *Hunoldus* Mersburgensis, Episcopi, cui cum consensu *Bardonis* Moguntinae sedis Archiepiscopi sub Abbate *Meginhero*, quem idem *Hinricus* ut sanctum virum venerabatur & sociabat lateri suo, decimas etiam tributorum regalium, donec viveret, contessit. *Burchardus* Episcopus Halberstadensis post haec obiit, cui auctor libelli hujus crimen imponit

injuste detentionis decime cuiusdam, quae pertinebat ad monasterium Herveldense. &c. subsequitur mors Abbatis Meginheri. Hinricus Cæsar optimus obiit. Item Egbertus Fuldensis Abbas inter eosdem obiit. Plurimum commendat autor hos tres. Sed Episcopi Burchardi, viri utique sancti, & qui mortem suam prædixit, plurima bona fecit, & miraculis clauit, reprehensio videtur injusta, & quod crepuerit medius, sicque pœnitentia ductus sera, restituerit, quæ injuste invaserat, non consonant veritati.

EX LIBRO II. EJUSDEM COLLECTA.

HINRICVS Cæsar moriens, *Hinricum* filium parvulum reliquit hæredem suæ matris suæ *Agnethis*, prudentissimæ reginæ regimine. RUTHARDVS quondam Abbas Corbeiensis, *Megenhero* successit Abbati Herveldiæ, vir prudens & magnanimus, imperare & non imperari novit. Ad seculum se prudenter agebat, in spiritualibus mediocriter. *Megenherus* via contraria inceserat. Anno Coloniensis Archiepiscopus filium *Hinricum* matri abstulit flentibus utrisque: Episcopus cum rege ad se rerum gubernacula transtulit. Rex interim Vagarorum *Salomon* & ipse puer, ab avunculo regno pulsus, ad *Hinricum* confugit. Vtrique alterius soror desponsata fuerat. Restituit ipsum regno, *Annone* cooperante. *Hinricus*, cum ad maturam venisset ætatem, relicto Episcopo, secundum propriam vixit voluntatem, promittensque *Karolum Magnum* suo se seculo repræsentaturum, *Roboam* se repræsentavit: de quo satis alibi scribitur. Anno curiæ se abdicat ideo, in ocia se recipiens. *Adelbertus* Bremensis Archiepiscopus, loco ejus, non industriæ, substituitur. *Ruthardus* Abbas senio confectus HENRICO adveniente Herveldiam resignavit. HARTVVIGVS monachus ejus loci substituitur per eundem *Hinricum*. Anno hoc gratum habuit. Cujus laudem scriptor non persequitur, quia superstes fuit temporis ejusdem. *Ruthardus* in insaniam post hæc versus est. Otto Dux Bajorum accusatur reus in regem. Moguntinus Archiepiscopus *Sigfridus* aderat. &c. Palatium perditis moribus plenum erat. Væ enim tibi terra, cuius Rex puer est, &c. Imperatrix parvulum peperit regem in Herveldia. Sapientibus ista sufficiant: alibi plura requirant.

IX.

De fundatione aliarum

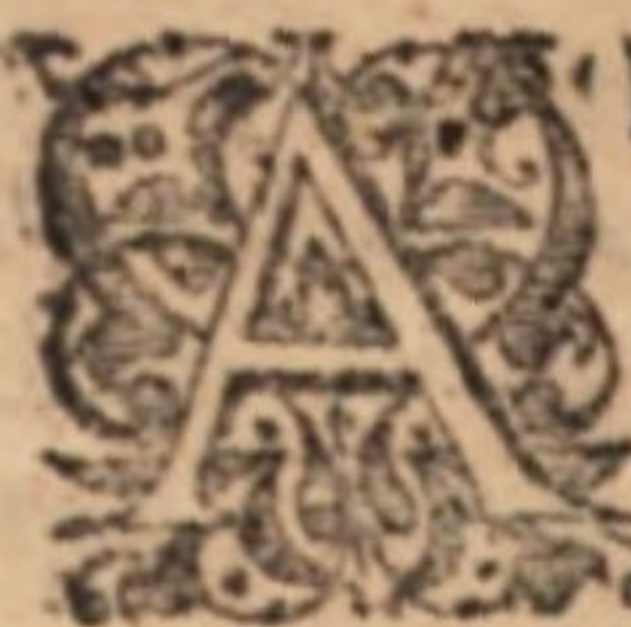
GERMANIÆ ECCLESiarVM

â temporibus

KAROLI MAGNI ad OTTONEM

MAGNUM,

AUCTORIS INCERTI.

Anno Domini DCCLXXII. *Karolus Magnus*, anno regni sui sexto, Episcopatum *Osnabrugensem*, quæ est prima Ecclesia Saxonie & Westphalie, fundavit in honorem S. Petri Apostoli. Anno Domini DCCXXVII. & anno regni sui XIII. erexit Ecclesiam in *Salinsestede*, quilocus nunc *Ostermetz* dicitur, quæ postea anno XL. in *Halberstad* translata est, in honorem B. Stephani. Anno DCCLXXX. Episcopatum *Mindensem* fundavit in honorem B. Petri, in loco ubi Rex Angarorum *Wedekindus* castrum habuit, quam multis & diversis privilegijs ac dignitatibus præ alijs Episcopatibus decoravit. Versus.

*En septingentis octuaginta simul annis
Ecclesia Minda locus aptus conditur inde.*

Anno Domini DCCLXXXI. quartum in *Brema* in honorem B. Petri Apostoli fundavit: ubi S. *Wihadum* primum Episcopum præfecit.

Anno Domini DCCLXXXII. sextum in *Bardewik*, quæ nunc *Verdensis*, in honorem Mariæ & Cæcilie, cui S. *Guvibertus* præfuit.

Anno Domini DCCLXXXIII. Septimum in *Schidere*, quæ est villa in Dominio de *Suvalenberge*, quæ postea per *Brunonem* & *Tancwardum* Saxonicos in *Ballerleve* transponitur, & inde per *Hinricum* primum in *Vrese* oppido *Northuringie*, & tandem per *Ottonem* Magnum in *Parrinopolin*, quæ est *Magdeborg*, transfertur. Versus:

*Dum non gentenus terdenus ducitur annus,
Exstitit à Christo, tunc rex Magnus fuit Otto
Magdeborch anno fuit hujus structura secundo.*

Anno Domini DCCLXXXIV. Octavum Episcopatum fundavit in *Mimisgafforde*, quod est Monasterium *Westfalia*,

paci

paci & quieti gentis Christicolæ, quam in terras illas duxerat, satagens providere, in honorem S. Pauli Apostoli.

Anno DCCLXXXVI. Nonum in *Aulica Elze* / in honorem S. Petri fundavit, quæ post in *Hildensem* translata est, eo quod reliquie Mariæ de *Hildensem* in *Aulicam* asportari non poterant, per *Ludovicum* filium suum, anno DCCCXVIII.

Eodem anno idem *Karolus*, scilicet DCCXCVI. solemnem Basilicam *Aquisgrani* in honorem Mariæ fundavit, ad cujus ædificationem à *Roma* & *Ravenna* solempnas marmoreas devehit mandavit gravibus expensis & laboribus.

Anno Domini DCCCXI. Decimum in *Hammonis*, quod est Jovis castrum, quod olim *Hochburch*, nunc vero *Hamburch* dicitur fundavit, in honorem Virginis gloriosæ. Qui postea tempore *Ansharij* Episcopi *Bremensi* conjunctus, Archiepiscopatus factus est anno Domini DCCCXXXVI. & sic B. *Ansharius* primus fuit Archiepiscopus *Bremensis* & ultimus *Hamburgensis*.

Anno Domini DCCCXIV obiit prædictus *Karolus*, anno vitæ suæ LXXII, regni XLII. Kalendis vero Februarii obiit, & est sepultus in basilica rotunda B. Mariæ *Aquisgrani*, quam ipse fundavit, & postea translatus est. Etiam invenitur quod prædictus *Karolus Magnus* fundaverat quatuor Archiepiscopatus, videlicet & *Treverensem*, *Coloniensem*, *Maguntinum* & *Salzburgensem*. Hic habuit tres filios, scilicet *Ludovicum*, *Pippinum* & *Karolum*. Iste *Ludovicus* post patrem imperavit XXIIII annis & anno DCCCXV coronatus est.

Anno Domini DCCCXVIII hic *Ludovicus* primus Ecclesiam *Hildesensem* de *Aulica Elze* transtulit Episcopatum & *Guntarium* primum Episcopum præfecit: qui obiit anno Domini DCCCXXXVI. & sepultus est in cripta ubi nunc est cellarium in curia Episcopi.

Anno Domini DCCCL Cœnobium *Gandersem* incho-

atur per *Ludolffum* quartum Ducem *Saxonia* de progenie *Wedekindi* regis Angarorum, quem *Carolus Magnus* convertit, & à *Wilhado* Episcopo Bremensi baptizatus *Wormatia*. Et *Wickbarrum* Ducem Christianum qui genuit *Walbertum*, qui fundavit *Wildeshusen* & genuit *Ludolphum* prædictum, qui habuit filiam *Achamoda*, quæ prima Abbatisa facta est ibi. Iste *Ludolphus* genuit *Ottonem Brunonem* & *Tanquvardum*. Bruno Dux urbem *Brunsvick* fundavit, quæ ante *Tanquwarden* vocabatur, anno Domini DCCXC.

Item anno Domini DCCXCII Comes *Wolterus* in *Hervorde* hortante *Karolo* Magno, & auxilio *Wedekindi* regis Angarorum Coenobium *Hervorde* fundavit & cum toto Comitatu dotavit.

Anno Domini DCCXCIII. *Alkquvinus* instructor *Karoli* Magni Anglicus genere studium de *Roma Parisios* in Franciam transtulit auctoritate *Caroli*, & illius fundatores erant quatuor monachi discipuli venerabilis *Beda*, videlicet *Rabanus*, *Alkquvinus*, *Claudius* & *Johannes Schotus*.

Anno Domini DCCCXXV. Primo incepit Comitatus *Flandrie* per *Ludericum* primum Comitem, qui videlicet *Flandriam* vacuum, incultam, & nemorosam occupat, etiam primus Comes existens.

Anno Domini DCCCLXV *Hollandrie* comitatus primo incepit. Nam *Carolus Calvus* Rex *Franciæ* *Thidericum* primum Comitem fecit qui postea *Eghmun* fundavit.

Anno Domini DCCCXVI. Monasterium in monte *Lunenburg* fundatum est ab *Ottone* Duce *Saxonum*, hortante eum ad hoc *Wickberto* Episcopo *Verdensi*.

Anno Domini CII CCIII Incepit dominum de *Hoya*.
Versus: Mille post annis duo CC. Domini celebrantes
Sicut asseritur, cum tribus associatur,
Hoya dominium sumsit initium.

Anno Domini DCCCXIV Ecclesia *Verdensis* quæ prius fundata erat in *Bardevvick* per unum de LXXII. discipulis Christi nomine *Egistium* qui de *Treueris* venerat & est ibidem martyrisatus. Et dicitur quod hæc civitas *Bardevvick* erat ante Romam CCXXXVI annis. Et in monte proximo *Cæsar Julius* auream statuam erexerat in honorem *Dæ Luna*, quæ ab incolis colebatur, & adorabatur usq; ad adventum *Egistii*, vel secundum aliquos usq; Episcopus *Verdensis Ruperus* tale idolum fregisse dicitur, & ibidem monasterium in honorem *Mariæ & Michaelis* construxit. Hæc Ecclesia *Bardevvick* isto anno translata est in *Verden*. Fuerunt autem hæc duæ civitates primæ in tota *Almania*, quæ ædificatæ fuisset dicuntur VII anno *Abrahæ*, ante Romam CLOCC annis.

Anno Domini DCCCXLVI Sanctus *Ancharius* Episcopus *Hamburgensis* Ecclesiam *Rameßlau* fundavit.

Anno Domini DCCCL Cœnobium *Gandersem* inchoatur per *Ludolfum* quartum Ducem *Saxonie* de progenie *Widekindi* ut dictum est.

Anno Domini DCCCCXXV. *Henricus* primus Rex Romanorum Dux *Saxonie* natus, qui solvit *Saxones* à tributo *Vngarorum*, & misit ipsis pro tributo canem præscisum auribus & cauda, propter quod *Vngari* miserunt contra eum CXX millia virorum usque *Lichen* in *Thuringiam*, quos idem Rex, & *Saxones* à tributo liberat, anno DCCCXXX.

Idem Rex *Henricus* castrum *Misna* ædificavit & *Goslar*: & mineralia in monte invenit, qui dicitur de *Ramesberch*. Item *Quvedelingberch* urbem, & ibidem monasterium gloriosum construxit, & fecit *Abbatissam* primam suam filiam.

**Anno Domini DCCCCXXXVIII Otto primus, filius
hujus Hinrici urbem Magdeborch ædificavit.**

**Nota octo sunt ætates mundi: Prima ab Adam usque ad
Noë, à Noë usq; ad Abraham, ab Abraham usq; ad Moy-
sen, à Moyse usque ad David, à David usque ad Christum.
Sexta usque ad finem mundi, Septima morientium
& octava resurgentium.**

X.

De

Ecclesia collegiata S. Basilii in
Brunsvik

&

**SERENISSIMIS BRUNSVI-
CENSIVM DUCIBVS,**

excerpta Chronologica,

**è duabus vetustis ejusdem Ecclesiæ
membranis.**

Hæc sunt nomina Reliquiarum, quæ sunt reconditæ in cruce, quæ stat in media Ecclesia antechorum, quam Dux HINRICUS Leo fieri iussit pro remedio animæ suæ. De ligno Domini. De spinea corona. De vestimentis S. Mariæ. S. Johannis Baptistæ, S. Stephani Protomart. S. Laurentii Martyris. S. Christophori Martyris. S. Quiriaci, qui & Judas. SS. Nerei & Achillæi, & Pancratii Martyrum; S. Nicolai Episcopi & confessoris. S. Mariæ Magdalenæ.

Istæ reliquiæ sunt in capite nigræ crucis, Anno 1312. Sanguis Domini nostri Jesu Christi. De ligno Domini. De virga Aaron. S. Bartholomæi Apostoli. De Innocentibus. S. Hippolyti Martyris. S. Damiani Martyris. S. Thomæ Episcopi & martyris. S. Cæcilie Virginis & martyris. SS. Justi & Arythemii & Honestæ Martyrum.

Istæ reliquiæ sunt positæ in novum plenarium, An. Domini 1312. De ligno Domini, de vestimentis S. Johannis Evangel. S. Matthæi S. Marci Evang. S. Lucæ Evang. S. Petri, S. Pauli, S. Bartholomæi, S. Johannis Baptistæ, S. Blasii Episcopi. S. Thomæ Episcopi, De Innocentibus, SS. Abdon & Sennes, S. Godehardi Episc., S. Barvvardi Episc., S. Auctoris Episc., S. Magni Episc., S. Ursulæ Virginis, S. Cæcilie Virg., S. Laurentii Martyris, S. Adelheydis Imperatricis, S. Cunegundis Imp. & Virginis, S. Henrici Regis.

Anno Domini 1312. In vigilia translationis S. Blasii Episcopi, est dicata capella, altare & coemiterium in *Sceverlingeborg*, in honorem S. Mariæ, S. Johannis Bapt., & S. Blasii Episcopi & Martyris, à fratre Hermannō Belonvilonensis Ecclesiæ S. Johannis Baptistæ Episcopo, auctoritate Domini Alber-

Alberti de Anchalt, Halberstadensis Ecclesiæ Episcopi, procurantibus Dominis nostris, Bal. Decano, Eugenio de Medingen Præposito, Henrico de Lunenburg, Echardo custode, Thiderico de Gadensted/ Magistro Brunone, Widekindo, Sigfrido de Alsen/ Borchardo de Cramme/ & patre suo Harberto, Henrico de Weverlinge, Ludolfo de Holleghe, Lukemanno, Wasmodo de Kneseebeck/ Nicolao de Werle/ Johanne Felice & Thiderico de Polde de Goslaria, Reinboldo Scholastico.

Istæ reliquiæ sunt positæ in altare. De virga Aaron, de candela, quam S. Petrus consecravit, de velo B. Mariæ S. Johannis Baptistæ. S. Andreæ. S. Bartholomæi. S. Jacobi majoris. S. Stephani Protom. S. Blasii Episc. S. Laurentii. S. Burchardi Episc. S. Margaretæ virg. SS. Undecim millium virginum. Translata est autem ab eodem Episcopo Hermannno dedicatio capellæ in diem Dominicam, post festum S. Mariæ Magdalenæ anno Domini 1312.

Anno Domini 1342 fuit magna inundatio aquæ in die Præxedis Virg. à longinquis temporibus inaudita. Nam in altis montibus unda ebullire videbatur, de terra similiter & in domibus; Ad partem occidentalem omnes fluvii fuerunt magni supra modum. Hæc scripta videbatur aliquanto recentior

Anno Domini 1322. in die SS. Johannis & Pauli hora prioris superioris. ma Eclipsis solis fuit generalis, & illo anno periit annona, & sequente anno sequebatur magna Karistia; ita quod chorum siliginis solvit unam marcā argenti puri, & fuit aura per totum annum multum pluviosa.

Anno Domini 1370. chorum siliginis solvit 1. marcā ante tempus messis

Milleno ducenteno quarto nonageno
Remigii sunt suspensi bis quinq. magistris.

Dux

Dux intromissus; at M. tria CCC. minus uno
 Hic victor Brunsvik superavit nemine laeso,
 Mille trecentos - - - - - Deus annos
 Quando complevit, & Dux in pace quievit,
 Mauricii mane, corpusq. reliquit inane.

Ter quinquagenos DAVID canit ordine Psalmos
 Versus bis mille sexcentos sex canit ille.

Idem scriptae erant manus recensioris aliqujus. Anno Domini 1455. circa Pentecosten pro una marca Brunsvicensi, quae valuit tres florenos cum III. solidis novis, emerunt in foro decem choros hordei.

Anno Domini 1482. ipso die Iacobi obiit Illustrissimus Princeps Dominus Wilhelmus, in Brunsvick & Lunenburg Dux. Cæcilia de Brandenburg uxor. Mechildis de Holstein & Schomborg secunda uxor. Exequiæ ejus in trigesimo fuerant peractæ solemniter in laudem Dei.

Domina Gisla de Werle tres viros habuit. Primus fuit Dux Sueviæ, cui genuit Hermannum Ducem Sueviæ. Secundus fuit comes BRUNO in Brunsvik, cui genuit Ludolfum in Brunsvik. Idem Ludolfus Ecbertum. Idem Ecbertus Gertrudin. Eadem Gertrudis. Rixam imperatricem. Eadem Rixa Gertrudin Ducissam. Eadem Gertrudis Ducissa HENRICUM LEONEM Ducem. Idem Dux Hinricus genuit Wilhelmum, Wilhelmus Ottonem, Otto Albertum, Johannem, Ottonem, Conradum, Marchinissam, uxorem regis Hollandiæ, Dominam de Rugen/Dominam de Anhalt/Ducissam Saxonie.

3. Item Domine Gislæ fuit tertius maritus Conradus Rex, cui genuit Hinricum hujus nominis tertium Regem. Hinricus III. rex genuit Hinricum IV., Hinricus IV. genuit Hinricum V., qui pugnavit in Welpesholtze Anno Domini 1115.

Dominus Hinricus Leo duxit Dominam Mechtilden filiam Regis Angliæ, de qua genuit Ottonem Imperatorem IV., Hinricum Palatinum, Wilhelmum, Luderum, qui puer obiit 1177. Dominus Otto IV. primo habuit Dominam Beatricem Regis Philippi filiam. Postea Dominam Mariam sororem Ducis Bavarix, de quibus nullam reliquit heredem.

Dominus Hinricus frater ejus duxit uxorem Agnes de de Reno, de qua principatum palatii obtinuit. De ista genuit duas filias, Ducissam Bavarix & Marchionissam de Baden, quæ patre mortuo hæreditatem in Brunsvik imperio Friderico secundo vendiderunt. Item aliam duxit uxorem Dominam Agnetem, Conradi Marchionis de Landesborch filiam, quæ cum nullum haberet puerum, in viduitate sancte & pie vivendo monasterium religiosarum Dominarum in Winhausen instituit, ubi & quiescit.

Dominus Wilhelmus frater dictorum Dominorum, principatum in Lunenburg & sedem habuit, & duxit Helenam Danorum regis filiam, de qua genuit Dominum Ottonem qui dicitur Puer, in Lunenburg. Iste partem proprietatis suæ, & partem patru sui Domini Palatini, quam filia suæ imperio vendiderant, totaliter unitam jure foedali à Friderico II. habente curiam Maguntix, recepit, ubi, distante Principum sententia, de proprietate sæpe dicta fit ducatus.

*Ex alia quapiam ejusdem
Ecclesie membrana.*

Nno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi 310
passus est S. BLASTUS Episcopus.

Y

Anno

Anno Domini 905. fundatum est monasterium S. Michaelis in Lüneborg.

An. Dn. 935. Obiit Dominus Hermannus fundator ejusdem monasterii.

An. Dn. 940. Obiit Domina Hildegardis uxor Domini Hermannii fundatoris.

A. D. 1090. Obiit Ecbertus Marchio, fundator Cyriaci martyris.

A. D. 1115. Completum est & dedicatum monasterium S. Ægidii, S. Johannis Evang. & S. Autoris Episcopi, à venerabili Episcopo Reginhardo, petente Gertrude Comitissa, & Domino Henrico Abbate. Eodem anno commissum est famosissimum prælium nostra ætate in Welpesholt.

A. D. 1117. Obiit Gertrudis Marchionissa; filia Ecberti & fundatrix S. Ægidij in Brunsvik.

A. D. 1166. Carolus Magnus de tumba levatus.

Eodem anno Henricus Leo Dux super basem erexit Leonis effigiem in Brunsvik.

A. D. 1101. Obiit Adeloldus Præpositus antiquæ Eccles. nostræ.

A. D. 1170. passus est S. Thomas Cantuariensis Episcopus.

A. D. 1173. fundata est Ecclesia S. Blasii Episcopi, quæ nunc est.

A. D. 1188. Obiit Domina nostra Mechtildis fundatrix.

A. D. 1195. Obiit Dux Henricus Leo fundator noster secundus.

A. D. 1099. Surrexit Ordo Grisenfis.

A. D. 1135. Mutatus est conventus Canoniarum in Luttere, in ordinem S. Benedicti à Ludero Imp. & uxore ejus Rikza, mortuo Bernardo Comite de Haldensleven, qui primus fuit fundator Canoniarum.

A. D. 1188. Dedicatum est altare S. Mariæ in choro.

A. D. 1208. Surrexit ordo Prædicatorum sub Papa Honorio.

Anno

Anno D. 1213. Obiit Dux Wilhelmus de Lunenburg.

A. D. 1218. Obiit Otto IV. Romanus Imperator.

A. D. 1222. Dotatum est altare S. Bartholomæi à Duce Henrico Palatino.

A. D. 1227. Dedicata est Ecclesia S. Johannis Baptistæ, S. Blasii, & S. Thomæ, à venerabili Episcopo Hildesienfi, Domino Conrado in die S. Thomæ Episcopi.

Eodem anno in die S. Vitalis obiit Dux Hinricus Palatinus. Item eodem anno Dux Otto de Lunenburg patruelis suus cepit Brunsvvich.

A. D. 1228. S. Franciscus de tumba levatur.

A. D. 1241. facta est Eclipsis Solis in octava S. Michaelis.

A. D. 1246. Translata est dedicatio Ecclesiæ S. Blasii à Domino Conrado Episcopo Hildesienfi in translationem D. Thomæ Episcopi.

A. D. 1251. Rex Wilhelmus Hollandiæ duxit Brunsvvich filiam Ducis Ottonis.

A. D. 1252. Obiit idem Dux Otto de Lunenburg.

A. D. 1256. Suspendus est Comes Conradus de Everstein à Duce Alberto.

A. D. 1258. Datum est castrum Assenborg Duci Alberto Seniori.

A. D. 1264. Captus fuit Albertus Dux Senior, Apostolorum Simonis & Judæ.

A. D. 1277. Obiit Dux Johannes de Luneborg.

A. D. 1279. Obiit Dux Albertus.

A. D. 1279. Obiit frater suus Otto Hildesienfis Episcopus.

A. D. 1294. In die S. Remigii sunt suspensi X. magistri Gildorum, undecimus decollatus, duodecimus evasit per absentiam.

A. D. 1299. In die S. Pancratii immixtus fuit Dux Albertus junior cum magno exercitu Brunsvvich, à Conrado

Molendinario, extra valvam S. Andreæ, sine aliqua
cæde & aliquo bello.

A. D. 1292. obiit Dux Wilhelmus, filius Ducis Alberti Senioris.

A. D. 1300. Fuit annus jubilæus, cum omnes irent ad curiam
Romanam pro indulgentia, quæ tunc fuit à novo
confirmata à Domino Apostolico Bonifacio VIII.

Anno 1308. Fuit magnus cursus de viris & mulieribus, vo-
lentibus ire trans mare, temporibus Clementis Pa-
pæ V. Isti appellabantur *Crüzebrödere*.

Anno 1311. Circa festum S. Johannis Baptistæ fuit factus mi-
les Otto, filius Ducis Alberti junioris à March. Wol-
dek, patre & matre viventibus, & fuit tunc 19 an-
norum.

A. D. 1312. Dominus Clemens Papa V. destruxit omnino
Ordinem Templariorum, in concilio generali Vi-
ennæ celebrato.

A. D. 1313. Obiit Dux Henricus gloriosus Cæsar VI. & Imp.
Romanorum. Occisus per venenum in ablutione,
postquam communicaverat, dicitur à quodam fra-
tre de ordine Prædicatorum, suo Confessore.

A. D. 1314. Circa festum S. Ambrosii obiit Papa Clemens V.

*L. S. D. Scriptor iste videtur è vivis decessisse Anno 1314. sin-
gulis enim annis eum nonnulla precedentibus addidisse.
argumento erat. calami & atramenti
mutatio.*

XI.

C O P I A

**Einer alten auff Pergamen ge-
schriebenen Taffel / so in dem Dubm zu
Braunschweig gegen Hertzog Hein-
rich des Lewen Begräbniß öffent-
lich hanget.**

In düsser nafolgenden Schrifft vint man
verteket de Stiffunge der Kerken S. Blasii, unde wat
vor Heren unde Vorstinnen alhier begraven/
mit der Jahrthal up dat Förteste
verfater.

Alse man schreff na Goddes Gebordt 861/ hefft Hertsog Danckwardth tho Sassen erstli düsse Borch bemühret unde Danckwarderode geheten unde nomen laten.

Anno 1030 Is de Kerke Danckwarderode in de Ehre der hilligen Apostel Petri unde Pauli gewihet worden van Godehardo dem Berthenden Bischoppe tho Hildesheim.

Anno 1117. Is gestorven Gertrudis Marckgraven Eggebrechts Tochter / tho Bronßwieck in de Kerke begraven worden / Se hefft S. Autoris Lichnam van Trere tho Bronßwieck bracht.

Anno 1172. Hefft Hertoge Hinrick de Larwe de olden Kerken up Danckwarderoda / in de Ehre S. Peters und Pauls gewihet / laten affbreken / un einen eignen Dohm in de Ehre S. Blasii un S. Johannis Baptisten laten uprichten / un oek de 2. Capellen S. Jorgen un S. Gertruden / sambt andern drepeliken Gebüweten / düsser Stadt angerichtet / den Hagen bemüren laten. In düssen süßen Jahre is oek de Larwenstein tho einer ewigen Gedechnisse van Hertogen Hinriken upgerichtet worden.

Anno 1195. Is gestorven de waldige unde stritbare Förste Hertog Hinrick de Larwe / am Awende Jacobi Apostoli, unde in den Dohm begraven worden.

Anno

Anno 1208. Is gestorven de Durchluchtige Fürstinne
 Gruff Beatrix, Dochter des Römischen Königes Philippi,
 unde ein Gemahl Keiser Ottens des Beerden / eines Heren
 tho Brunswick / unde alhier in de Kerken begraven worden.

Anno 1218. Is tho der Markborg de Grotmichtige
 Keiser Otto des Nahmens de Beerde / ein Herz tho Brunswick /
 Hertogen Hinricks des Larwen Sohne / gestorven / un in de
 Kerken S. Blasii binnen Brunswick begraven worden.

Anno 1227. Hefft Palsgrave Hinrick / ein Herz tho Brunswick /
 unde Keiser Otten Broder / sinen lesten Dag in Gott bes-
 schloten / unde alhier by sinen Voreldern begraven worden.

Anno 1252. Is affgescheiden van düßsem Erdrike Otto
 de Erste Hertoge tho Brunswick unde Lüneborg / unde in de
 Kerken S. Blasii begraven. By düßses Fürsten Tyden / hefft de
 Herschop den Namen toh Sassen verloren / unde des Kore s,
 un dat Korforstendom Sassen wart Graven Albrechten van
 Anhalt van dem Keiser gegeben / unde wahr belehnet mit dem
 roden Schwerde / welks alles thovoren den Heren tho Brunswick
 gehörde / sinder by düßses Hertogen Tyden darvan ver-
 lohren worden.

Anno 1278. Starff Hertoge Albrecht / de Grote genō-
 met / de Tydt sienes Levens mit manniglikem Kriegen beladen /
 unde is tho S. Blasien begraven.

Anno 1292. hefft geendiget sinen lekten Dag Hertog
 Wilhelm / Hertogen Albrechts Sohne / un in dem Dohme
 tho Brunswick begraven. By düßses Heren Tyden is dat
 Fürstendom Brunswick in drey Deele gedelet / unde gescheden
 worden.

Anno 1373. Nah manniger Nedderlage unde verlor-
 nen Schlachtungen / blef Hertog Magnus tho Brunswick wi-
 schen

ſchen Deifter und Leine / van Graven Otten van Schomburg
beſtreden in der Schlachtung Doit / unde wort begraven tho
S. Blasius binnen Brunswoy.

Anno 1400. Was eine Verſamlunge der Forſten/
umb de Erwehlung eines Kaysers tho Franckfort / under den
meisten Stimmen derſelben gefallen up Hertogen Friederis
ken / Hertogen tho Brunswoy un Lünenborg / durch Inſperunge
des Biſchoppes van Meins aber viendlic vanander gahn / is
Hertoge Friederik in gudem ſekeren Gelende by Friſler erſteken /
un in den Doem tho Brunswoy begraven.

Anno 1427. Is Cecilia eine geborne Marckgraffinne
unde Hertogs Wilhelms / genömet de Gades Ko / Gemahl /
geſtorven / unde in de Borg begraven worden.

Anno 1462. Is geſtorven Mechtild geborn van Schom-
borg / Hertog Wilhelms ander Gemahl / unde toh S. Blasii be-
ſtediget worden.

Anno 1471. Is alhier in de Kerken begraven Fürſtin
Helena eine geborne van Cleve / unde Hertog Hinrikes / Lapa-
penkrieg / genömet / Gemahl.

Anno 1482. Hefft ſinen leſten Dag beſchlotten Hertog
Wilhelm Gades Ko / ein ernſtliker beroemter Kriegesfürſte /
de by ſinen Tagen ſeven weldighke Höverſtriede erövert unde
gewunnen / unde umb S. Jacobs Dag in den Doem toh Bruns-
woy begraven worden.

Anno 1514. Am Ueende Joh. Baptiſtae hefft Hertog
Hinrik de ölder / van einem beroemten Kriegesfürſten ſinen
leſten Dag in Friesland geendiget / unde alhier tho
S. Blasien begraven worden.

GENEALOGIA
 CELSISSIMORUM DUCUM BRUNS-
 VVICENSIVM, ILLORVM, QVI
 Eimbek, Osterrot, Hamelen & Duderstad,
 cum attinentijs possederunt; rursum
 THEODORICO ENGELHUSIO
 auctore.

Duces *Henricus, Iohannes & Wilhelmus* fratres. *HENRICVS* vendidit *Duderstad & Geveldehusen* Archiepiscopo Maguntinensi, pecunia non soluta. Reliquit tres filios, *Ottonem, Balthasar, & Thomam*. *Otto* ivit ad *Italiam*, factus ibi magnus, duxit uxorem reginam *Neapolitanam*; fecitq; fratrem *Balthasar* Dominum & Comitem *Fundorum*: qui ambo sepulti sunt in *Italia*. *Thomas* autem frater eorum, factus religiosus ordinis *Eremitarum S. Augustini in Northusen*, visitat studium, factus *Doctor S. Theologiae*, multas reliquias portavit de *Italia* ad partes suas; de quibus sunt: *Quinq; spinæ de corona Domini, & duæ pre-*
 Z *tiosæ*

tiosa cruce in Walkenrede. Idem Thomas duxit duas sorores suas ad Italiam, quas ibi nobilibus maritavit. ERNESTVS possedit Eimbek cum attinentiis: IOHANNES frater eius factus est Præpositus Eimbecensis; & WILHELM obiit sine prole. *Ernestus* Dux, dum quodam tempore equitaret per Norteyn, nihil adversi suspicatus, captus est à Henrico de Hardenberch, & incippatus. Propter quod frater eius Iohannes Præpositus, collecto exercitu invasit Norteyn, villam comburens, & pecora cum aliis abducens. Cumque Hardenberge hoc vindicare vellent, captus est idem Henricus de Hardenberg, sedens in equo Ducis capti, & in Castrum salis incippatus. Quem cum Iohannes Præpositus vellet occidere, prohibitus est à suis, ne similiter pateretur Dux captus. Facta igitur reconciliatione, liber abiit uterque cum suis ad propria. *Ernestus* iste duxit uxorem filiam Comitis de Eversteyn, quæ peperit ei tres filios & filias. Filij sunt, *Albertus, Ernestus & Fridericus.* Filiam unam duxit *Wiliams* Comes de Honsteyn. ALBERTVS volens vindi-

vindicare patris injuriam, duxit exercitum
 grandem contra *Hardenberch*, *Northen* refor-
 matam penitus destruendo. Erat hoc tem-
 pore Archiepiscopus Maguntinus in *Hilgen-
 stad*, qui dicebatur venturus; quem ibidem
 Dux expectabat per triduum, sperans se cum
 illis conflicturum. Postea vero aliquot an-
 nis elapsis veniens Archiepiscopus cum *Bal-
 thasar* Marchione Misnensi, quid egerit, di-
 ctum est alibi. Alia filia *Ernesti* Ducis facta
 est Abbatisa in *Osterrode*; frater ejus ERNE-
 STVS Præpositus Eimbecensis. FRIDERI-
 CVS similiter frater, reliquit hæredem *Otto-
 nem*, nunc Dominum *Eimbek*. ALBERTVS
 reliquit filium ERICUM: qui mortuus,
 reliquit tres filios, *Henricum*, *Ernestum*
 & *Albertum*; & filias.

F I N I S.

EME NDANDA.

Pag. 25. lin. 6. lege, imperatore. p. 27. l. 13. pro tan-
tum l. tutum. p. 30. l. 1. l. insidianter. p. 35. 23. l. que-
ritur. p. 36. 11. Nos, l. non. 38. 19. l. dari. p. 43. 31. l.
regum. p. 46. 4. l. Damasus, Poppo. p. 46. 2. l. VVelfoni.
p. 52. 6. l. duxit. 56. 15. hic. l. hoc. p. 66. 16. l. intrantes.
p. 67. 2. l. timeat. p. 87. 4. l. hoc tibi signum sit. p. 97. 3. l.
exercitum. 98. 5. diem, l. idem. p. 100. 6. l. sponte posuit.
p. 102. 1. l. Diploma, ut & pag. 104. lin. 1. p. 112. 4. l. annuli.
p. 124. 11. l. approbavi & landavi. p. 125. 14. l. iuvabit.
126. 7. l. inf feudati. ib. l. 18. Sladebach. p. 137. 3. l. per fos-
sus. ib. 20. l. Episcopis. 138. 10. l. tantam, & lin. seq. quan-
tam. 143. 25. pacata. & lin. seq. collegi. p. 144. ult. l. cau-
tus. p. 148. 10. l. 1107. p. 153. 15. l. parere. 158. 12. sue, l.
sub. 162. 29. l. dominium. 165. l. 3. pro S. Basilij l. S.
BLASII.

Mader, Joachim Johann, 1626-1680

Antiquitates Brunsvicenses

Helmstadium 1661

4 H.mon. 394#Beibd.5

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10006712-1

VD17 12:114007H